

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 26.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Király és hadur.

Budapest, augusztus 31.

(v.) Ha majd meglesznek a nemzeti engedmények — s tegyük fel, hogy elegendő mértékben fognak megadni — milyen alakban s minő jogalapon fog a nemzet azok birtokába jutni? Ezt a furcsa kérdést egy idő óta nem a nemzeti jogokért küzdő ellenzék veti fel, hanem sajátásgoképpen — a sajtónak az a része, mely felülről kapja sugalmazásait. Az ember igazán elámul, hogy mi mindenre tellik e jó urak idejéből s érdeklődéséből. Mert a felvetett kérdés — legalább első látszatra — tisztára doktor-kérdés. Hiszen ha nem adnak annyi engedményt, amennyi elegendő a közvélemény megnyugtatására, akkor ugyis tovább foly a harc s ebben az esetben — quod Deus avertat — az ördög se fog törődni a vissza-utasított engedmények politikai formájával és jogi alapjával. Ha pedig annyit kap a nemzet, amennyiért érdemes a küzdelemnek végét vetni, no hát akkor a nemzeti kívánságok kielégítése akkora jelentőségű dolog, hogy mellette eltörpül a politikai formák s a jogi alapok doktrínér izü kérdése.

Amde ha így áll az ügy, akkor mért feszegetik olyan hévvel ezt a doktor-kérdést, mely vagy felesleges, vagy minden fontosság nélkül való. Mikor a törvényhozás rendes munkája hónapok óta megakadt, maga a kormánygépezet sem tud állandó és szabályos működést kifejteni, mikor lázban ég az egész ország, bomlófélben az országgyűlés többsége s a korona táncátalanul szemléli az egyre tornyosuló bajokat: akkor elméleti részletkérdéseken rágódnak s a közjogi skolasztika ártatlan játékaiban szórakoznak a félhivatalosok? Látnivaló, hogy bár a kérdés, melyet feszegetnek, nem tulajsgosan érdekes, de az ok,

hogy mért vetik magukat épp erre a kérdésre, talán megérdemli, hogy kifürkésztessek.

Ebből a szempontból igen fontos a tájékozódás: hogy voltaképpen merről fúj hát a szél? Ha megtudjuk, hogy kik mozgatják a kérdést, talán abból az is meg lesz kombinálható, hogy mért mozgatják. Nos, a félhivatalosokból könnyű ráismerni azoknak a sugallatára, akik hivatalosak voltak a korona színe elé. Onnan fúj hát a szél. Azok terjesztik azt az elméletet, hogy a hadügyre vonatkozó felségjogoknak épp állapotban kell kikerülniök a válság megoldásából. Ők mondják, hogy a hadur jogai szentek és sérthetetlenek s az adandó engedmények formája tehát az lesz, hogy mint a király önkéntes elhatározásai fognak kifelé jelentkezni. Tehát semmi alkudozás többé a korona s az ellenzék közt, ami felforgatja a közjogi egyensúlyt és — tapasztalás szerint — célhoz sem vezet; hanem egy legfőbb haduri intézkedés, mely a vezérlet, vezényelt és belsejervezet eddigi rendjén bizonyos változtatásokat parancsol s melynek tartalmát úgy az irány, mint az érték tekintetében a jövőd kormány s emennek révén a parlamenti többség helyesli. Akkor aztán király, kormány és többség egyetért; az ellenzék pedig vagy belenyugszik szintén a megoldásba, vagy ha nem, hát megvan a jogcim, hogy elbánjanak vele.

Akik a királynál jártak s a korona szándékait megismerhették, körülbelül így adják be a dolgot a közvéleménynek. Lesznek, akik erre azt fogják mondani: „Talán kenéppör!” s talán még mosolyognak is a fontoskodó perparvaron. Am a mi nézetünk szerint a dolog félig sincs olyan ártatlan, mint amilyennek látszik. Sőt hozzáteszszük azt, hogy mennél kielégítőbbek lennének az engedmények, annál kevésbé mellékes a forma,

amelyben, s a közjogi alap, amelyen adatnak. Hogy kivel tárgyal a korona, kivel nem, az az ő privátoldala, ahhoz nekünk semmi közünk nincsen. S ha azt hiszi a korona, hogy a kormány s a többség konszenzusa elejét veszi minden további nehézségnek s ipso facto fegyverleteltre szorítja az ellenzékét, ám ringassa magát ebben az illúzióban; mi most csak futtában emlékeztetjük, hogy Széll Kálmán alatt az egybehangzás korona, kormány és többség közt megvolt mindaddig, míg ő felsége meg nem bolygatta, s lám az ellenzék sem akkor, sem azóta mégsem volt kapitulálásra szorítható. De nekünk ugy tetszik, hogy ama kanapé-per mögött egy nagyjelentőségű kérdés lappang, melyet röviden így formuláznánk: *hadiparancs-e vagy törvény?*

Itt van a kérdés lényege. Ha érinthetetlenek a legfőbb hadur jogai s a saját spontán elhatározásából adja meg azt, amit megadónak talál, akkor intézkedéseit egy *hadiparancsba* foglalja. Am aki ma kiadta a hadiparancsot, ugyanaz holnap, vagy a jövőben bármikor vissza is vonhatja megint. Állandó jelleget a nemzeti reform csakis azzal kap, ha *törvény* útján rendeltetik el s *törvény* erejénél fogva lép életbe. Mi cimen indult s folytat a mostani küzdelem? *A nemzeti jogok címén.* Mi történnék tehát, ha nem törvényben, hanem hadiparancsban adatnának meg az engedmények? *A szóban forgó nemzeti jogok egyeses megtagadása.* Nem szívesseget vagy gráciát kért a nemzet a közös hadserget legfőbb hadurától, hanem jogának foganatját követelte a magyar királytól. A legfőbb hadur akkor ad, módosít s von vissza hadiparancsokat, amikor neki tetszik. Ellenben a magyar király akkor ad, módosít s von vissza törvényeket, amikor ehhez az országgyűlés hozzájárulását megnyerheti. Szembeötlő a

TÁRCA

Norvég-utazás.

≡ A Budapesti Napló eredeti tárcája: ≡

Irtá: *Abrányi Emil.*

Norvégia divatba jött, akárcsak maga *Ibsen*, akinek a drámái Európa minden szinpadán szerepelnek.

Vajjon *Ibsen* drámái keltették-e föl ezt a nagyméretű érdeklődést Norvégia iránt? Az európai közönség látta ezeket a különös ibseni alakokat, — látta *Nórát* és *Hedda Gablort*, látta *Borkmant* és a kis *Eyolf* szüleit, látta *Oszvaldot*, a hátgerincorvadásos festőt, akinek a betegségét *Zaccani* pathológiai bravurja még iszonyubbá tette; látta ezt a sok érdekes, bizarr, makaesul küzdő és hajthatatlanul okoskodó alakot, akik annyira különböznek a közép-európai izlésben, fölfogásban nevedekett átlagos emberektől, és föl-támadt benne a kívánság, hogy személyesen lássa azt a világot, ahol ilyen lényeket termel a föld; személyes tapasztalást szerezzen arról a milióról, ahonnan az ibseni darabok dramatis personaeje kikerül?

Lehet, hogy az érdeklődés fölkelésében *Ibsennek* is van része, Björnsonnal együtt, aki magában Norvégiában sokkal népszerűbb a *Nóra* és *Peer Gynt* szerzőjénél. A legműveltebb európai fölgömbtáposoknál ez az esztetikai kívánság, ez a dramaturgiai mellékiz kétségtelenül megtalálható. De a roppant utazó-falkákra mégis nagyobb befolyással vannak a *Cook*-féle reklámok, mint *Ibsennek* és *Björnsonnak* eddig megírt összes szindarabjai. A *Cook*-cég tömörked ügy-nöksége, a *Beyer* és *Bennet*-féle turista-büro, a

Hamburg-Amerika Linie, a *Bergenske* és *Nordensfödske Dampskibsselskap* hirdetései — ezek csodítják a pénzes tömegeket Norvégiába, nem a halhatatlan költők és hatalmas drámaírók.

Sok ember éppén úgy megy manapság Norvégiába, mint ahogy fölötti azt a legujabb szabású nyári kabátot, amit a korral haladó, előkelő szabócég rádíktál. Az éjféli nap éppen olyan divatoikk, mint egy ujformájú kalap, egy finom varratu keztyű, egy elmésen koncipiált alszoknya. Toaletjük nem volna teljes, ha nem foglalnák bele az éjféli napot, mint egy tündöklő boglárt, mint egy sugárzó hajtűt. Elegáns utazóink két-harmadára nézve az utazás nem lelki-szükség, nem studium, nem hasznos és nemes szórakozás, hanem divat. És ennek a divatnak a királya: *Cook*; al-királyai: *Bennet* és *Beyer*, akik illusztrált prospektusok százezreivel árasztják el minden nyári szezon kezdetén Európa és Amerika összes nagy városait.

Négy-öt évtizeden át Svájc volt a divatos jelszó. Grindelwaldba, Interlakenbe és Chamounixba özlönlött a fashionable-világ. Vétott a társaság jó tónusa ellen, aki nem látta izzani a berni Alpokat a fölkelő, vagy lemenő nap rózsaszínű lángjában a Faulhornról és a Rigi tetejéről. Norvégia csoda-szépsége elhagyatva, észrevétlenül szunnyadt a nyugati partok szirtbástyája és a mélyvizű fjordok közt, mint a mesebeli eládozott tündér-kisasszony. Hiába dörögtek a világ legnagyobb és legszebb zuhatagai Trondjemtől Stavangerig; hiába ragyogott az északi fok előtt az éjféli nap igéző, misztikus pompával. A divatos utazó-világ süket volt és vak volt ennyi remekszépséggel szemben. Más nem járt ezeken a gyönyörű vonalokon, csak a hering-halászok rezignáló népe és egy pár sark-expedició gyorsan átsuhanó hajója.

De jöttek a Grál-vitézeknél és szépséges

királyfiaknál hatalmasabb reklám-lovagok. Jött *Cook Tamás* a fiatal és nyomukban ügyes ágensek nemzetközi armádjája. Megharsantak a prospektusok, a nagy papirostrombiták és hangjuk elhalasztott az egész civilizált földön, ahol utazni vágyó gentlemanek raja él. Ettől a perctől kezdve megváltozott minden. Norvégia föl volt fedezve és diadalmasan sorakozott a *Cook*-cég egyéb nagy fölfedezői: *Egyiptom*, *Görögország* és *Palesztina* mellé. A jejes-tengerbe könyöklő *Nordkap* és a *Szaharába* bámuló piramis barátságosan nyújtottak egymásnak kezét az utazást rendező bürofik színes plakátjain. Es elkezdődött a nagy északi húzás. A Jungfrau- és Montblanc-liketteket kiszorították a Midnightsun tiktettjei. A norvég halászok azon vetnék magukat észre, hogy heringek helyett kóvér turistákat halásznak. És a svájci vendéglősök kétségbeesve mutatták ki statisztikai táblákon, hogy *Tell Vilmos* berces hazájában — ahol a szabadságnál csak a hőtel-számlák nagyobbak — tíz esztendő óta veszedelmesen megcsappant az idegen-járárs.

A legnagyobb propagandát nem *Cook*, nem *Bennet*, nem *Beyer*, hanem a *német császár* csinálja Norvégiának. *II. Vilmos* úgy jár a norvég vizeken, mint egy viking-főnök. Mindjárt, ahogy a német birodalom élére került, Norvégiába hajózott nyári üdülésre és azóta alig mulik el esztendő, hogy gyönyörű, fehér yachtja, a *Hohenzollern*, ott ne ringatódnék a *Molde-fjord* csöndes hullámain, mint egy büszke, fejedelmi tartású hatyru. A loyaltással párosult kíváncsiság olyan nagy az embereken, hogy sokan csak azért zarándokolnak Norvégiába, mert a németek híres imperátora is odajár. Ezer márkáért megkapják a norvég fjordokat, az éjféli napot és ráadásul a német császárt, aki nemcsak megmutogatja felséges személyét a turista-hajók utasainak, hogy az utasok a saját yachtjára gyűljenek. Kivált a *Hamburg-Amerika Linie* két nagy, gyorsjáratu gő-

nagy különbség a két álláspont között, s ezt a különbséget egy ártatlan kanapé-per mezében a közvélemény figyelmé elől elvonni nem lehet.

A magyar közjogászok — Szilárdy Dezsőtől Beksics Gusztávig — egyetértéssel abban, hogy a magyar királynak semmiféle olyan felségjoga nincs, amit ne a nemzet ruházott volna rája törvényhozási úton. Ebből pedig világosan következik, hogy minden királyi felségjog ugyancsak a törvényhozás útján ismét visszahozható az összes legiszlációját együttes jogkörébe. Érinthetetlen felségjogokról tehát oktalanság beszélni. Ez alól a legfőbb haduri jogok se tesznek kivételt. Nem holmi királyi Handbilllet intézkedik arról, hogy a hadügyek terén mekkora jogkört vehet igénybe a magyar országgyűlés. Hanem ellenkezőleg: a mi országos törvényünk szabja meg, milyen terjedelmű haduri jogokat gyakorolhat a király.

Erre rámutatván, egyszersmind el is döntöttük ama doktor-kérdést. A magyar országgyűlés kivánságait törvény alakjában kell kielégíteni.

BELFÖLD

Uj kérvények. A képviselőház utolsó ülése óta felszámál több új kérvény érkezett be, melyeket gróf Apponyi Albert az elintéztet válság után, az első ülésben fog bemutatni. Az új kérvények sorában érdekebbek a következők:

A Rákóczi-erklék kiállításának alkalmából II. Rákóczi Ferenc hamvainak hazaszállítását sürgetik. Hódmezővásárhely, Kecskemét sz. kir. városok, Pozsony és Somogy vármegyék. A külföldön lakó magyarországi földművelők megadóztatását kéri Győr és Kecskemét városok. A szociális bajok orvoslása céljából közgazdasági javaslatokat sürget Trenócsin vármegye. Érdekes Tolna és Bács-Bodrog vármegyék kérvénye. Közegészségügyi érdekből a vidéki városoknak vízvezetékkel való ellátását kérvényezik a képviselőháztól; az állam támogatását óhajtják mert az ezzel járó tetemes költéséget a vidéki városok nem fedezhetik. A tüdővész terjedésének megállítását sürgetik Nyitra s Hódmezővásárhely sz. kir. városok, amely városok közönsége sürgős és hathatós egészségügyi intézkedéseket kér az építkezés és óvintézkedés tekintetében.

Bizalom Pap Zoltánnak. A tiszalöki választókerület polgársága vasárnap délután a kerület központján nagy népgyűlést tartott. A népgyűlésen megjelentek a kerület minden községéből a függetlenségi választók, hosszú kecsisorban zászlók alatt vonultak

zósén, az *Augusta Viktórián* és a *Princessin Viktória Luisán* nordkapozó utasokat részlettel ebben a szerencsében. Ez a legmagasabb fogadtatás annyira bizos, hogy a *Hamburg-Amerika-Linie* valósággal beveszi a német császárt a prospektusába, mint egy érdekes program-számot a sok látnivaló közt. Ez a program-szám az *Augusta Viktória* és a *Viktória Luise* forgalmát hat év óta megkészezte. Amerikából csak egy csodáló a yankee a német vállalat hajóira. Az amerikai demokraták és republikánusok majd megbolondulnak a gyönyörűségtől, hogy a hatalmas imperátorhoz en masse vizitbe mehetnek. És emlékül egy-egy könnyen kimozdítható apróságot talán el is lophatnak a *Hohenzollern* ingóságaiól. Moldében járva, saját tüleimmel hallottam a német hazafiak és amerikai demokraták teljes iveltésit, amikor az *Augusta Viktóriáról* a *Hohenzollernre* rohantak és esapatonként vonultak el a katonásan szalutáló német császár előtt. Mivel a *Hamburg-Amerika-Linie* német vállalat: II. Vilmos tényleg közgazdasági missziót teljesít azzal, hogy az amerikai demokrácia immenzis hűségát a német tőke javára kamatoztatja. Ez a vonás igazán fényesen jellemzi a német császár rendkívüli okosságát és praktikus hazaszeretetét.

Akit nem divat, nem kíváncsiság visz Skandinávia hegyei és vizei közé, — aki nem azért megy Norvégiába, hogy négy lépésnyirel jól a szemébe bámulhasson egy modern imperátornak és odahaza elidősekedhessék vele, mint norvég-utazásának legszebb eredményével, hogy látta közelről a német császárt: annak kimonádtalanul nagy, eredeti és tanulságos benyomásokban lehet része ebben a csodálatos északi világban.

S hadd ismerjem el minden fenntartás nélkül, hogy a norvég-kéjtázások közvetítői, a turistahajók, pazar bőkezűséggel szolgálják ki a közönséget. A *Hamburg-Amerika-Linie* lényes, tágas uszó-palotáiról nem is szölok. Ezek a roppant gő-

Tiszalök föterére, ahol *Veress Ferenc* pártelnök négy órák nyitotta meg az ülést.

Lelkes szónoklatban vészta a politikai helyzetet. Rámutatott arra, hogy *Pap Zoltán*, a kerület képviselője leleplezésével hazafiasan cselekedett, melyért köszönetet, elismerést és választói hátaját érdemli ki. *Homolay Gyula*, a pártjegyzője nagy tiszszel fogadott beszédre után indítványt terjesztett elő, melyet viharos tetszéssel fogadott el a népgyűlés. Az indítvány szerint *Pap Zoltán*nak jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak hazafias elhatározásáért s nagy örömmel jelentették ki, hogy eljárásából tiszszes háramlik az egész választókerületre. Lelkes hangú táviratban üdvözölték ezután *Kossuth Ferenc*et és az országos függetlenségi pártot, majd megalakították az állandó választmányt. *Kapusi Dániel* és *Bodás Mihály* mondtak még hazafias szónoklatot s a népgyűlés *Veress Ferenc* zárószavai után a Himnusz elénekölésével véget ért. Este bankett volt, melyen számos teklőszóntóban ünnepeleék *Pap Zoltán*at, akinek kiütöség adja át a fővárosban a népgyűlés határozatát.

A válság.

Budapest, augusztus 31.

A *Pester Lloyd* vasárnapi számában „a szabadelvűpárt egy kiváló tagja” cikket irt a helyzetről. Ez a cikk, mely beállítás szerint beavott ember nyilatkozatának látszik, politikai körökben élénk feltűnést keltett. Mert nem kisebb dolgot árul el a „szabadelvűpárt egy kiváló tagja”, mint azt, hogy a király az elébe járult politikusok egyikének programját sem fogadta el s most már ő fog programot adni, melyhez alkalmas embert keres. E szerint a szabadelvűpárt új vezetőt kapna: a királyt. De ez a kisebbik baj. A nagyobbik az, hogy amennyiben a király akarná megadni a kiszemelendő politikusnak s az ő révén a szabadelvűpártnak a végleges programot, akkor a király önmaga állítaná magát a politikai viták kellő közepébe. Azt a programot, amit a király esetleg adni akar, el is lehet fogadni, el is lehet utasítani, mint minden programot. S mi történik, ha egyetlen önértzes politikusi se vállalkozik a program megvalósítására? Mi történik, ha nem akadna többség, mely azt a programot magáévá teszi? Mi történik, ha a király programjával kisebbségben vagy éppen egyedül marad? Mert hiszen ha Magyarországon vagyunk is, de ilyen eshetőség sincs abszolte kizárva. Hát akkor egy szűronyerdő árnyékában valósitják meg a programot, a király programját? És kiteszik a királyt az egész nemzet ítélletének? Nehéz az ilyesmit elhinni és sokkal valószínűbb, hogy a *Pester Lloyd* cikkének írója a szabadelvűpárt sokszínű csoportjai közül a *rémítgetők* csoportjába tartozik. Az

egész nyilatkozat eltévesztette hatását: a szabadelvűpártot nem nyugtatta meg, az ellenzéket nem rémítette meg. De igenis beszéltök róla, mert hiszen a bécsi királynok alatt a magyar válságról úgy sincs sok konkrét hír s az emberek ugyanis a kombinációkra és vitaközásokra vannak utalva.

A *Pester Lloyd* említett cikkéből adjuk a következő passzust:

A nemzeti követelések tekintetében a *királytól kell kiindulnia a kezdő lépésnek*. Természetes, hogy azok az engedményeken, amiket a Széll- és Khuen-Hédervary-kormányok adtak, változtatni egyáltalán nem szabad. Ezek szóba sem kerülhetnek többé. De a többi követelés iránt magának a királynak van csak joga az elhatározásra, annak eldöntésére, vajjon a hadsereg egységességének feltételeit szem előtt tartva, mit adhat meg s mit kell megtagadnia, s ha a király spon-tán elhatározásra jutott, meg kell állítani a koncessziók mértékét s kijelenteni, hogy azokon változtatni semmi körülmények között sem lehet.

E szerint a király a válság megoldásának programját nem attól a személyiségtől kapná, aki esesleg miniszterelnökké designáltatnék, hanem ellenkezőleg a *megoldás programját a király szabad elhatározásaként maga állapítaná meg s azután választaná ki azt a személyiséget, akit a vázolt alapon kabinetlakitással megbizna*.

Ha már most valamelyik politikai személyiség ezen az alapon elvállalja a missziót, semmi oka sem lesz arra, hogy az ellenzékkel tárgyalásokba bocsájtózkodjék, akár a megoldás részletei iránt, akár a kiválasztott egyéniség személye iránt. A designált személyiség útja egyenesen a liberális pártba vezet s a szabadelvűpárt értekezletének kell majd végleg eldöntenie, támogatja-e felétlenül a kijelölt miniszterelnököt. Ha a válasz igeni lesz, akkor a kormány programjának a katonai kérdést illető részét *pártkérdeésnek vetik föl* s a többség minden egyes tagja az elé a választás elé állítatnék, hogy *vagy átvéti magát a kormány programjának, vagy pedig kilép a pártból*.

Ha a designált miniszterelnök ekképp a liberális párt támogatását megkapta, megalakítja kabinetjét — s a Ház elé lép.

Nem mondjuk természetesen, hogy ezzel a *krízis* már teljes megoldást nyert volna. A szél-szóballal eddig nem számoltunk, s ki tudná kitalálni vagy pláne megállapítani, hogy mi lesz ennek az istennek és embernek tetsző társaságnak az akarata. El kell készülni a parlamentarizmus ultima rációjára és a szerint kell cselekedni. Az új kormány programját a képviselőházban megvitatták. Ha aztán a szél-

első hajó (Neptun) Trondjemből a Nordkapra; az utolsó július 23-án.

Trondjemtől a Nordkapig egy túrban megy az ember, de a fjord-utazást ott szakítjuk meg, ahol nekünk tetszik. Ezért választottuk mi a Bergenske-és Nordenfjeldske-társaságot a Hamburg-Amerika-Linie helyett. Hamburgtól Bergenig váltottunk jegyet a *Mira-gőzösn*. Bergenben elhagytuk a hajót, tizenhat napig szabadon csatangoltunk a fjordok közt és a fjeldek tetején, azután Trondjemből a *Kong Haraldra* szállottunk és megtettük a nagyszerű Nordkap-utazást július 20-ikától július 27-ig. Az első utért fizettünk fejünkint 100 márkát. A másik — csaknem egy hétre terjedő — túr fejünkint 339 márkába került. Az első vonalon négy napig tart az utazás. Ehhez képest a Nordkap-túrt mindenesetre drágán fizettél meg a norvég Dampskibsselskab, de itt nemcsak a kényelmesebb hajót és gazdagabb ellátást, hanem a gyönyörű, vadregényes pontokat és az éjjeli napot is magasabb tarifával számítják meg a turistáknak.

Körülbelül nyolc- kilenc év óta olyan nagy a tolongás Norvégia felé, hogy hetekkel előbb kell megrendelnünk a jegyeinket, ha kényelmesen — külön kabinokban — akarunk utazni a hajónkon. Nekünk a Menetjegyiroda kitérő tisztviselője, *Bársony ur*, a hamburgi Reimers-ügy-nökség útján jó leveleket rezervált. A jegyek teljes árán azzal lettek, a jegyeket megkaptuk és június 28-án felelt a kellemes gondolatlalt utaztunk el Budapestról (a Rundreise-kártyák is a zsebünkben voltak via Berlin, Christiania, Stockholm, Kopenhága, Stettin), hogy van biztos, kényelmes szállásunk a *Mirán* és a *Kong Haraldon*.

Vasárnap este Bécsben haltunk és másnap, via Tetschen, Berlin felé robbogtunk velünk a gyorsvonat. Nem tudom, megbámultam-e illő tisztelettel Mährisch-Budwitzet, Iglaut és Csaszlaunt, avagy a Csaszlaunál is hiresebb Kolint, ahol sok ezer gránátos esontja porladoz, akiket a glóáznak nevezett emberi számrárság és ragadozó ösztön ka-

Valamivel kisebb és árák dolgában olcsóbb gőzösk a *Bergenske* és *Nordenfjeldske Dampskibsselskab* turistahajói. A bergeni hájtársaság székhelye Bergen, a másik lésvénytársaságnak Trondjemből, Norvégia régi koronázó-városában van a rezidenciája. Ez a két társaság a fjordok közű és a Nordkapra négy elsögrangú turistagőzöst járat. A bergeni társaság hajói: *Mira* és *Neptun*. A másiké: *Sigurd Jarl* és *Kong Harald*. A *Mira* és a *Sigurd Jarl* csak a fjord-utazásokat közvetíti a Hamburg-Stavanger-Bergen-Molde-és Trondjemlinián június 2-ától augusztus 31-ig. A Nordkap-túrt a *Neptun* és a *Kong Harald* teszi meg (hat és félnap alatt) június 11-től június 30-ig, Trondjem és az északi fok közt. Június 11-én indul az

sóbal ismét hajlandóságot mutatna akár a szelidebb, akár a vadabb obstruálásra — s e nemes szándékát elvégre sokáig nem titkolhatja — akkor nem lesz se tranzigálás, se paktálás, se pacifikálás, hanem követeljük egyenesen az *appellát* a nemzethez. A képviselőházat habozás nélkül fel kell osztálni s az új választásokat a lehető legrövidebb idő alatt kell megejteni. Maga a nemzet mondja meg, vajjon el akar-e pusztulni az eszlelen valóságban, vagy meg akarja-e magát szabadítani a gondolatnőküli kisebbség terrorizálása alól.

A mi véleményünk szerint ez a természetes, ez a logikus módja, az egyetlen módja annak, hogy elkölt érjünk. A parlament feloszlása, így ex-lexben, mindenesetre *kinos szükség* lenne. de szükség volna mindenesetre, még pedig olyan, amely semmiképp sem lenne eikerühető.

Hogy a szabadalvópártban a *Pester Lloyd* „kiváló” politikusanak cikkét nem honorálják elegendő tisztelettel, az kitünik már abból is, hogy a királyi kezdeményezés hírével szemben tovább is azt a *Wekerle* Sándort mondják a helyzet emberének, aki pedig nem vállal programot, hanem a magáét ajánlja. Ma már határozott formában kolportálják, hogy milyen alapon vállalná *Wekerle* a kabinetalakítást. É szertint ez csak a magyar tisztek visszahelyezésének, a magyar katonai képzés hathatósabb voltának, a katonai perrendtartás magyar tárgyalási nyelvének és bizonyos fokig a magyar szolgálati nyelv behozatalának az árán történhetnék meg. A kommandó magyarságát *Wekerle* nem venné programjába, de nem is utasítaná el magától. Mindezeket a változásokat pedig a király felségjogai révén *rendeleti úton létesítendő, úgy hogy sem Ausztriával, sem senkivel tárgyalni nem kellene.* Ezen az alapon vállalná az új ember a kormányt, megjelene elsősorban a szabadalvópárt előtt s a többség támogatását keresné. Az ellenzékkel nem alkudoznék. De ha az obstrukció folytatódna, az új kormány nyomban fozozlatná a képviselőházat.

Feltűnő ugyan, hogy *Wekerle* állítólagos szándékai, kivált a végső konzervenciákban, fődik azt az álláspontot, melyet a királyi kezdeményezés hirdődi is jelez, de politikai körökben ezt arra magyarázzák, hogy a fozozlatás, mint ultima ratio, utszélen fekvő argumentum, amelyet eddig még mindenki hangoztatott. Ha *Wekerle* a maga álláspontját, melynek alapján megbízást vállalni hajlandó, nyíltan megmondja és a parlamentben képviselni kész, akkor semmi szükség sincs arra, hogy ez mint királyi parancs és végrehajtás céljából kezébe tett program adassék át neki. Amit

szabolt össze Nagy Frigyes korában; csak annyira emlékszem még, hogy a magas dombon fekvő, nagyon nyújas Zsaimtól kezdve Leitmeritzig ez a onal rendkívül unalmas, közönséges és a Speise-agenzienst rendkívül gyarló. Attól fogva, hogy az Elbához kanyarodik a vasút, kedves, dombos, rds partokon megyünk és a szász Svájc különböző szikláin is taláhatunk valami dicsérnivalót. De most olyan fanatizmussal bányásszák ott a követ, hogy az érdekes, toronyzerű sziklákból pemsokára himnódó sem marad.

Amint kedden délután 1 és 2 óra közt Hamburgba érkezünk, — Berlin is csak arra használjuk, amire Bécsét: meghátunk benne — annyit elég praktikusán összedőlött bagázstunkat rögtön az éjjelkor induló *Mirára* szállítottunk. Minden rendben volt. Az előre lefoglalt kabinat nem kellett ostrommal bevonnunk és nem kellett belőle kidobálnunk illetéktelenül betolakodó egyéneket. Nyugodtan mentünk ebédelni a kikötő egyik vendéglőjébe (homárt, halat s ami jó falat) és esti 11 óráig jól eltöltöttük az időt. Norvég pénzt váltottunk az öreg *Goldschmidt* bankárnál; megnéztük az öreg Vilmos eszázár vadonat-új emléket a városháza előtt (hanyadtak már ez a lovas-szobor és allegorikus alakokkal megrakott terrász?); fatal hatyukát ettünk az Alsterbassin kioszkjában. Alsterlustban; propellerkörutat tettünk a külső Alsteren; sétáltunk Uhlenhorst virágos kerület övezetét elegáns villái körül; sőt a Heiligengeist-Wiesen épült diorámában a *Lipscei csatát* is megnéztük. A halott és sebesült katonák olyan természetesen fekszenek itt rakáson, hogy szinte látjuk kifordulni a beleiket I. Napoleon és a koronás szövetségeseik tiszteletére. Az éjjeli nap különben már itt Hamburgban előrevet a fénnyét. Kilenc óra után, félült felé még világos volt azon a téren, ahol egy café-restaurant lugasában vacsorához ültünk.

Felórával éjjel előtt a *Mira* fedélzetén voltunk, ahová szakadatlanul érkeztek az utasok, legtöbbször németek. Az angolok Hullból és

egy deználható s a közvélemény előtt szereplő politikus föltétlenül szab, azt nincs ok királyi akaratnak átfesteni, ami a programnak nem használ, a kiszemelt politikus helyzetét pedig csak megnehezíti. Mindenfelé, még a szabadalvópártban is kétkedve fogadják tehát a *Pester Lloyd* hirdadását.

Még csak azt jegyezzük meg, hogy gróf *Apponyi* Albert ma Budapesten járt, de még az este visszautazott Eberhardra s hogy a vidékről visszatért képviselők pártkülönbség nélkül a nemzeti követelések térhódításáról számolnak be. Konkrét adat e tekintetben, hogy a debreczeni szabadalvópárt ismert hazafias határozatát tegnap a hajdüböszörményi szabadalvópárt is magáévá tette, míg *Kolozsvárott* az összes pártok legtekintélyesebb tagjainak hozzájárulásával dr. *Deák* Albert tiszteletbeli főügyész adott be hasonló természetű határozati javaslatot a törvényhatóságához.

(A nemzeti követelések)

Kolozsvárról jelenti tudósítók, hogy dr. *Deák* Albert ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tag és tiszteletbeli főügyész, a kolozsvári szabadalvópárt és a függetlenségi és 48-as párt legtekintélyesebb tagjainak egyetértésével Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága közgyűléséhez folyó évi augusztus 23-án az alábbi határozati javaslatot nyújtotta be:

Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósága abban a meggyőződésben, hogy e tekintetben Magyarország minden igaz polgárával együtt érez és hogy immár az ország közvéleményében kiirtatlanul meggyökerezett az a szent igazság, hogy egy országunk államigazgatása, mint a nemzet becsülete és méltósága megköveteli azt, hogy egy intézményeiben, mint kormányzata szellemében, tehát belsőleg, valamint külső megnyilvánulásában s így jelvényeiben és nyelvében is, minden vonalon a magyar nemzeti jelleg érvényesüljön és kifejezésre jusson, mert a nélkül a nemzet léteölja, vagyis nemzeti egységének kiéjtése, a magyar nemzeti állam kiéjtése és megvalósítása lehetetlen;

látva másfelől azt, hogy ezen nemzeti gondolat és kívánság a magyar országgyűlés képviselőházában még eddig nem jutott egyhangú kifejezésre:

mondja ki a törvényhatósági bizottság, hogy felir a magyar képviselőházhoz az iránt, hogy az ország újonnan kinevezendő kormányát csak az azon esztben részesítés parlamentáris támogatásban, ha a magyar nemzet arra vágyul, kétségbe nem vonható és az törvényben gyökerező jogainak teljes mértékű érvényesítését, a most folyó parlamenti küzdelemben

Newcastleből indulnak, a franciák Havreből mennek Rotterdamba és onnan hajóznak át az északi tengeren. Beszállásunkkor még nem vettem észre, hogy rajtam, a feleségemen és a sógoromon kívül más magyarok is vannak a gőzhajón. Csak amikor 34 órai tragikus átkelés után kikötöttünk Stavangerben, akkor láttam a velünk utazó négy magyart: *Fedák* Sári kisasszonyt, özvegy *Csepreghy* Ferencné, *Ráth* Istvánt, az V-ik kerület egyik jeles járásbíróját és *Podhoraszky* Örnagy urat, aki Bécsben a magyar katonai ügyek szakavatott referense.

Amikor a *Mira* éjjelkor földszedte horgonyait és bömblől túlközléssel kibontakozott a hamburgi kikötő kéményes, árboos labirintjéből: tisztán és tényesen ragyogtak a csillagok. Azzal a hittel hajtottuk aóma fejünknek kajütünk keskeny ágyán, hogy nyugalmas, ideálisan szép tengeri utazásunk lesz. Reggel hat óráig, amíg gőzcsúnk az Elba széles partjai közt siklott tova, nem is volt semmi baj. De amint Cuxhaven elhagytuk és a nyílt tengerre mentünk: elkezdődött a széduletes hintázás. Hiába ütöttünk fel és hiába akartunk gyönyörködni Helgoland fehér szikláiban. Az északi tenger még akkor is háborog, amikor nincs rajta viharos szél. Széles, tejtékos hullámai közt inogva bukdésolt a karesu *Mira* és az utasok nagy része sápadtan tánt el a fedélzetről. Ruhástul, úgy, ahogy voltunk, ledőlünk az ágyakra és huszonnégy óráig mozdulatlanul, egy harapás étel nélkül hevertünk a kajütökben. Szerdán ötven táz közül legfeljebb öt-hat vihar-edzett ur ette meg a porcióját. A többire nézve reggeli, ebéd, vacsora, az egész drága menü végképp és visszahozhatatlanul elveszett.

De szonvedéseink és nemes resignációnk fejében nagyszerű kárpótlást adott a sors azt a peretől kezdve, amikor Stavangerben patra szállottunk. A zürzavaros introdukció után következett a felséges szimfónia: Norvégia gazdag, csodálatos, utólréhetetlen szépsége.

„nemzeti követelmények” címe alatt összefoglalt volta-képpen pedig a nemzet elidegeníthetetlen tulajdonát képező jogok életbe lépését programjába ijtő-vezi s azok megvalósítására, amennyiben ez rögtönösen elvárhatóan nehezségekre ütköznék: kielégítő biztosítékot nyújt.

Tudósítók szerint a javaslat egyhangu határozattá emelése biztosra vehető.

A hajdüböszörményi szabadalvópárt tegnap foglalkozott a debreczeni szabadalvópártnak a nemzeti követelések tárgyában kelt határozatával s átírta. A párt egyhangu lelkesedéssel elfogadta a debreczeniek határozatát s a mellett állást foglalt.

(A szabadalvú pártkörben.)

A szabadalvú pártkörben ma este kevesen voltak. Hosszabb ideig fent volt *Wekerle* Sándor, aki *Szentiványi* Árpáddal és a párt több tagjával beszélgetett tüzetesen. A párt tagjai közt élnék figyelmet kellett a *Pester Lloyd* és a *Hazánk* cikke és a két cikkről elhangozott megjegyzések is a szabadalvópártban uralkodó ellentétes felfogásokat illusztráltak.

(Bécsi hírek.)

Koerber osztrák miniszterelnök, mint egy bécsi táviratunk jelenti, ma egyórai kihallgatáson volt a királlyal.

A hadgyakorlatok dolgában jelenti Bécsből: *Bárod Beck* vezérkari főnök és *Kropasek* tüzérségi felügyelő ma Mária-Rádnára utazott. *Ferenc Ferdinánd* főherceg csak szeptember 3-án, az angol király elutazása után fog Lippára utazni.

Gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök ma este Hédervára utazott, honnan szeptember 2-án Budapestre érkezik.

(Polónyi és a Volkspartei.)

A *Grazer Montagszeitung*ban a lapnak egy barátja kijelenti, hogy *Bartha* Miklósnak a *Polónyi Géza* és a német néppárt közt folyó tárgyalásról írt közleménye egészen vége megfelel a valóságnak; azután így folytatja:

A német néppárt klubülésének végén *Steinwender* pártelnök arra kérte a képviselőket, hogy maradjanak még egy kissé a pártülésig, mert *Polónyi Géza* jelen van és tárgyalni akar az urakkal a magyar függetlenségi párt és a német néppárt párhuzamos akciójáról s egyúttal hozzáfűzte, hogy a mai tárgyalás *Polónyinak* és a függetlenségi pártnak előzetes levetülése előzte meg. A német néppárt nagy többsége csak most tudta meg *Polónyi* jelenlétét és az előzetes levetülést. Félóra múlva megjelent *Polónyi*, de csak körülbelül husz párttagot talált együtt. *Polónyi* kijelentette, hogy Ausztriára és Magyarországra nézve legjobb volna ha a hatvanhatsz kiegyezés helyébe a persóna-unió tennék. Azok a föltételek, amelyek mellett a kiegyezés létrejöhet, nem léteznek többé és ezért a átiatos a közögi viszonyunk megváltoztatása. A kiegyezésnek egyik legényesebb föltétele az volt, hogy Ausztriában a németek, Magyarországon pedig a magyarok domináljanak. Ez sem áll többé, legalább ami Ausztriát illeti. A német néppárt amely abban az időben gondolt ugyan a Magyarországgal való gazdasági viszony rendezésére, de nem foglalkozott komolyan a persóna-unióval, tudomásul vette *Polónyi* nyilatkozatát, de nem bocsátkozott annak tárgyalásába és így véget ért az álig megkezdett tárgyalás.

(Sacelláry György nyilatkozata.)

Sacelláry György Esztergomban egy odaváló újságról előt a mai helyzetéről így nyilatkozott:

— Teljesen azonosítom magam a nemzeti aspirációkkal. Azok melőbbi keresztülvitelét kívánatosnak, szükségesnek tartom. Kell, hogy végrehajtására beakordódiék a nemzeti jogokért való küzdelem korszaka, hogy a nemzet háborítatlanul hozzáfoghasson anyagi erejének az egész vonalon való kifejtéséhez, hogy a kultúra folyton fokozódó igényei erős szilárd, társadalmában meg nem hasonlított, pártokra nem osztott, gazdag Magyarországot találjanak.

(„A magyar Combes.”)

A *Hazánk* ma olyan vehemensen támadja *Wekerle* Sándort, hogy szinte bizonyosra kellene venni a *Wekerle*-kombinációt és pedig — *Apponyi* nélkül. Nagyon pikáns és végtelenül érdekes, ahogyan *Apponyi* újságja kéthelyütt is üti *Wekerle*-t. A vezéreikben ezt mondja:

Azt halljuk, hogy *Wekerle*-t bosszantotta az, hogy őt mindig *Apponyival* emlegetik, sőt *Apponyi* — *Wekerle*-miniszteriumról beszélnek és innak. Látogatgatójának diszkreóció kikötése nélkül azt mondotta, hogy *Apponyi* miniszteriumában ő nem vállal tárcát, de ha ő lesz miniszterelnök, a pénzügyminiszeri tárcát is megtartja.

Nem tudjuk, lesz-e alkalma *Wekerle*-nek *Apponyit* kiköszörni, mert hiszen nagyon tavol állunk attól a feltévtől, hogy a király *Apponyit* bizza meg a kabinet-

alakítással, vagy hogy ez oly feltételek alatt vállalkozzék a kormány vezetésére, amelyek politikai meggyőződésének meg nem felelnek a katonai programjának alatta maradnak. Mert Apponyi csak szigorúan alkotmányosan kormányozhat s egész multja a nemzeti politikával összeforrt s a hadsereg kérdésétől el nem választható. Wekerle ellenben a nemzeti és katonai kérdésekben nincs lekövete a bérrhetí annyi engedelményes, amennyivel függősségi bárdait az obstrukció lezserelésére megnyerheti. Azonlalt levezsi a katonai kérdéseket a napirendről s hasznos közgazdasági tevékenységet helyez kílátásba. Ez tetszik sokaknak, akik nem szívesen látják Apponyit a kormányban.

De mi nem tudjuk, hogyan határoz a király és ha Wekerlenek nem tetszik Apponyival szövetezni, kérdés, hogy boldogul-e magában? *Sikerült-e neki megnyerni a korona bizalmát, mint ahogy Olay Lajosét megnyerte?* Akik Apponyit és a volt nemzeti pártot lezserítani iparkodnak, népszerűbb jelöltet nem állíthatnának fel, mint Wekerlét. De sikeres és tartós kormányt alakíthat-e ő is, ha nemzeti követelésekben a jogos igényeket ki nem elégíti? Mi meg vagyunk arról győződve, hogy *semmiesetre sem*; hogy gróf Apponyi Albert és hívei nélkül alakíthatson ma, az Apponyi-féle követelések győzelmes előnyomulása idején, Wekerle-kabinetet, nemcsak inparlamentáris lenne, de úgy hiszszük, teljesen hiábavaló fáradozás is volna.

Tessék csak figyelmesen elolvasni, mennyi keserűség és inszinuáció rejtezik e pár sorban. S aztán jön még egy külön kis tör. A válságról írott tudósításban a *Hazánk* konstatálja, hogy Wekerle Apponyi nélkül nem boldogulhat és *különben is a szabadelvűpárt nagy része azért is fűzik Wekerlét, mert őt a magyar Combes-nak tartják.*

Ez akkora harag, hogy az ember csak úgy tudja megérteni, ha fölteszi, hogy a *Hazánk*-nak komoly skrupulusai vannak, vajon lesz-e alkalma Apponyinak Wekerlét kikoszarzni. . . .

(A csehek.)

Prága, augusztus 31.

A reichsrathbeli cseh pártok képviselőinek megbízottai ma tanácskozásra gyűltek egybe. hogy megvitassák a hadsereg kérdésében való követeléseiket. *Baza* képviselő indítványt terjesztett elő arra nézve, hogy a csehek egyértelműleg járjanak el s iparkodjanak a magyarországi válságot a csehek érdekében kihasználni.

A *Peterburgszki Vjedomszki* levelezője Kronstadba meginterviewolta dr. Engel cseh tartománygyűlési képviselőt, aki a beszélgetés tartalmát e címen: *A jövő cseh miniszter* közli. A reichsrathi cseh klub egykori elnöke így nyilatkozott: Mi a reális politika korszakát éljük, amelynek alapja kizárólag az egoizmus. Természetesen nem egyesek egoizmusa, hanem az egész népé. Mert ha a cseh nép jövőjéről gondolkozom, kevésbé helyezkedem a cseh érdekek álláspontjára. Mi csehek mint nép természetesen egoisták vagyunk, de jövőnk más, erősebb pártok, nagyobb országok és birodalmak egoizmusától is függ. Amíg az európai helyzet Ausztria létét követeli, nem féltém a cseh nép jövőjét. Arra a kérdésre, vajon bizik-e Engel a csehek és németek meg egyezésében, Engel így válaszolt: „Még a lehetőség sincs meg annak, hogy megegyezésről beszéljünk. A levelező aztán a cseheknek Magyarországhoz való viszonyáról kérdezte meg Engelt, aki azt mondta:

— Nekünk még Csehország keretében annyi nagy, elhalszthatatlan dolgunk van, hogy politikai kalandokra, vagy a külügyi politikában való szereplésre nem szabad gondolnunk. Ezért *kedvesebb nekem 20 cseh nemzetiipari iparos-milliomos, mint a legjobb nyelvrodellet.*

KÜLFÖLD

A Balkán lángban.

Budapest, augusztus 31.

Mai reggeli lapunkban röviden megemlítettük azt a beszélgetést, melyet egy francia hírlapíró folytatott a párisi bolgár ügyvivővel. Az ügyvivő, *Szolotovic*, a következőket mondta:

Ferdinánd fejedelem nem is gondol arra, hogy lemondjon. De miért is mondana le? A hadsereg szereti és a nép hálás neki azért, hogy az országot a haladás útján vezeti. Igaz ugyan, hogy a macedóniai események kényessé teszik a helyzetét, de sokkal fontosabb diplomata, semhogy ne tudná a helyes módokat és eszközöket megtalálni. De hol van az az ember, aki ne helyeselné a bolgárok méltó

főlháborodását a törököknek Macedóniában üzt barbárságán? Egyébiránt a fejedelem és kormánya szívesen fölállnának tekintélyüket, csak-hogy a törökellenes mozgalmat korlátok közé szorítsák. A bolgárok elítelik az afféle erőszakosságokat, amilyen az egyezményes vonat ellen intézett merénylet volt, és a törököknek nem szabad ezért a bolgárok felelőssé tenni, mert ezért a merényletért elsősorban a gondatlan török rendőrséget kell hibáztatni. Az esetleges legyveres összekocancsáról azt mondta az ügyvivő, hogy tagadhatatlan, hogy Törökország sok ezer katonát szállít a határra. De sem Törökországnak, sem Bulgáriának nincs érdekében, hogy egymásnak háborút üzenjen. Mi éppugy, mint a törökök nagyon jól tudjuk, hogy bármilyen is a háboru vége, sem Törökország, sem Bulgária nem fog belőle anyagi vagy területi hasznot húzni. Magyarországnak Ausztria és Oroszországnak ezt értésünkre adták. Ferdinánd fejedelem mindent el fog követni, hogy a békét föntartsa, de ebben a hatalmának is támogatniok kellene őt. Figyelembe kell venni, hogy Németország a portát, ha nem is nyitlan, de legalább erkölcsileg támogatja és ez az oka annak, hogy a törökök, annyira üldözik a macedóniai keresztényeket. Arra a kérdésre, vajon Ferdinánd fejedelemnek nem kell-e attól félnie, hogy ő is Sándor király sorsára jut, azt felelte az ügyvivő, hogy erről szó sem lehet, mert nem szabad a bolgárokat a szerbekkel egy kalap alá vonni; efféle merénylet Bulgáriában lehetetlen.

A bolgár fejedelem különben mégis megszívlelte a bolgár lapoknak azt a fenyegető panaszát, hogy épp a mostani viszonyok közt nincs otthon, s Murányból Budapestet hazatuzott. A keleti expresszsel tegnap késő este érkezett Costaurába. Fogadására megjelent *Sturdea* román miniszterelnök és a várnai prefektus. Egyórai tartózkodás után a fejedelem a *Nadesa* hajóra szállott, hogy folytassa utját Várnába.

Köln, augusztus 31.

A *Kölnische Zeitung*nak jelentik *Szofióból*: A Petrov-kormány mindenért, ami nem a saját akarata szerint történik, a fejedelemet teszi felelőssé s így nagyon valószínű, hogy szomorú idők fognak bekövetkezni Ferdinánd fejedelemre, még pedig sokkal hamarabb, semmint várnák. A fejedelem tekintélyét rendszeresen aláássák s ezt az eljárás fölülről bátorítják.

Az ellenlélek egy kiváló tagja azt mondta a *Kölnische Zeitung* tudósítójának, hogy a Petrov-kormány a legközelebbi szobranje-választásokon biztos vereséget fog szenvedni, ha törvényesen jár el; ha pedig törvénytelen eszközökhöz nyul, amire nagy hajlandóságot mutat, akkor beláthatatlanok lesznek ennek következményei. Ferdinánd fejedelem uralkodása óta még sohasem voltak olyan válságosak a belpolitikai viszonyok, mint most.

Bécs, augusztus 31.

A keleti vasutak igazgatósága elhatározta, hogy az egyezmény értelmében közlekedő vonatokat török területen *csak nappal* fogja járni. Tárnyalások folynak arra nézve, hogy a keleti expresszvonatnak Burgastól közvetlen csatlakozása legyen Bulgária felé a Konstanza-Burgas közt közlekedő hajókkal.

Konstantinápoly, augusztus 31.

A mai nappal a konstantinápoly—szófia vonalon a keleti expressz és a konstantinápoly—drinápolyi vonalon a konvencionális vonat közlekedést beszüntették. E vonat helyébe egy másikat tesznek, amely reggel 6 órakor indul el innét. A menetrendet úgy állapították meg, hogy e vonat a konstantinápoly—musztafupasai vonalon közlekedik.

Konstantinápoly, augusztus 31.

A keleti expressznek és a konvencionális vonatoknak oly vonatokkal való helyettesítése, melyek nappal közlekednek a kelet-ruméliai határvonalig, az érdekelt körökben térszettel találkozok, mert a vasuti vonal őrzése nappal könnyebben vihető keresztül és ezáltal a további merényleteket, melyek a komitézmogalmat főháborítanák, meg lehet akadályozni.

Szófia, augusztus 31.

A bolgár távirati ügynökség teljesen légből kapottnak jelenti ki a külföldi lapoknak azt a híret, mintha a fejedelmi paotában egy földalatti aknafolyosót fedeztek volna fel.

Konstantinápoly, augusztus 31.

A tegnapi minisztertanács az egyesített tervezetet az összes módosításokkal együtt egyhangulag elfogadásra ajánlotta a szultánnak. Mielőbb várják az erre vonatkozó iradét, mire Auboyneau francia képviselő el fog utazni.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a következőket teszi közzé:

A keleti vasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a keleti expresszvonatok forgalma további intézkedésig Konstantinápoly és Sarembe közt és viszont beszüntetett. Megszüntették továbbá a Bécs felé közlekedő konvencionális vonatok Konstantinápoly és Adrianápoly, a Bécs felől közlekedő konvencionális vonatok pedig Tarnovo és Konstantinápoly között. E vonatok helyett további intézkedésig alábbi külön személyvonatok loznak közlekedni: Konstantinápoly: indul 6 óra 16 perccel, Adrianápoly: érkezik 6 óra 54 perccel. Tarnovo: indul 4 óra 6 perccel, Konstantinápoly: érkezik 7 óra 13 perccel. Az új külön személyvonatok a konvencionális vonatokhoz mindkét irányban csatlakozást találtak.

Az angol király Bécsben.

Budapest, augusztus 31.

Marienbadi kurájának befejezése után ma délután Bécsbe érkezett a britek királya és India császára. Letéve Lancaster hercegének inokognitóját, mint egy hatalmas birodalom szeretett uralkodója vonult be az osztrák császárvárosba, amelynek lakossága lelkesedéssel üdvözölte. Ez üdvözlethez csatolja a magyar nemzet a magát, nemcsak azért, mert régi barátjának, a mi királyunknak szól e látogatás, hanem ama kedves emlékeknek fogva is, amelyek az egykori valósi herceg magyarországi tartózkodásához fűződnek. Akik az angol király bécsi látogatásának külsőségeiből következtetnek politikai jelentőségére, azt mondják, hogy ez a látogatás inkább az udvariasság ténye, minthogy Edvárd király több héten keresztül osztrák földön időzött, nem ténhetet ki ama köteleesség elől, hogy királyunkat osztrák székvárosában meglátogassa. De ha így volna is, akkor sem lehet elvitatni az angol király bécsi látogatásától bizonyos politikai jelentőséget és joggal vonják le politikai körökben e látogatásból azt a következtetést is, hogy Anglia ezentul aktívabb részt óhajt venni a Balkán eseményeiben, ahol Oroszország az utóbbi időben egyre növekvő befolyásra emelkedett. És ez utóbbi feltevést nem dönti meg az a körülmény sem, hogy Edvárd királyt miniszterei közül senki sem kísértte Bécsbe. Anglia népszerű uralkodója ismételte bebizonyította, hogy nagyfontosságú állami ügyekben is tud és akar kezdeményezőleg fellépni. Ki tagadhatná, hogy uralkodásának békés szellemre vezetett véget a boer háborúnak és nemcsak gondolkodásának köszönheti a boer nép, hogy Chamberlain bosszuálló politikája nem győzedelmeskedett. Személyes óhajtása volt a párisi látogatás is, amely, mint tudjuk, máris érezteti üdvös hatását és sok ellentétet és félreértést elsimítja, a tartós barátság útjára vezette az angol és francia nemzetet. Bécsi látogatásától is csak jó eredményt várhatunk és bizonyára csökkenteni fogja azt a bizalmatlanságot, amely Angliában tagadhatatlanul meg is az észlelhető monárkiánk és Oroszország vállvetett Balkán-politikája ellen.

Marlenbad, augusztus 31.

Az angol király ma délelőtt egynegyed 11 órakor kíséretével Bécsbe utazott.

Bécs, augusztus 31.

Edvárd király ma délután 8 órakor, a megállapított program szerint ideérkezett. Ez alkalomból a város ünnepi díszet öltött. A körutakon egészen a pályaudvarig zászlódrákat állítottak fel, melyeken vörös-leher és fekete-sárga lobogók lengnek. Sok bérházat tulajdonosaik gazdagon felkészítettek. Az ut szőlén több helyen tribünöket állítottak, hogy azokról a közönség a bevonulást végignézhesse. A pályaudvar előtti teret növényekkel és jelvényekkel, valamint angol és osztrák lobogókkal díszítették fel. Már jóval a király megjelenése előtt több sorban álltak a bevonulás útján az emberek és a tömeg mind sürűbbé vált, minél közelebb jött az érkező időpontja. 1/5 órakor dörgő hoch-kiáltások jeleztek, hogy királyunk elhagyta a Hofburgot, hogy a Ferenc József-pályaudvarra menjen. A király, aki angol gárdadragonyos-ezredének ezredesi egyenruhájában nyitott kocsi ment, az egész uton mindig megújuló lelkesült óvadók tárgya volt. A gyönyörűen díszített pályaudvaron időközben összegyűltek *Ferenc Ferdinánd* löwercg, aki a térszalagrendet viselte, *Lajos Viktor*, *Ferenc Szalvátor* és *Rajner* löhercegek, és *Fülöp* koburgi herceg, a polgári és katonai hatóságok fejei, a tábornoki kar. Miután a király, aki szintén a térszalagrendet viselte, üdvözölte a

őhercegeket, kevéssel öt óra előtt a főhercegek kíséretében a perronra lépett, amelyen diszszázad állott zászlóval és zenével. Mialatt ő felsége a századparancsnok jelentését fogadta és megzemlélte a századot, jelezték az udvari különvontat érkezését, mely nyomban ezután pont 5 órakor berobogott a pályaudvarba. A *Good save the king* hangjai közt lépett ki *Edvárd* király 12. huszárezrednek ezredesi egyenruhájában a szalonkocsiból, mellét a Szent István-rend nagykeresztje ékesítette. Ő felsége gyors léptekkel odasietett a királyhoz és a két uralkodó ismételten megölelte és megcsókolta egymást. Ezután *Edvárd* király a főhercegeket üdvözölte és királyunk jobboldalán haladva, megzemlélte a diszszázadot és az udvari váróterembe ment. Itt ő felsége bemutatja a királynak a fogadáshoz megjelent személyiségeket, mire a két uralkodó a kiáratához ment és az a la Daumont-bíntóba szállott. Midőn a pályaudvar előtt egybegyűlt néptömeg megpillantotta az uralkodókat, viharos hochkiáltásokba tört ki, melyek az egész utolyamán folytatódtak. A két uralkodó kocsija mérsékelt ügésben haladt a Porcellan-Gassen, Schlick-Gassen át a Ringstrassera, utánuk a főhercegek és a fogadásukhoz megjelent méltóságok fogatai következtek. A soriat álló tömeg és a házak ablakait és erkélyeit ellepő nézők folyton viharosan üdvözölték az uralkodókat. A menet pompája legjobb a Ringstrassen fejlődött ki, ahol több tribün is volt felállítva. A városház előtti tribünön a községtanács tagjai foglaltak helyet; *Edvárd* király, aki igen jó színben van, folyton szívesen szalutálva köszöntö az ovációkat. 1 1/2 órakor érkezett a menet a Burg külső kapujához, amelyre a két uralkodó lobogóit tüzték ki és kevéssel ezután a Hofburgba érkeztek. Itt a főhercegnők, továbbá *Liechtenstein* herceg főudvarmester gróf *Kolonieski* főszertartásmester, gróf *Goluchowski* külügyminiszter, gróf *Apponyi* Lajos magyar udvarnagy, gróf *Czárky* Béla főudvarnagy, a közös és osztrák miniszterek, *Koerber* minisztere-nőkkel, gróf *Khuen-Hedervary* magyar minisztereinek és a legfőbb központi hivatalok elnökei jelentek meg, a magyar méltóságok valamennyien diszmagyarban. Miután *Edvárd* király üdvözölte a főhercegnőket és bemutatatta magának a többi személyiségeket, visszavonult lakosztályába. Az idő gyönyörű.

Bécs, augusztus 31.

Bár az angol király bevonulásánál óriási ember-tömeg tolongott, komolyabb baleset nem fordult elő, csak néhány ájulási eset. Egész este rendkívül nagy ember-tömeg hullámozott a Ringstrassen, a Burg külső kapu és a Schottenring között. Este hét óra felé különösen a Burg külső kapu előtt tolongott nagy tömeg, hogy az udvari diszebédhez érkező kocsikat lássa.

A pohárköszöntők.

Bécs, augusztus 31.

Este 1/8 órakor a Hofburg gyönyörűen díszített szertartás-teremben diszebéd volt, amelyen az angol király kíséretével Ferenc József király, a főhercegek és főhercegnők, udvari és állami méltóságok, közös és osztrák miniszterek, gróf *Khuen* magyar minisztereinek, a tábornoki kar, a Reichsrath két háznak elnökei, az angol nagykövetség tagjai és a polgármester vettek részt. Az angol király *Mária Jozefa* főhercegnőt vezette a terembe, királyunk karján *Mária Valéria* főhercegnő jött, *Ferenc Ferdinánd* főherceg pedig *Isabella* főhercegnőnek nyújtotta karját. Az angol király, aki ezúttal is a 12. osztrák-magyar huszárezred egyenruháját viselte, ő felsége és *Mária Jozefa* főhercegnő között állt. A felségekkel szemben *Liechtenstein* herceg első főudvarmester, gróf *Goluchowski* külügyminiszter és *Plunket* nagykövét ült. Miből a felségék helyét foglalták, a karzatot elhelyezett udvari zenekar a *Granada* éjjeli szállítás operánnyal nyitányt játszott. Az ebéd alatt felállott ő felsége, aki ismét angol gárdadrágonyos ezredének egyenruhát viselte és a következő német nyelvű felköszöntőt mondta, amelyet a jelenlévők állva hallgattak meg:

Nagyon örvendve, hogy felségedet magamnál üdvözölhetem, ebben a látogatásban, melyet szívóbb üdvözölök, újabb szelégát látom amaz oly bensős és bizalomteljes viszonyfennmaradásának, mely családaink, ugymint országaink között régtől fogva fennáll és mely annál szelédőbb talajban gyökerezik, mivel nincsenek közöttünk semmiféle politikai érdekeltségek, amelyek ezt az örvendetes viszonyt a megzavarás veszedelmének tennék ki. Abban a biztos reményben, hogy e tekintetben a jövő sem fog semmiféle változást magával hozni, köszönetet mondok felségednek a barátság

sokféle jeléért, amelyeket nekem különböző alkalmaknál nyújtott, és e poharat felséged egészségre omelem e kiáltással: Ő felsége *Edvárd* király éljen!

A felköszöntő után, amelyet ő felsége egy papírlapról olvasott föl, a zenekar az angol himnusz néhány ütemét játszotta. Ő felsége az angol királyra köszöntötte poharát, aki az uralkodóháznak néhány más közléssel tagjaival is kocintott, Rövid szünet után az angol király a következő felköszöntővel válaszolt:

Engedje meg felséged, hogy köszönetet mondjak szíveségedért. Mondhatom, mélyen megmagatott az a fogadtatás, a melyben e nagy világvárosban részesültem. Felséged tudja, hogy mindig a legnagyobb rokonérzessel viseltem fenséged és háza iránt. Felséged bizonyos lehet abban, hogy az érzelmeim, amelyeket felséged és háza iránt boldogult anyamtól vettem át, mindig a legmelegebbek fognak maradni. Engedje meg felséged, hogy ma, midőn trónralépelem óta először vagyok felséged vendége, (emelt hangon) felségedet kivevezem hadseregem tábornagyává. Ő felsége a császár és király egészségre üritem poharamat. Ő felsége éljen!

A zene a *Gottesdienst* játszott. Ebéd alatt az uralkodók a legelőkeltebben társalogtak egymással és az uralkodóház közelében ülő tagjaival. Körübe ül egy óra múlva az ebéd véget ért, mire az udvar a szomszédos gyönyörű terembe vonult, a hol az uralkodók cecelet tartottak; 9 órakor az angol király visszavonult lakosztályába.

Bécs, augusztus 31.

Edvárd király mostani bécsi látogatásának történelmi szempontból is van némi érdekessége. mert ő az egyetlen angol uralkodó, akit eddig Bécsben ünnepléses fogadtatásban részesítettek. Ő előtte pedig csak egyetlen-egy angol uralkodó járt az osztrákok fővárosában és ez is sok-sok évszázaddal ezelőtt. Ez angol uralkodó pedig *Oroszlánszívű Richárd* volt, aki 1192-ben a kereszties-hadjáratokból való visszatérésére vonult keresztül Bécsen, amelynek határában halálos ellensége, Habsburgi Lipót herceg letartóztatta és börtönbe vetette. *Oroszlánszívű Richárd* két hosszú évig sínlődjét börtönében, amelyből csak igen magas váltásdíjért szabadult ki.

Hét század óta *Edvárd* király a második angol uralkodó, aki Bécsben jár. ünnepléses fogadtatásban azonban neki mint legesőnek lesz része.

Marienbad, augusztus 31.

Edvárd király elutazásakor azt mondotta kezelő orvosának, hogy a kura nagyon jól esett neki. Kitűnően érzi magát s jövőre is minden bizonynyal el fog jönni. A király a *Viktória*-rend középkeresztjével tüntette ki az orvost.

Angol lapnyilatkozatok.

London, augusztus 31.

Edvárd király bécsi utazásával foglalkozva, a *Daily Graphic* azt mondja: *Edvárd* király az egész angol nemzet őszinte és jó érzelmeinek képviseleje. *Edvárd* király látogatása ugyan első sorban udvari szertartás, de a politikának is javára fog válni. A *Morningpost* írja: A bécsi lakosság jól tudja méltányolni, hogy mily fontosak a császárok és királyok feladatai. *Ferenc József* császár és *Edvárd* király mind a két en a politika emberei. De egyikük sem felelte sohasem, hogy egy alkotmányos uralkodónak első sorban császárnak vagy királynak kell lennie és csak azután politikusknak. Barmily sor vár Ausztria-Magyarországra, mindig bizonyos lehet Anglia őszinte barátságáról és rokonszenvével. Ausztria-Magyarországnak az a feladat jutott, hogy a nyugati civilizációt békés eszközökkel a Keletre vigye. Anglia, mely annak idején oly nagy mértékben részt vett a terjesztés művében, bizonyára igazságosan méltatja Ausztria-Magyarország fáradozásait — A *Daily Telegraph* azt mondja: Bécs lakossága ma többet fog foglalkozni a két uralkodó személyével, mint a magas politika kérdéseivel. Ha az osztrák-magyar politika esélyesebb érdekli is az angolokra nézve, a *Ferenc József* név mégis sokat jelent előlük. Hiszen *Ferenc József* császár és király a leghibebb kőtelességteljesítés megtestesítése és fényes példakép arra, hogyan kell minden fájdalmat lovagiasan viselni. Az ő élete a legértékesebb Európában.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56-12
Kiadóhivatal 54-39

HIREK

Kétféle bűn.

A lány szerelmes volt. Férjhez adták. Persze nem ahhoz, akit szeretett, mert akkor nem bonyolódhatott volna a regény. Már pedig az életnek a maga egyhangy folyásában olykor-olykor kedve kerekedik egy kis változatosságra, egy kis regényesinálásra. És minthogy restellené, ha kontárnak mutatkoznék, ha holmi írők tulnénének rajta, hát ugyancsak nagy buzgalommal és nagy ügyességgel végzi munkáját. Nagy ügyességgel és minden emberi fantáziát megszegyenítő ötletességgel és találékonysággal. Főleg pedig hátrabongató realizmussal. Míg a regényről tollalóként folyik, addig ő vérel dolgozik. Igazi, piros embervérrel. És nem elemzi a lelkeket, hanem marcangolja. Rettenetes karmokkal és őrlőngő dühösséggel. Munkájának exozicója szablonos ugyan olykor, de azért rendkívül ügyes. Megvannak benne az összes későbbi események csirái. Kifejlesztük és kialakításuk szükségyszerű, elmaradhatlan. Így kellett a gyönyörű olasz lány, aki a szegény, polgári származású doktorocskát, *Secchi* Angelót szerette, a gazdag, az előkelő gróf *Bonmartin*úhoz férjhez mennie. Ami, mint már említettük, egészen szablonos. A meggazdagodott szatócsok sem csinálják másképpen. Bambán bámulnak lányukra, mikor ez szerelemről beszél. Szerelemről, mikor pártíró van szó. Szerencesére nem sokáig, mert a papa érvei észretérik a kis ábrándost, aki mint menyasszony megpróbálkozik még egy-egy fájdalmas mosolyal, de néhány év letelte után azután ő az, aki bambán néz lányára, mikor az szerelemről beszél. Szerelemről, mikor pártíró van szó. . . .

Am a gyönyörű olasz lány, *Murri* szentárnok lánya nem abból a fajtából való volt, mely a szerelmet az élet egyik divatcikkének tekintti, mely néhányhónapi vagy évi csillogás után lomtába dobható, hanem abból a fajtából való, mely a szerelmet valami rettenetesen komoly valóságának, a lényegnek lényegének, az egyedül igazán létezőnek tekintti. . . . Apja parancsolja, hogy férjhez menjen? Megteszi. Az egész valami kellemetlen, nyomasztó álom. A valóság az, ami ott dul a lelkében, az a rettenetes vihar; a valóság az, ami perzselőn, égetően ott lobog szívében: az az emésztő, gyilkos tűz. Vőlegénye, férje: gróf *Bonmartin*? Álom, semmi. . . . Elni csak egy ember él: *Secchi* Angelo, a husból és vérből való, akinek szeme tüzet szór, gyilkos égető lángokat. Csak ezeket érzi, csak ezeket látja. Ezek égetik ki belőle a lelkiismeretet, a szemérmert, a hitet, az istent. Ez a rettenetes szempár köti le egész figyelmét, béuitja meg gondolkodását. Igézete vonzza lassan, észrevétlenül a legsötétebb örvény felé. Ez a rettenetes tekintet tárja fel előtte a halál mélységeit, melyekben el kell tűnnie *Bonmartin*nak, a férjnek, mint valami kellemetlen fantomnak, hogy helyét ő, a valóság; *Secchi* foglalja el. Valóban a valóság; mert maga a gonoszság. Nem a bator, a nyiltan fellépő fajtából való, mely nem egyszer közel jár a hősiességhez, hanem a szegletekbe húzódo, a falak mellett sompolygó, az óvatot, a hideg, a gyikszerű, az utálatos. Mely maga után csalja az áldozatot és ha az verembe esik, ő maga fürgén siklik tova. Amint azt *Secchi* Angelo, a lánynevű, gaz bandita próbálta. Őh, ő nem nógatta a megbabonázott asszonyt szóval a gyilkosságra, csak a különféle mérgek hatásáról irt neki, csak az embertől gondolatát plántálta a lelkébe. Nem mondta neki, hogy: öl, de lassan, óvatosan belevitve az életirtás eszmekörébe, hogy megszokja, hogy megbárthatkozik véle. Közben pedig rostálta kedvesének leveleit:

azokat, melyek gyanuba keverhették volna: elégette; azokat pedig, melyek a rajongó szerelem nyelvén az ő nagyságát, kiválóságát zengették: gondosan eltette, hogy azután kellő időben újra elővehesse. Elő is vette. Gyorsan, sietve, mihelyest a gyanunak első árnyéka ráesett. Ama gyanú, melyet Murri gyönyörű lánya, Bonmartini özvegye, a szerelmes asszony minden furfangjával elgigyekezett róla terelni. Mert szerette és szeretni most is, mikor tudja, hogy *Secchi*, akiért mindent feláldozott, aki a legrettenetesebb bünt beléje szuggerálta; elárulta, asszonyi becsületét sárral dobálta és csak azért, hogy ő, a gaz, meneküljön, mint a gyík, mint a piszkos mocsárba ugró béka. A szép asszony látja, de nem gyűlöli meg, mert nem gondolkozik, nem töpreng, nem okosodik, hanem szeret, azzal a végteletlen nagy szerelemmel, mely kulminációja a fajfenntartás mindennél hatalmasabb ösztönének, azzal a szerelemmel, mely ősi képe az örök, az életet szülő asszonyiságnak, amely a maga emberfenntartó vágyának erejével vakon rohan a férfit után, a bűn fertőjén, a vétek sötét mocsarán keresztül, de azért megtart valamit isteni eredetű fényből, azért a legpiszkosabb tócsában is fakaszt egy-egy fehérszínű virágot. Tekintheünk rá gyűlölettel, tekintethetünk rá számalommal, de sohasem undorral és utálattal, mert megnyilatkozásában van valami a számítást nem ismerő természeti kitérősek nagyszerűségéből... De a *Secchi* undorítók, mert csak azért botorkálnak vulkánok körül, hogy ebédjüket főzzék meg tűzükön és hogy eladható dísz tárgyakat készítsenek alátömölő lárvájukból. A *Secchi* gazok, mert romboló természetű kitérőseket idéznek elő, nem azért, hogy imádják, hanem hogy üzletként kamatoztassák. És a *Secchi* kertelmese, mert gonoszágukat egyedül a számítási mechanizmus mozgatja és sohasem a szenvedély hatalmas és mindig fényt és világosságot szóró ereje...

B. A.

Dobos Csúrcsa.

Kurta kis napihírből olvastam dobos Csúrcsa tragédiájáról. A haditörvényszék jóváhagyta a király megkegyelmezett neki s a honvéd halálbüntetését kétévi börtönre szállította le.

Ez a katonai ítélet! Ellenben ha polgári esküdtzseket szavaztatnak meg, Csúrcsát a vitézségi érdemkereszttel kellett volna kitüntetni. Mert bátor és vitéz ember ő, hű bajtárs és igazi katonája. És a haditörvényszék mégis halálra ítélte.

Mi volt hát a bűne? Pusztatassal fejbévágta Szőnyi György őrmestert, ki ültette, kinezta a legénységet s a front előtt is véroresre vert egy bakát. Kije volt dobos Csúrcsának az a baka? Testvére, rokona, atyafia? Nem. Bajtársa, aki vele együtt kinlódtól kemény parancsok idején, aki vele együtt masírozott naphosszat s aki ugyanazokat a fáradtságokat, keserveket tűrte, mint ő. És ez az együtt-tűrés erősebb érzéseket ébresztett lelkében minden rokoni szeretetnél. Olyan nemes érzelmű emelkedett, hogy behatása alatt megvédelmezte bajtársát az őrmester ellen.

Az őrmester ellen! Csak az tudja megérteni ennek a ténynek igazi mivoltát, aki maga is katonája volt, aki tudja, hogy a száznadrág az őrmester ur nagyobb katonája kapitányánál is, hogy a legénység egészen az ő hatalmában van, hogy azt büntetik meg, azt léptetik elő, akit az őrmester ur ajánl. Mert nem a király a legfelsőbb hadúr, hanem az őrmester. És dobos Csúrcsa az őrmestert, ezt a hatalmas urat merete úgy fejbévágni pusztatassal, hogy összeesett. Pedig Csúrcsa jól tudta, hogy mi lehet ennek a következménye. Megtanították rá még egynapos újonkorán, hogy a fellebbező szent és sérthetetlen, hogy várfogság és halál annak a büntetése, aki a fellebbezőhoz nyulni mer.

De az instrukció nem számolt azzal, hogy dobos Csúrcsának igazságérzete és ember szeretete erősebb és nagyobb minden katonai fejelemnél. Nem törődött várfogsággal, nem törődött halálbüntetéssel, hanem az őrmester gazsága láttára vakmerő bátorsággal fogta el és igazságot szolgáltatott. Halálra ítélték érte. De a király kegyelmes és igazságos. Minden katonai reglamenta ellenére is érezte, hogy dobos Csúrcsa az emberiség megváltói közé tartozik, s büntetését kétévi börtönre változtatta. Az őrmester ellen is vizsgálatot indítottak; degradálták és hat hétre be is zárták.

Ha én vagyok király, dobos Csúrcsa vitézségi érdemkeresztet, az őrmester pedig kétesztendei fegyházat kap.

Budapest, augusztus 31.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Augusztus 31-ikén új előzetes nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előzetes ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Dr. *Havas* egyetemi tanár szüneti utazó a fővárosba visszatért. — Dr. *Nagy Albert*, a Budapesti Újságírók Egyesületének előadó főorvosa nyári üdülése után hazatért.

— **A magyar király Rómában.** A pápai trónon beállott változás következtében ismét aktuálisá vált Ferenc József és az olasz király római találkozója és diplomáciai körökben csaknem biztosra veszik, hogy ez a találkozás még 1904-ben meg is történik. A látogatás programja úgy van megállapítva, hogy az olasz király, mint fiatalabb uralkodó, Bécsben meglátogatja királyunkat, aki a látogatást rövid idő múlva visszaadja Rómában. Ez alkalommal a király a pápát is meglátogatja.

— **A herceggel Esztergomban.** *Esztergomból* táviratozzák: *Vasary* Kolos bíboros herceggel ma fogadta teljes díszben a tisztelő főkapitányt, kik teljes számban élükön *Boltzár* József püspök általános érseki helynök s *Bujanszky* Antal praekanonok nagyprépostal üdvözölték a primást székfővárosban. A fogadás után együttes konferencia volt a primási palotában, amelyen egyházi ügyeket intéztek el.

— **Vilmos császár Baranyában.** *Bécsből* jelenti tudósítónk, hogy *Vilmos* császár, amint most már véglegesen meg van állapítva, szeptember 12-én éjjelkor érkezik Mohácsra s ott nyomban hajóra száll és *Bélyére* megy *Frigy* főherceg birtokára vadászni. A vadászatok 17-éig fognak tartani s a német császár még 17-én este *Bécsbe* utazik, ahová 18-án délelőtt érkezik. Az osztrák fővárosban két napot fog tölteni a német császár.

— **A király főherceg hadihajó vizrebocsátása.** A tengerészeti parancsnokság hivatalos átiratban ma arról értesítette a képviselőház elnökségét, hogy a *Károly főherceg* hadihajót október 4-ikén San Markóban, Triest mellett, úgynevezett vizrebocsátják. Az ünnepségen a keresztényi tisztet *Mária* főhercegnő asszony vállalta el. A tengerészeti parancsnokság az ünnepségre meghívta a képviselőház elnökségét és a képviselőket, akiket erről az előző iroda már értesített.

— **Tanácsülés az egyetemen.** A budapesti tudományegylet 1902—1903. évi tanácsa ma tartotta évről ülést dr. *Kéty* Károly udvari tanácsos rektor elnöke alatt. A jegyzőkönyvet dr. *Margitay* Antal egyetemi tanácsjegyző vezette. Jelen voltak: dr. *Vessey* Tamás prorektor, dr. *Szekely* István, dr. *Schwartz* Gusztáv, dr. *Pauer* Imre és dr. *Thánhofer* Lajos dékánok, dr. *Dunkó* György, dr. *Concha* Győző és dr. *Bóky* Árpád prodeánok. A tanácsülésen elintézték az összes feladatokat, bizottságok kildék ki a rektori tisztségek átadásához és dr. *Kéty* Károly rektor délelőtt 11 órakor átadta a rektori tisztséget utódjának, dr. *Heinrich* Aajos miniszteri tanácsosnak. Az új rektor déli tizenkét órára a dékánokat dr. *Breznay* Béla, dr. *Balogh* Jenő, dr. *Thánhofer* Lajos és dr. *Ballay* Aladár értekezletre hívta össze, hogy a beiratkozásokra vonatkozó új miniszteri rendeletet megbeszéljék. Az új rektor kedden délelőtt 11 órakor megkezdte fogadását, amikor az egyetemi tisztikar is tisztelni fogja *Margitay* tanácsjegyző vezetésével. A tanácsban ma nappal a következőknek megszűnt a tisztségük: dr. *Vessey* Tamás prorektorral, dr. *Dunkó* György, dr. *Concha* Győző, dr. *Bóky* Árpád és dr. *Mészáros* Frigy prodeánokkal. — A beiratások kedden reggel 8 órakor kezdődnek.

— **Salsbury temetése.** Londonból táviratozzák: Ma volt *Hatsfieldben* lord *Salsbury* temetése, amelyen csak az elhunyt rokoni és legközelebbi rokoni vettek részt. Egyidejűleg a Westminster-apátságban gyászistentisztelet tartottak, amelyen a király képviselőiben *valisi* a herceg, a német császár képviselőiben gróf

Bernstorff német ügyvivő, a különböző nagykövetségek és követségek képviselői és más diplomáciai személyiségek voltak jelen.

— **Vágszered és Budapest.** A vágszeredi *Kövvelény* című újságban olvassuk, hogy a város képviselőtestülete egyhanglag hozott határozatban kimondta, hogy egy féléstendőn belül minden idegen nyelvű cégétáblát magyarra kell kicserélni. A vidéki városokról úgy szoktak beszélni, mintha mindenben Budapest után indulnának. Innen veszik kölcsön az izlést vagy az izlésteleniséget, a divatot, innen megy le a vidéki másodvirágzásra a művészet, az irodalom — s imo e nagy kőpü lesujtálása a vidéknek nem mindig van rendén. Ebben az esetben is igazán mi vagyunk azok, akiket lesajnálhat — Vágszered, amely városokról pedig igazán keveset tudunk. Azok közé a helyek közé tartozik, amelyek nem igen beszélhetnek magukról. S imo egyszerre csak ránk pirít. — Mert ezt a vágszeredi határozatot régen meg kellett volna már hozni Budapesten. Nálunk nincsenek ugyan kizárólag idegennyelvű cégfőiratok, de vannak vegyes, dualisztikus nyelvűek, amelyekre pedig semmi szükség nincsen. Szomorú dolog, hogy ezt nem akarják belátni a kereskedők s rányomják Budapest arcúlatára az osztrák-magyarok jellegét.

— **A tisztviselők fizetésemlése.** Az *Állami Tisztviselők Országos Egyesületének* választmányára igen látogatott ülést tartott *Vörös László* nyug. államtitkár elnöke alatt. Az ülésen megjelentek: *Benedek* Sándor a közigazgatási bíróság ítélőbírája, *Seiffried* József törvényszéki elnök, *László* Pál kir. tanácsos, pénzügyigazgató, *Mocsáry* Béla a miniszteri osztálytanácsos, *Kereky* István kir. tanácsos, számv. igazgató s még többen a magasabb rangú tisztviselők közül. Az ülés legfontosabb tárgya a *számv. igazgatói törvényjavaslat* volt, melyet a választmány hevesen tárgyalt, immár két éve, hogy az állami tisztviselők országos kongresszusa részéről kiküldött deputátoknak *Székely* Kálmán akkori miniszterenök a fizetésjavítás keresztülvételét megígérte; bennefoglatott az határozatban a két év előtti trébszedben és ennek dacára az állami tisztviselőknél a beállott parlamenti bonnyalnak miatt még mindig várniok kell. Az 1902. évi költségvetésben 3 millió, a folyó évi költségvetésben 17 millió korona van e célra felvéve, amely összegekből azonban az állami tisztviselők eddigelé semmit sem kaptak, holott a kilitásba helyezt többeteket bizonyára elköltötték már régen. A felszólalók egymásután hangoztatták az ebből származó nyomort és elkeseredést. A választmány végül elhatározta, hogy az új kormányelnökököt köldöttésgileg fogta arra kérni, hogy a képviselőház pénzügyi bizottsága részéről már letárgyalja s a Ház asztalán levő fizetésjavítási törvényjavaslat a legsürgősebben letárgyalassék.

— **Expedíció Nordenskjöld fölkérésére.** Három esztendeje már, hogy Nordenskjöld expedíciójával elindult az északi sark felkutatására s azóta nem érkezett hír az expedícióról, úgy hogy már komolyan aggódnak a bator kutatóért és kísérőit. Most Franciaország egy hajót küldött ki Nordenskjöld felkutatására. Az expedíció, mint Brestből táviratozzák, a *Frangais*-hajón a parton összegyűlekezett tömeg lelkes ovációi között elindult az északi sark felé.

— **Egyetemi élet.** Az egyetemi ifjusági elnökök mai összejövetelükön elhatározták, hogy *Thaly* Kálmán és dr. *Vámbery* Armin elnöksége alatt álló Rákóczi-zarandoklattal egyútdőben ki is zarandoklatot rendeznek Konstantinápolyba, belevonva az összes hazai főiskolák ifjuságát az előkészítő-bizottság a következőképpen alakult meg: elnök *Zsembery* István ügyvéd, alelnökök: *Kereky* István Árpád, dr. *Hindly* Zoltán és *Kováts* János István, az ifjusági egyesületek elnökei s a rendező-bizottsági tagok. Az előkészítő-bizottság felhívást fog kibocsátani az összes hazai főiskolához a zarandoklatban való részvétel végett.

— **Az angol osztriga.** Angolországban az utóbbi években sok osztrigamerőzések fordult elő, ugyanarra, hogy a közönség végre is erősen aggodt és egyáltalában tartózkodott az osztriga élvezéséről. A nagy osztrigahalászó-vállalatok erős kárt szenvedtek s tavaly már hosszú nyilatkozatokat adtak ki amelyekben határozott hangon jelentették ki, hogy az ő osztrigák semmiestre sem veszednek. Az idén mintha a közönség kissé feléledt volna már az aggodalmából, mert, mint Londonból jelentik, a közönség szaporában fogyasztja az osztrigát. Az osztriga-vállalatok örömmel közik, hogy üzleti kilitásnak az idén sokkal jobb, semmint remélték. A osztrigakereskedők szövetsége különben gondoskodott is arról, hogy csak friss és igazán ártalmatlan osztrigák kerüljenek a piacra. Felügyelőket is állítottak, akik a legszigorúbban ellenőrzik az osztrigákat.

— **Mérvényeslet egy szerkesztő ellen.** *Berlinből* jelentik: Egy bonyolult újság egy szelámostól óvta nemrégiben a közönséget. A szelámost megjelent az illető lap szerkesztőségében és a szerkesztőt három revolverlövessel súlyosan megsebesítette.

— **Kárpótlás megtört szívért.** Angliában tudvalevőleg az a szokás divik, hogy boldogtalan szerelmeseik szívük sebére nem bízzák az időre, hanem a törvényszékre, hogy a megtört kárterítésben irt talájanak sajnó fájdalomra. Eddigleg kizárólag hölgyek voltak, akik hűtlen és csapodár kedvesüket ilyenképpen büntették meg, de utóbbi időben férfiak se rettennek attól vissza, hogy vélt vagy igazi jogukat az imádott nő kezére, szívére és — legfőbb esetben — kezére a bíróság előtt érvényesítsék. A legfurább a dologban az, hogy az ilyen férfiak nincsenek kiszolgáltatva a közkezeletnek, sőt ellenkezőleg, a nyilvánosság rendben találja a dolgot és mulat a hölgy balesetén, aki csapodárságát drága pénzzel kénytelen megfizetni. Titokban pedig irigylük a boldog ifjút, aki pénzhez jut, annélkül, hogy feleséghez és anyóshoz jusson. Igaz ugyan, hogy az angol esküdtek nagyon is könnyen érzékenyülnek el és értelmük helyére szívüket helyezik, ha egy bűjos hölgy a törvény sorompói előtt könnyeket ejt. Ilyen esetekben pórul jár a panaszos, mert nemcsak a maga költségét kell megfizetni, hanem az ellenfélét is, — és ismeretes, hogy a kárvalotton nevet az egész világ. De megesis, hogy még az esküdtek lovgiassága se tudja visszatartani az igazság karját. Birminghamban például egy eset került a törvényszék elé a következő szereplőkkel: panaszos egy persa volt, Nestorius Manus, aki ezt a szép nevet a kereszttségben kapta és 27 éves volt, míg hűtlen arája éppen 53 éves volt. Nestorius Manus, aki Edinburgba jött, hogy az orvosi és theologiai fakultáson az előadásokat hallgassa, abból élt, hogy maga felolvasásokat tartott távoli hazájáról. A gazdag hölgy, aki a derék persának kezét odaigérte, felszólította, hogy hagyja abba ezeket a felolvasásokat és Nestorius Manus nagylelkűen beleegyezett abba, hogy arája róla gondoskodik. Az idős hölgy nagyon szerethette a persát, mert a tárgyaláson felolvasott szerelmes levelek szenvedélyessége becsületére vált volna akármelyik tizenhétéves baksinak. A házasság azonban, amelyről ezekben a levelekben szó volt, nem jött létre és pedig — mint a hölgy kijelentette — azért, mert Nestorius nem akart angol alattvaló lenni, sem pedig állandóan Angliában lakni. Attól tartott tudniillik, ha urát Persiába követné, több aszonynyal kellene osztozkodnia férje szerelmében. Az esküdtek kijelentették, hogy méltányolják ugyan a hölgynek kissé későn jelentkező óvatosságát, de az igazság mégis csak igazság és tiz font kárterítést ítéltek meg a panaszosnak. Sokkal nagyobb eredményt ért el Maineban (Észak-Amerika) egy megcsalt szerető, aki egy előkelő politikus leányát házassági ígéret megsejtése miatt panaszolta be. Az illető a tárgyalás folyamán bebizonyította, hogy hűtlen arája nemcsak beleegyezett abba, hogy felesége lesz, hanem azt is, hogy jómaga kérte meg a férfiú kezét. Később azonban megdondolta a dolgot, kedvesének kiadta az utját és máséhoz ment feleségül. Ez a szivtelenség annyira fölháborította a derék yankeot, hogy elhatározta, hogy megsejtett szívét, esetleg megsejtett hitelt is egy ötvenezes dollárra rugó kárpótlás követelésével helyreállítja. Hát ezt a szerény óhaját nem teljesítette a törvény, hanem fájdalomdíjat ezer dollárban állapította meg.

— **Sok a tanár.** A diplomás embernek készülő ifjainak aránytalan nagy része tödült utabb időben a tanári pályára. Ennek eredménye, hogy a tudományegyetem bölcsészeti kara túl van zsufolva, mit illusztrál az, hogy a bölcsészeti száma az utolsó négy év alatt 800-ról 1400-ra emelkedett. Igen sok végzett tanár nem talál állást. A Bölcsészettudományi Segítő Egyesülete elejét óhajta venni ezen beteges tulengésnek, s azért jóakarattal figyelmezteti a pályaválasztás előtt álló ifjuságot, hogy saját érdekében jól gondolja meg a dolgot, mielőtt a bölcsészeti szakra lépne és ne szaporítsa az amugy is sok proletár la'einer számát.

— **Uj udvari szállító.** A hivatalos lap vasárnapi száma közli hogy a király Holzer Sándor kereskedelmi tanácsosnak, Augustaa főhercegnő udvari szállítójának, a Holzer Simon budapesti női konfekció cég tulajdonosának a császári és királyi udvari szállító címet adományozta. Ez a legfelsőbb kitüntetés érdemes munkásság jutalmazása. Olyan téreken működik a kitüntetett cég, ahol nemcsak a magyar iparnak és kereskedelmének tehet és tesz jelentékeny szolgáltatásokat, de irányító erővel fejleszt a divalesztésűt s ezzel a közönség ízlését. Hogy mit jelent ez egy nagy városban, azt csak díszlettel méltatják mindazok, akik a szalonban, az utcán, a társaságban, a bálteremben keresve-keres k az artiztikus hatásokat, az esztétikai szép nyilvánulását. A kitüntetett cég művészi érzékek, órási apparátussal munkálkodik azon, hogy szemünket ne háborgassák einyűt sablonok, hanem az izés keretében olyan hatásokat legyen gyönyörűségünk, amelyek valóságilag felidítik a szemet és leiket egyaránt. Az ilyen munkálkodás sikerét jól esik abból az alkalomból konstatálni, hogy Holzer Sándor buzgó törekvését a legteljesebb ismerés az udvari szállító címet adományozásával hopen-

rálja. Ez a kitüntetés is kritika. még pedig olyan bírálattal, amely bizvást sarkalhatja a főváros ez előkelő divatszalonját további munkássága során arra, hogy eddigi elvonult és hajszálnyira se térjen el. Az ilyen konzervativizmus a legnemesebb erények fajtájából való, a mellette való kitartás újabb sikereket terem. A Holzer Sándor kitüntetésé méltán íkélheteti a jövendő új biztató perspektíváját, mikor a cég múltjára és a királyi kegy nyilvánulására tekintünk.

— **A forradalom dala.** A forradalmat dalok szokták megelőzni és Petőfi már 1848-ban énekelte:

— — — — — dalom
Viharodnak előjele, forradalom!

A nagy átalakulás, amelyet a szocialisták előkészítenek, még a jövő homályos ködében lappang, de dala már fölharsan körünkben és enémítja a marsseilaise-et, a forradalom régi dalát, amely immáron hivatalos himnusza egy megállapodott államformának. Természetesen, Párisban hangzott fel az új dal, amelynek neve: *L'Internationale*. Amikor két hét előtt Combes miniszterelnök Marseillebe bevonult, hogy a francia néplaniók kongresszusán elnöködjön, a katonai banda marsseilaise-ét a kivonult munkásseregek a nemzetközi dallal jótították el. Így jutott a marsseilaise a „Gottterhalte“ sorsára; mily furesák a történelem utjai! A nemzetközi dal vagy tizenkét év előtt keletkezett, de nyilvánosságot első 1900-ban került a Péro-Laohaise temetőben Minck Paula, a szocializmus egyik nagyasszonyának temetésé alkalmából, de a munkások még csak az első strófat sem énekelhették végig, mert a rendőrség Dupuy akkori miniszterelnök, a szocialisták nagy ellensége parancsára küzte az éneklőket a temetőből. Combes ur persze, akinek hatalma részben a szocialisták támogatásán alapszik, szívesen halgata a nemzetközi dalt valamint tegnapelőtt Cherbourgban a Jules Teny hadihajó vízrebocsátása alkalmából Pelletan tengerészei miniszter is. A dal, amelyet Pottier a forradalom egyik régi dalnoka szerzett, hat strófaból áll. Diosóiti a munkások nemzetközi egyesülését, az egész emberiség testvérülését, de a szó valódi értelmében lázító és forradalmi az az egy strófiája, amely a katonákat arra szólítja fel, hogy ne az ellenségre, hanem saját tábornokaikra löjjenek.

— **Elkobzott nemzetiségi jelvények.** Egy fogarasi tudósítás jelenti, hogy Brassóbeli nagyszámú nemzetiségi kórárdákkal ársztrájkj el a vidéket. A jelvényeket egyes nemzetiségi tulzőkhoz küldik el ingyen szétosztás végett. Fogarason egy egész küldeményt lefoglalt a rendőrség és beszozállította a királyi ügyészséghez. A jelvényen az osztrák sárga-fekete dominál szín mellett nemzetiségi színek is vannak feltüntetve. Úgy látszik, valami tervszerűség van abban, hogy a most folyó nemzeti küzdelemben az osztrák császári színeket akarják a megzavart fejű nemzetiségi tulzők ünnepelni, hogy eként magukra vonják az udvari körök figyelmét.

— **A tüzkatasztrofa károsultjainak.** A Párisi Áruház katasztrofájának szerencsésellenül járt Spira Adél számára a Schimmelpfeng W. Tudakozóda tisztviselői karának egy része nevében Edelstein Leo 41 korona 40 fillért küldött hozzáik. A jótékony adomány gyümölcsözőleg takarékpénztárra helyezték addigra, amig Spira Adél elhagyhatja a kórházat.

Az áruház alkalmazottjai számára a következő adományokat kaptuk ma: Fischer Erzi (Szerencs) 3 korona; dr. Martos József (Temesvár) 10 korona; Naszályi (Abbazia) 4 korona; Weiss J. (Budapest) 20 korona; Klapkha Bratka 2 korona 40 fillér. Összesen 39 korona 40 fillér.

A Schimmelpfeng W. tudakozóda alkalmazottainak gyűjtéséhez járultak:

Fronius C. W. 1. Edelstein Leo 3, Folkmann Géza 2, Palotai Gyula 2, X. Y. 2, N. N. 1, Krausz Zeigmond 2, Roth Ernestsz 1, Dresdner Irén 1, Schwartz Szeréna 1, Preisz Gizella 1, Lindtner Emma 1, Schön Margit 1, Deutsch Irma 1, Gálos Vilma 1, Feldmár Kornélia 1, Jécsny Klementin 1, Karozag Alice 1, Mandler Arthur 1, Dolenszky István 1, Keszler Szerén 1, Goldstein Mathild 1, Liechtenstein Aranka 1, E. Zs. 3, Wieser János 1, Dombos Jenő 1, Friedmann Teréz 60 fill. Feischmann Zeigmond 2, N. N. 40 fill. Grünwald Vilmos 1, S. J. 2, Krausz Eiza 1, Spitzer Aranka 40 fill. Összesen 41 K. 40 fillér.

A Naszályi (Abbazia) gyűjtéshez adakoztak: Barna Mór 1. L. P. 1, N. N. 1, K.

— **A mérges gomba áldozatai.** Szombathelyről írják: Major József vasvári erdőőr gombát vitt haza családjának. A gomba mérges volt, aminek következtében az erdőőr két gyermeke, Dömötör István, az erdőőr házigazdája és ennek neje, akik a gombából ettek, hirtelen megbetegedtek és a mérgezés következtében néhány óra múlva meghaltak. Az erdőőr, ki szintén evett a gombából, haldoklott.

— **Kitüntetés.** Leitersdorfer D. és fia budapesti férfiszabó-cégnek a király a császár és királyi udvari szállító címet adományozta. A cég rászolgált a kitüntetésre. A férfiszabóság terén a legérgebb és legelőkelőbb cégek egyike, mely az iparágat nagyra fejlesztette. divatot teremtett akárhányszor, művészi szempontból fogva fel hivatását. A külföldi hasonló cégeket pedig javarészt kizsírította Magyarországból.

— **Földbirtokos és koldus.** A Lipót-körtön harmadik emeleti szép lakásban lakik egy uri ember, akinek az a foglalkozása, hogy koldul. Nem szélhámoskodással, nem nagyobb summákat pumpolva, hanem egyszerűen úgy, mint a többi koldus. Krajcáronként szedi össze a jövedelmét s hogy ez a jövedelem nem csekély, azt bizonyítja az is, hogy kiasszony lányaihoz még most is följár a zongoramester. A szalonban remek Bösendorfer. S ahogy reggel ez a tisztelőreméltó ur lesétál a lépcsőn, azt hínné az ember, aki látja, hogy hivatalba megy valami nem egészen új ruházatu kishivatalnok, pedig hát üzleti utra indul. Két-három krajcárokat könyörög össze. — Ez a koldusság: mint foglalkozás, mint polgári jöletét biztosító kereset. Eppen csak az kell hozzá, hogy az ember tökéletesen leszokjék a pirulásról. — Erről a spéciesről mi édes keveset tudunk s nem is igen valószínű, hogy a lipót-körtüri uri embernek sok ilyen zsánerü kollektóra lenne. Érdekes azonban, hogy Amerikában ez a fajta koldus teljességgel nem ritkaság. Annyira nem, hogy egy humánus egyesület arra határozta rá magát, hogy kiadja a jegyzéküket. A jegyzék meg is jelent a *Charity Organisation Society* kiadásában s jó szolgálata van hivatal azoknál az embereknél, akik jöletkűek és — hiszékenyek. Vagy kétszáz urnak, hölgynek az arképe van benne s az arképek alatt nem éppen hízoló életrajzi adatok. Kimutatások az illető hölgy vagy uraság vagyonü viszonyairól. Bizony némelyeknek annyira rendben van a szénája, hogy sokan cserélnek vele. Ezek azok a koldusok, akiket szőszérint ki kell dobni, hogy alaminzákért jellejtenek. A könyvben előkelő hely jutott egy Schwartz nevü urnak. Nem igen örülünk neki, de így van. Ha Schwartz ur valami kiváló ember lenne, azt írják odaát is róla, hogy osztrák, de mivelhogy professzionátus koldus, hát magyar. Az bizony. A könyv adatai szerint szép földbirtoka van itthon, amelyet évenként meg is látogat. A derék ember nemrégiben hat hónapig a hűvösön ült hamis koldulásért s elsőrangú zseni a maga mesterségében. Pént fakaszt még a köszivből is, olyan gyönyörűen tud könyörögni.

— **Testvérgyilkosság néhány körte miatt.**

Kis-Jenőrl írják: Luka János grosszi (aradmegyei) lakos testvérbátyja, Luka József kertjébe ment, hogy néhány körtét szedjen. Amint a kertbe lépett, kijött a házból testvére és kérdésre vonta öccsét, hogy mit keres az ő kertjében. Ez körte, hogy engedjen neki néhány körtét szedni, de bátyja feleletre sem méltatva öccsét, berohant a hába és onnan a puskájával visszatérte, a leléje közeledő öccsét egyetlen lövés-sel leterítette. A gyilkost a csendőrség letartóztatta.

— **Folyóvizelnekről.** A földmívelésügyi minisztérium vizrajzi osztályához érkezett jelentések szerint a Duna közepes vízálás mellett Újvidéktől Orsováig emelkedik, egybűtít apd. Budapesten a vízálás ma 292 cm., apadás tegnap óta 10 cm. A Tisza alacsony vízálásu, M-Szigetü V-Nemény és Titelnél emelkedik, egybűtít apd. A többi folyék alacsony állanak és apadó jellegűek.

— **Kömvésmunkások.** Pácsról táviraózzák: Ma reggel a kömvésmunkások kimondták a sztrájkot. A sürgős munkákat abbanhagyták és nem dolgoznak. A sztrájkok követelik a reggeli 6 óratól esti 6 óráig tartó munkaidőt, a hároméves segédeknek 6 korona napidij fizetését, a bér hetenkénti kifizetését, a vidéken dolgozóknak az oda- és visszazállítását, a reggelinél 1/2 óra, az ebédnél 1 1/2 óra szünetet. Délután a békéltető tárgyaláshoz a vezetőkét megbívták és az igazott tárgyalás eredménye az volt, hogy sem a mesterek nem adták meg a munkások követeléseit, sem a munkások nem engedtek. A hangulat igazott. A sztrájkot egyelőre folytatják.

— **Hallózás.** Frey M. Mór, a Graepel-féle gépgyár igazgatója, az Általános Bank Részvénytársaság igazgatóságü tagja ma délután 51 éves korában meghalt. Az elhunyt egyike volt a főváros legnépserűbb polgárainak, akinek közhasznu működése főváros-szerre ismeretes volt. A főváros közéletének minden vonalán, de főleg a humanizmus terén áldásos tevékenységét fejtett ki és ez irányu működése a Terézváros vezető embereinek sorába emelte. A közéletnek egy igazán derék munkása dőlt ki vele, akinek elvesztése nagy és meleg részvételt kelt széles körökben.

— **Sztrájk a Ganz-gyárban.** A Ganz-gyárban ma száz vasöntőmunkás kimondta a sztrájkot. Ma délután volt a II. kerületi előjáróságnál az igazgatóság és a sztrájkoló munkások között a békétárgyalás. Az igazgatóság a bércemeléshez nem járult hozzá s így a sztrájk tovább tart.

— **Az új tanév.** A budapesti VI. kerületi (Andrássy-ut 66.) állami felsőbb leányiskolában a pótló építkezés késedelmé miatt a tanév megújítása nem szeptember 6-án (mint eleve megállapítva volt), hanem szeptember 7-én reggeli 9 órakor lesz; a rendes tanítás pedig ehhez képest szeptember 9-ikén reggel 8 órakor kezdődik.

— **Vasuti állítések kérése.** A budafoki gyufagyár gyármányainak eladásí árából öt százalékot a Vasuti Állítések Otthona pénztárának javára jutata. Az Otthon kéri a vasutasokat, hogy tekintettel a jótékony céra, támogassák e vállalkozást.

— **A pápa gárdája.** A Vatikának egyéb kis haderejében van gálakatonasága is, a nemesi gárda. Összesen hetvenhárom ember, valamennyi olyan római méltóságnak a leszármazottja, aki valaha a pápától kapott címet, rangot. A cím és a rang megvan még, de a vagyon eluszott. Az ifjak tehát beállanak a gárdába katonáskodni, ami mindössze egy kis urnak való szolgálatot jelent a gárdában. A gárdistáknak azonban szörnyen szerény a fizetése. Vagy semmi, vagy éppen annyi, ami szivarra is kevés. Aki fölívte az ezredességig, összesen talán négyszáz frankot kap havonként. Mit kaphat a hadnagy? — A gárda katonái XIII. Leo pápasága alatt mozgódnak és mernek. Minden arravaló igyekezetük, hogy javítsanak a helyzetükön, hajdőtörést szenvedett volna a pápa takarékoságán. Most aztán — azt hiszik — fölvirradt az ő napjuk is. X. Pius jószágos ember, nemrégiben hagyta ott a külső világot is, tudja, hogy drága az élet. Hozzáfordultak tehát a szegény gárdisták s talán lesz is foganatja a kérésüknek. Az sínes kizárva, hogy az az eredménye következék el az akciónak, amit éppen nem várnak a kérelmezők. Hogy a pápa felosztja a gárdát, úgy okoskodván, hogy: minek egy paraszt őrzésére ennyi urat tartani?

— **A beiratások.** A középiskolai beiratások mizériái esztendőről-esztendőre lenyulnak. Kevés a hely, s a pesti oldalon elosztályos gimnázisták számára csak a lovag-utcai gimnáziumban lehet helyet találni. A következőkben beszámolunk arról, hogy az összes gimnáziumokban és reáliskolákban mennyi a beirt tanuló száma, e számon felül első osztályokban 60–65 ig, felső osztályokban 50-ig kiegészítve, kiszámítható a minden osztályban rendelkezésre álló üres helyek száma. Aki bármely középiskolában és annak bármely osztályában helyet nem kap, az jelentkezék a VII. kerületi Barcsay-utcai főgimnáziumban e célra fölállított főigazgatói irodában, ahol Erdődi Béla főigazgató vagy helyettese mindenkit utbaigazit vagy előjegyez azokra az új osztályokra, amelyeket a kultuszminiszter rendelkezése szerint a mutakozó szükséghez képest fognak majd megnyitni. Valószínűnek mutatkozik, hogy Kőbányán gimnáziumot állítanak, ha akad ott és a szomszédos Tisztviselőtelepen 60 elsőosztályos gimnázista. A beirt részletes adatai ezek:

Gimnáziumok: Az I. kerületi Logodv-utcai gimnáziuma beirtak osztályonként 84, 55, 39, 57, 26, 20 és 20, összesen 334 tanuló. A II. kerületi Ferenc József-intézettel kapcsolatos főgimnáziumban beirtak osztályonként 60, 45, 43, 35, 40, 24, 23, összesen 331 tanuló. A III. kerületi tizma-utcai állami főgimnáziumnak eddig megnyitott két osztályába beirtak osztályonként 70 és 30, összesen 100 tanuló. A IV. kerületi kegyesrendi főgimnáziumba osztályonként eddig beirtak 120, 105, 117, 83, 65, 51, 62 és 69, összesen 672 tanuló. A IV. kerületi evangélikus főgimnáziumba eddig beirtak osztályonként 93, 66, 53, 52, 25, 23, 26 és 31, összesen 372 tanuló. A V. kerületi Zöldánc-utcai leánygimnáziumba eddig beirtak osztályonként 52, 34, 22, 18, 16, 26, 8, 6, összesen 182 tanuló. Az V. kerületi Markó-utcai főgimnáziumba eddig beirtak osztályonként 62, 62, 45, 76, 45, 26, 65 és 27, összesen 518 tanuló. A VI. kerületi lovag-utcai főgimnáziumba eddig beirtak osztályonként 79, 32, 25, 32, 24, 18, összesen 206 tanuló. A VII. kerületi Barcsay-utcai főgimnáziumban eddig beirtak osztályonként 122, 92, 53, 68, 56, 81, 82, 65, összesen 649 tanuló. A VII. kerületi Damjanich-utcai főgimnázium eddig megnyitott osztályába beirtak osztályonként 11, 97, 68 és 40, összesen 386 tanuló. A VIII. kerületi Trefort-utcai állami gyakorlatifőgimnáziumban az idén csak a II., IV., VI. és VIII. osztályokat nyitják meg. Minden osztálynak száma betölt. A VIII. kerületi tavaszmező-utcai főgimnáziumban eddig beirtak osztályonként 120, 58, 43, 44, 32, 25 és 25, összesen 400 tanuló. A IX. kerületi Lónyay-utcai református főgimnáziumban eddig beirtak osztályonként 55, 25, 17, 13, 16, 9, 5, összesen 145 tanuló. Leánygimnáziumi tanfolyam van a VI. kerületi Andrassy-uti állami felsőbb leányiskolában és a VII. kerületi Barcsay-utcai főgimnázium mellett. Mind a kettő négyéves kurzus és a polgári, vagy felsőbb leányiskola négy év olyama után látogatható.

Reáliskolák: A II. kerületi állami főreáliskolában beirtak eddig osztályonként 23, 24, 23, 18, 6, 11, 20, összesen 141 tanuló. A IV. kerületi községi főreáliskolában beirtak eddig osztályonként 25, 18, 25, 16, 15, 5, 6 és 14, összesen 124 tanuló. Az V. kerületi Markó-utcai állami főreáliskolában beirtak eddig osztályonként 67, 44, 39, 27, 33, 15, 15 és 12, összesen 250 tanuló. A VI. kerületi Bulyovszky-utcai állami főreáliskolában beirtak eddig osztályonként 72, 34, 62, 38, 17, 9, 14 és 2, összesen 245 tanuló. A VIII. kerületi zerge-utcai községi főreáliskolában beirtak eddig osztályonként 22, 24, 27, 29, 17, 10 és 11, összesen 142 tanuló.

— **Az új Trója.** A „Sabara császára”, tudnillik Jacques Lebaudy ezidőszent sebogy sem érti, hogy miért tagadják meg tőle a császári címet, mikor pedig 60 annyi pénzt áldoz rá. Lebaudy azonkívül tudnia adja mindazoknak, akiket érdekel, hogy egy sereg szétszedhető házat szerkesztet, amelyet Trójába, tervezett birodalmának jövendő székvárosába akar vitetni, hogy ott is állítsa őket. Az új városban szívesen lát minden egészséges és kifogástalan multu embert. Az új Trója a kereskedelem központja lenne, az árúk és karavánok egyenesen Trójába jönnének,

ahonnan gőzhajóvonalon, amelyet szintén Lebaudy teremtene meg, a Kanári-szigetekre szállítanák. Lebaudy, mielőtt az afrikai partokat odahagyta volna, viszontlátta matrózait, akiket már törzsek fogtak el. A foglyokkal jól bántak és Lebaudy beszéltetett is velük, miután ő és kísérője biztosították a mórokat, hogy nincsen náluk fegyver.

— **Házasság.** Balázs Mór, a *Neues Pester Journal* főtisztviselője, eljegyezte David Judith kisasszonyt, Sobagrin József húgát, Budapesten.

— **Összeszűkült rendőrelőőr.** Matyók László rendőrelőőr az éjszaka fiával, Matyók Árpád rendőrségi irodatisztel Főthról jött Rákospalotára, az Imre-utca 85. szám alatti lakására. Utközben az Imre-utcában, a Lerch-féle korcsma tulajdonos, aki ismerte az ellenőrt, felkérte, hogy menjen a korcsmájába, ahol egy Ziska nevű kömvés garzálódik. Az ellenőr a részeg kömvést kiutasította a korcsmából. Ziskát ez annyira dühbe hozta, hogy a szomszéd korcsmából összecsozdította a társait, akik az ellenőrré rontottak:

— **Agyonverünk, bífang ellenőr!** — kiabálással késekkel kilenc szúrást ejtettek a szerencsétlen ellenőrön. akit életveszedelem sobeivel lakására szállítottak.

— **A portmentesség kiterjesztése.** A kereskedelemügyi miniszter attól a szándéktól vezérelve, hogy a féláru menegyek váltására jogosító árkepes igazolványokkal ellátott hivatalnokok költéség nélkül élvezhessék a kedvezményt, rendelkezést adott ki, amelynek értelmében az árkepes igazolványok kiállítására és meghosszabbítására érdekében folytatott mindennemű levelezésre, beleértve a csomagokat és pénzküldeményeket is a hivatalos portmentességet kiterjeszti. A portmentesség azonban csak az állandó vasúti árkepes igazolványokra terjed ki, míg az egyszeri kedvezményes utazásokra vonatkozó levelezés továbbra is portköteles marad.

— **Vörös zászlóavatás.** Szombathelyről táviratozzák: A szombathelyi szocialisták és a rendőrség között tegnap összeütközés volt. A szocialisták ugyanis vörös lobogót akartak felavatni, amit a rendőrkapitány megtiltott. A lobogót tehát titokban, a munkáslap szerkesztőségében avatták fel, aztán pedig kivonultak a zászlóval, hogy négygyűlést tartanak, melyre azonban nem volt meg az engedélyük. A rendőrség közbelépett és le akarta foglalni a lobogót, mire Steiner Lajos, a szocialisták vezére felszólította a mintegy 200 főnyi tömeget, hogy *testével is védd meg a lobogót.* Erre a szocialisták székekkel, botokkal, üvegekkel támadták meg a rendőrséget, akik erre kardot rántván, rávetették magukat a tömegre, negyedóra küzdelem után szétverték, több szocialista megsebesült, egynek karját pedig egy rendőr keresztülzurta.

— **Az apócafényol.** Bécsből táviratozza tudósítónk, hogy *Coudenhove* Erzsébet grófnő, *Erzsébet főhercegnőnek*, herceg *Windischgrätz* Ottó nejeének egykori udvarhölgye s későbbi kamarai előjárónője belépett a salézi kolostorba.

— **Vasúti szerencsétlenség.** Pétervárról táviratozzák: Tegnap *Össienka* és *Lubinska* állomások között a Nikolaj-vasúton összeütközés volt egy Pétervárról jövő személyvoavat és egy tehervonatnak nyolc üres kocsija között. A gépész életét veszítette, segítőtje megsebesült. Hét utas is szenvedett könnyű sebesüléseket.

— **Padlástűz.** A Szűz-utca 5. számú házban ma este nyolcezer tűz keletkezett *Rákosi* Jakab bádigos padlásán. Mikor a tüzlőoltóság megjelent, a lakók már elfojtották a tüzet. A tüzlőoltóság megállapította, hogy a padlásan egy másfél méter hosszú falada gyült meg, mely tele volt benzinnel leöntött szénával és szálmával. Az hiszik, hogy gyújtogatásról van szó. A nyomozás folyik.

— **Merénylő ügyök.** Baselből jelentik, hogy a *Basler Zeitung* című lap szerkesztője, *Wagner* ellen merényletet követtek el. A svájci úgmet lap pénteki számában leleplezett egy szédelő ügnyököt, aki sok baseli kereskedőt megkárosított. A cikk megjelenése után a szédelő fölment a szerkesztőbe és revolverrel háromszor rálőtt a szerkesztőre, akit veszedelmesen megsebesített. A merénylőt elfojták.

— **Egy öngyilkos különös halála.** Londonban egy *Hollway* nevű portást egy győgyítő-intézetben valami jelentéktelen szivbaja miatt kezelték, s elkeseredésében egy őrizetlen pillanatban karbolsavat ivott és késsel a nyakát is megszurkálta. Késszel aztán meghalt. Az orvos, aki a börtönstét megvizsgálta, megállapította, hogy sem a karbolsav, sem a nyakán ejtett seb nem volt elég arra, hogy megölje. Hanem szívsebesítés érte, még pedig az öngyilkossági kísérlettel való izgalomból.

— **Jótekonycélu mulatság Mátyásföldön.** Fényesen sikerült jótekonycélu színelőadást rendezett tegnap Mátyásföldön a Nemzeti-Vig-és Népszínház néhány ott nyaraló előkező művésze — élükön a *Vizváry* családdal. — az ottani katolikus templom alapja javára. Magas színvonal hangverseny után színe került a *Virágakadás*, *Murai* ismert kedves egyelővadásos. Előadás után táncmulatság következett, amely a jótekonycélu mintegy 500 koronát jótételemezett.

— **Dienes — amerikai szerkesztő.** Már rég nem szót a krónika *Dienes* Mártonról, már szinte a feledés homálya burkolta be az ő atléta-alakját is, ami nem is volt esoda, annyi kis és nagy, sőtét és gyászos eset törtődött össze körülöttünk rövid idő alatt. Hanem azért megjelent újra a hír szárnyain. Most már egyenesen Amerikából, ha hinni lehet annak a néhány soros pikáns hírnek, amelyet a *P. L.* közöl a *Mc. Keesportban* (Egyesült-Államok) megjelenő *Magyarok csillaga* című lapból. Ez a lap csak éppen annyit közöl, hogy *Dienes* Márton ur szerencsésen megérkezett Amerika földrjére. De ez nem minden. A hír még azt is mondja, hogy két magyar lap rögtön megkínálta *Dienes* a szerkesztői állással. Igaz, vagy nem igaz-e a hírocske végső passzusa, ki tudná ezt megmondani? De ki tudna föltétlenül kételkedni ennek a hírnek a valóságában. Amerikai Ez a föld szörnyen híres lett, mint az élelmesség hazája. Ennélfogva minden élelmesség könnyen tárt karokra találhat ott. És *Dienes* csak mutatott némi életvelőválosgót. Egy kicsit brutálisan látott ugyan neki a vesztegetésnek, s ez a brutálitás, hamarosan ki is derítette, hogy alkalmatlan területen akarta kipróbálni élelmességét, de azért az ő rovására nem ütött ki rosszul a vállalkozása; szóval az ügyessége nem vonható kétségbe. Amerika messze is van, mire kiér, el is mosódik, sok minden csunyaság az alakja körül, tán még mint nemzeti hő is lép Amerika földrjére. Egy kis pénzerő is akad nála, hát nem is rossz kombináció valami földköz amerikai laposkának a szerkesztői az állása.

— **Szélmámos házaspár.** A rendőrség a minap eltoloncolta *Kaszánmovics* Enit és feleségét, akik Bécsben és Budapesten különböző szélmámoságokat követtek el. Könyöradományt gyűjtöttek, a turion szélmámoskodtak és egyéb csalásokat is követtek el. A rendőrség leleplezte üzemeiket és a szélmámos házaspárt Zimonyba toloncolta. *Kaszánmovics*nak nyolc gyermeke van akiket a nagynanyuk *Öz Bandl* Jánosné, születet *Sütreich* Teréz nevelt Zimonyban. A szegény öregasszony valóságos nyomorogott az unokáival. Nemrégiben levet kapott *Kaszánmovics*tól, amelyen a Budapesti szálloda címe volt. Az öreg asszony ugy gondolkodott, hogyha *Kaszánmovics*nak van pénze a szállodában lakni, akkor van pénze a gyermekeket eltartani is. Felkapolta hát a nyolc gyermeket és azokat férje nővérel *Bandl* Annával Budapestre küldte. Az asszony tegnap beállított a Budapesti szállodába, ahol nagy csalódás várt rá. Megtudta, hogy *Kaszánmovics* eltoloncolták. Mivel hajléktalanul, pénz nélkül maradtak a főváros utcáján, a rendőrség a toloncházat helyezte el őket.

— **Tűzvész.** *Szatmár-Németiből* táviratozzák a *Magyar Távirati Irodának:* A *Szatmár-Németivel* szomszédos *Szatmárhegyen* reggel *Tolnicsán* János gazda háza kigyulladt és a tűz a szében gyorsan terjedt tovább s a két szomszédos ház is meggyulladt. A kár több ezer korona. — *Csengerjfaluban* gróf *Tisza* István bírókán tűz volt, ahol mintegy 400 kereszt zab leeggett, bár *Uray* Leonánál pedig az egész termés elhamvadott. A kár itt igen nagy, de biztosítás által nagy része megtérül.

— **Videki szurnaliztika.** A *Nagyvárad* című politikai napilap szerkesztőségében változás állott be. A lap szerkesztője *Marton* Manó, a videki újságírás elismert tehetsége, érdemes munkása lett, aki évek óta erős szurnaliztikai készséggel és nemes buzgóssággal dolgozik a *Nagyvárad* szerkesztőségének költökében. A lap felelős szerkesztője továbbra is *Sas* Ede maradt.

— **Humbertné a börtönben.** Párisból jelentik: *Humbert* Teréznek megengedték, hogy továbbra is a *Conciergerie* épületében maradhasson, de nem engedték meg neki, hogy férjétől és fiaveitől, akiket a fresnei fegyintézetbe szállítottak át, elbucsozzék. *Humbertné* a válás tudata nagyon lehangolta, azóta idegesebb is a szokotnál.

— **Elfogott tolvajok.** A rendőrség letartóztatta *Csajgószy* János 25 éves és *Nuber* Simon 24 éves csavargókat, akik *Jacky* Károly rapszámost lopták meg. Az éjszaka belopták a *Koppány-utca* 13. számú telken levő fabódába, ahol *Jacky* aund. A zajra *Jacky* felébredt, de a két csavargó veszedelmesen összeszűkült, aztán kiszedték a zsebből minden értékebb holmit. — *Furfangos* zsebtolvajt fogtak el az este a városligeti *Zöld vadászhoz* c. mezt mu. atóhelyen. *Bárdi* László fémzésizelőt egyszerre hátulról egy fiatalember ölelte át és trélikozva szőlította meg:

— **Szabad kérem egy turra?**
Bárdi kedvelőül félrelékte magától az idegent, aki jökedvőven tovalélt. A fémzésizelő később észrevette, hogy eltűnt az órája. Ellopta a jökedvő táncos. Nyomban lármat csapott és a zsebtolvajt *Udai* István személyében el is fogták. — Letartóztatta a rendőrség *Grímald* Leó 21 éves lithograust, aki számos zsebtolvajlást követett el.

— **Öngyilkossági kísérlet.** *Ujjalusi* Ignác nagyparkátai születésű huszvéves betegelő, ma délután 3 órakor az összekötő vasúti hidon főbe lőtte magát. A mentők a sebészeti klinikára szállították. Állapota életveszélyes.

— **Gyújtogatás Újpesten** Az éjszaka kigyulladt Újpesten *Angyal* Kálmán Oz-utca 89. számú háza. A padlás egy része égett. A szomszédok segítségével hamarosan eloltották a tüzet. Amikor átvizsgálták a padlást, hogy miből eredhet a tűz, nagy meglepetéssel több petroleummal átitott vízszonrugót találtak a tétó alatt elhelyezve. Valaki ezzel gyújtotta fel a házat. *Angyal* nem is sejtí ki lehet a gyújtogató, akit a rendőrség mindenféle nyomoz.

— **A Verő féle nyilvános Internátussal kapcsolatos elemi- és polgári leányiskola,** valamint a továbbképző tanólyamok részére a beiratások szeptember hó 1-6-án szeptember hó 5-ig tartanak meg; az előadások szeptember 10-én kezdődnek.

— **Gyors- és teherárúk házhozszállítása.** Az államvasutak a budapest-józsefvárosi, budapest-nyugoti és budapest-dunaparti teherpályavárókra érkező gyors- és teherárúkat a címzeteknek saját fuvarosával házhoz szállítatja, ha a címzett a Duna balpartján a IV-IX. kerületben vagy a tisztviselőtelepen lakik. Ugyancsak fuvarosával vámoztatja el a Budapestben átmenő és azon Budapestre helyben rendelés márukat is, egyuttal a külföldről érkező — házhoz szállított — szállítmányok után kiállítandó árnyilatkozatokat is megbizottja által állítatja ki. Utánvételeit terhelte, Budapest-en a Duna jobbpartján lakó felek részére szóló, továbbá terjedelmes, tűzveszélyes és oly árúk, melyeknek összessége az egy tonnával meghaladja, csak a vállalkozóval kötendő előzetes egyesség alapján szállíthatnak házhoz. Jogában áll mindenkinél, hogy a magyar kir. államvasutak igazgatósága által a céltól szerződésileg fuvarozásnak közbenjárását kizáró utasítást adhasson. Ez utasítás az illető állomáson még az áru megérkezése előtt írásban nyújtandó be. A házhoz való elszállítás díjak a következők: a) gyorsárúknál: 10 kg. súlyig 30 fillér, 10 kg.-tól 25 kg.-ig 40 fillér, 25 kg.-on felül 50 kg.-ig 50 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 40 fillér, b) teherárúknál: 50 kg. súlyig 40 fillér, 50 kg.-on felül minden megkezdett további 50 kg. 30 fillér. A statisztikai árnyilatkozatok kiállításáért a vállalkozó nyilatkozatonként 10 fillért számíthat. Az árúk házhoz szállítása esetén, ha az áruigazgatási vagy vámilletékek alávetve nincs s ha a címzett fuvarlevélben kijelölt helyen feltalálható s az árut ott át is veszi, csak a fuvarlevélben felszámított összeget szedik be. Ha az áru vámilletékek vagy fogyasztási adónak van alávetve, még a címzetnek kézbesítendő vámnnyugta, illetve adóbarca szerint fizetett vámilleték, fogyasztási adó és vámközvetítési illetékek is megfizetendők. A szállítványozó az árut a lakás vagy üzletbeliség ama részébe tartozik állítani, melyet e célra neki kijelölték. Ha a címzett az áru befuarozása idején lakásán nincs, a másodsor. esetleg többször is megkísérelt kézbesítésért külön illeték nem számítható fel. Ha a címzett az áru átvételét megtagadja, vagy azt a városnak más. nem a fuvarlevélben megjelölt helyére küldi a visszavétel. uira való elhozatal, vagy más helyre való szállításért a díjazásbászterü illeték újból felszámítható. Esetleges panaszok a budapest-jobbparti üzletvezetőséghez juttatandók.

— **Fővárosi Orfeum.** A székesfőváros ez előkelő variété-színházában ma rendkívül érdekes műsor lesz. A legkiválóbb szám *Godrevil* Armand fővárosi vívómester nevének lábujjheg-tánca lesz, aki *Miss Helia Yelama* név alatt két évvel hosszabb ideig valószínűs diadalmat tett Amerikában, bűnölés és művészi színpad mutatóványaival. A művésznő mint a tűz istennője érzékelti fogja a Mont-Peile kiűrését, mint a jég istennője pedig az északi lényt. Előreláthatólag őrési hatása és vonzerejű lesz e mutatvány pazar, új dslételeivel és világiási hatásaival. — A másik kiváló szám *Brasseli* kisasszony mutatványa lesz. melyet lavina-omlásnak nevez. Szintén elsőrangú meglepő látványosság *A Tarka Szinpad* új darabja. *Dr. Torkos* „Kie a kiscsike” című boházata nagyon szép sikerrel kerül színpadra esténként. Az újonnan szervezett társulat derekasan megálja a helyét. Az új tagok: *Somló Margit*, *Kárpáti Kata*, *Mezei Irma* nagyon tehetséges erők; a férfiak *Somló Zsigmond* és *Fodor Oszkár* kitűnően állják meg a helyüket. A régi tagok *Bauman*, *Thányi* mint mindig most is teljesnek. Az ezen exponált helyen működő derék magyar színtársulat egyre jobban hódítja meg a közönséget.

— **Gyors- és teherárúfelvétel a Lípótvárosban.** A magyar királyi államvasutak igazgatósága évekel ezelőtt Budapest lópótvárosi városi iroda címen irodát rendezett be a Lípótvárosban — Arany János-utca 21. szám alatt, — ahol a vasuton elszállítandó gyors- és teherárúk 1000 kilogramm súlyig feladhatók, melyekről végleges átvételi elismervényeket (teladási venvények) szolgáltatnak ki. Terjedelmes, tűzveszélyes és oly árúk, melyeknek vasuton való szállítása különös feltételekhez van kötve, a felvétel aul ki vannak zárva. Hivatalos órák hétköznapokon reggel 8 órától 12 óráig és délután 2 órától 7 óráig vannak megállapítva, — a törvényes munkaszüneti napokon azonban az iroda nincs nyitva. A városi irodában feladott árúknak az illető pályavárókra való kifuvározásáért következő illetékek számitatnak fel: a) gyorsárúknál: 10 kilogramm súlyig 20 fillér, 10–50 kilogramm 40 fillér minden további 50 kilogrammért 30 fillér, b) teherárúknál: 50 kilogramm 40 fillér, minden további megkezdett 50 kilogrammért 20 fillér. Minthogy a szállítmányok csekély díjazásért a fő- és székváros IV-IX. kerületekből a lakásról ezen városi felvételi irodába is eszállíthatnak, — a szállító közönség azon előnyös helyzetben van, hogy szállítmányait nem kénytelen a távo eső pályavárókra tetemes költséggel személyesen kiszállítani és ott a feladóvenvény átvételéig órákat eltölteni, — hanem módában áll ezen teendőit egy levelezőlap után a vasutintézet felkövetlenül elvégeztesíteni, — miért is a magyar kir. államvasutak igazgatóságának ezen intézkedése a szállító közönség érdekét nagy mértékben előmozdítja.

A katasztrófa után.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, augusztus 31.

A Párisi Áruház rommá lett épülete körül az állványokat még mindig építik a tót napzsámosok. A kerepesi-uti oldalon készen áll az állvány, a Klauzov utcában azonban most dolgoznak rajta. Az épületről minden alégetti falat és gerendát eltávolították, úgy, hogy teljes biztonságba lehet benne és alatta járni. A kíváncsi nézők száma lassankint apad, de azért ma is egész nap sok ember bámulta a romokat, amelyekből csak nagyon kevés látszik a gerendázat s az állványok miatt.

Ma este hét óra után újra tűzet jeleztek a VIII. kerületi tűzoltóságának a Kerepesi-ut 40-ik szám alatt lévő házból. A tűzoltóság pár perc alatt megjelent s ott tudta meg, hogy a Párisi Áruháznak az épület alatt lévő helyiségében újra kigyulladt az a félig elégett holmi, amelyet — úgy látszik — nem oltott el még elégett a tűzoltóság. Az újabb tűzet egy üzleti alkalmazott vette észre, aki le akarta húzni a vasredőnyt. A pineablakból rettenetes füst és szag terjedt fel az udvarra. Az alkalmazott azonnal szölt a házmasternek, aki a tűzörésket értesítette. Az őrség azonnal kivonult és egy pár tűzoltó hamarosan eloltotta a pineában lévő lim-lomot, amely nem is égett lánggal, csak füstölt.

A tűzoltók újabb megjelenése természetesen nagy riadalmat okozott a Kerepesi-uton, ahol olyan nagy közönség gyűlt össze, hogy a villamos forgalom is megakadt egy kis időre.

A Rókus-kórházban lévő betegek állapota teljesen megnyugtató, kivéve *Spira Adélet*, akit tegnap óta erős sebláz gyötör. Egész napon át jeges borogatást raknak összevazott fejére, s a nagyteremről átszállították egy szomszédos kis szobába, ahol egyedül van. Állandóan ápolja hűsége cselődjé, *Korbinyi Emma*. akinek beszéde napról-napra javul. Mindenki arra ügyel, hogy *Spira Adélnak* fölébe ne jusson édesanyja tragédiája. A leány napokonként sok látogatója van s tegnap, vasárnap délután különösen sokan keresték föl, virágot és ajándékokat vittek neki, aminek igen megörült. Valószínű, hogy tegnap a sok beszédrel megerőtötte tört állkaposát s állapotát ezért fordult rosszabbra.

A hetedik kerületi előjáróság a megindított vizsgálat folyamán erősen kutatja, hogy kit terhel a felelősség az emberáldozatokért. Ma délelőtt halgatták ki a Rókus beteget: *Gilék Sándort*, *Mátyás Gzellát* és *Korbinyi Emmát* is. A vallomások közül különösen érdekes a *Korbinyi Emmáé*.

— A rémes estén — mondta — lenn voltam a mosókonyhában s amikor a mosást befejeztem, fölfelé akartam menni a lépcsőn. A lépcsőházban azonban ekkor már olyan nagy füst volt, hogy alig láttam. Keresztül rohantam az udvaron és ki akartam menekülni, de a kapualjában a belső üvegajtó nem nyílt sem kifelé, sem befelé. Nagyon megijedtem, mert ekkor már lángok csaptak ki és az áruház ablaküvegei recsegték, ropogtak. Visszaötöttem a lépcsőre és förohantam az első emeleten lévő lakáshoz. Eszembe jutott hogy a nagysága betegen fekszik; az utóbbi időben mindig fejszőre bántotta. Öt akartam megmenteni. Mikor az a tőhöz értem, belülről már a lángnyelvek csaptak ki és ekkor ijedten rohantam följobb a második emeletre. Azonban már itt is lángolt minden ablak, aajtó és ablaka és én futottam tovább a harmadik emeletre. Kimerülve értem föl, jól emlékszem, haragszótt hallottam. Mintha a tűz engem kergetett volna, itt is égni kezdett minden. Reitenetes félelem fogott el, nem tudtam már mit tegyek, kezdtem az eszméletem elveszíteni. Berohantam egy ajtón, s ott már többen voltak, akik sirtak és remegtek. A tűz ide is követett és mi remegve vánszorogtunk az ablakhoz. Innen kezdve már nem tudok semmi bizonyosat. Ugy emlékszem, mintha valami tűzoltót láttam volna magam mellett, aki a fülemből kiáltotta volna: *Ugorjék le!* Nem mertem. Ekkor, úgy emlékszem, valami kötelet csavart a kezemre s én azon ereszkedtem le. A jó isien áldja meg megmentőmet!

Az előjárónak arra a kérdésre, hogy látta-e a ponyvát, tudta-e azt, hogy ha leugrik, talán megmenekül, azt válaszolta, hogy bizony odafönn sejtelve sem volt arról, hogy mi történik vele, ha leugrik. A ponyvát ő nem látta, a rettenetes nagy füsttől egyáltalán semmit se látott; de mert folyton a füleiben szongott, hogy ugorjék le, hát leugrott.

A Párisi Áruház égésénél elpusztult családtagjainak és ábramaradotainak a fűszelítésére megszavazott 20 000 korona pénzbeli fedezete tárgyában hozott közgyűlési határozatot a belügyminiszter ma jóváhagyta.

A katasztrófa alkalmával szerencsés lélekjelenléte mentette meg *Dr. Boros Jakab* ügyvédet, aki az

emeletről leszaladt s áfutott a lángokon, ki az utóára. A megmenekült *Dr. Boros Jakab* től kaptuk a következő érdekes levelet:

Igen tisztelt szerkesztő ur! Itt időzőm családomban körében. ahova tegnap érkeztem, hogy a kiállott igazalmakat kipihenve, ott kezdjem el újból, ahol 12 év előtt. Minden a lakásomban lévő ingóm azon irászatlan és ezek kivételével, melyvel ügyvédi praxistomat megkezdtem, 12 éves ügyvédi irodámmal együtt porrá hamvadt, de életemet a kapubejáratot elzáró lángokon keresztül menekülve megmentettem. Eddig csak azzal tördtem, hogy családomat, rokonomat, barátaimat megnyugtassam. Magam is sokat gondolkodom azon, hogy miként lehetett volna az odavesztett szerencsétlenek a legborzasztóbb haláltól megmenteni. Olvasva a szakértők véleményeit, eszembe jut, hogy a mentésnek egyszerű és biztos módja a helyi viszonyok által adva volt. Ugyanis a Kerepesi-ut 38. és 40-es házaknak közös lichterója van. A két szomszédos ház mellékhelyiségeinek ablakai a közös lichteró felé néznek, úgy, hogy a 38. számú ablakán álló, a 40. számú ablakán lévő egynél kényelmese kezét szoríthat. A két ház egymásnak szembe néző mellékhelyiségeinek ablakából egy egyszerű vasaódeszka, vagy más megfelelő deszka áthidalásával történhetet volna a mentés. Az ablakon a nyílászárú és szűk, de egy ember azon fölételeül ájthatat.

Ha azonban a jobban megtermett és magunkal tehetően hőügyeket az ablak nyílászárú átúszkolni nem lehetett volna, adva volt a mentésnek egy másik feltétlenül biztos módja. A lichteró a második, illetve első emeletnél ott kezdődik, ahol a Párisi Nagy Áruház emeleti platformja megszűnik. A lichteró nem nyílt, hanem az első részén zárva van, úgy, hogy az elsőnek nevezett, de tényleg második emeleten lakó *Dr. Kopits* fűrdőszobájának ablakából a lichteróba lehet kiépíteni. Ha már most a 40-es számú házból ahonnan több ablak nyílik a lichteróba, lét engednek a lichteróba a menekülés a 38. sz. házból a 40. sz. háza történetét volna.

Nekem is van egy eszmém, mely nézetem szerint alkalmas arra, hogy kizáró azt hogy tűzvész alkalmából emberélettel áldozunk. Budapest-en házak rendszerint négy emeletiek, szervezten kell tehát egy nyolc emberből álló embermentő szakaszt. Ezeknek a tűzkütségű csak az a feladatuk, hogy a tűz színhelyén lévő embert életmentéséig, hogyba például egy négyemeletes ház kigyulladt, az életemető nyolc tűzoltó, nem tördőve a tűzoltással, mert ez a többieknek lenne a dolga fölrohan az emeletre és pedig eleve megállapítva egy, melyik kető az első, melyik kető a 2-dik, 3-dik és 4-ik emeletre és a 2–2 közül melyik menjen jobbra, melyik balra. Így aztán a trenirozott nyolc életemető tűzoltó 5 perc alatt befejezhetik munkáját és mindenki nyugodt lehetne, hogy az égő házban emberek nincsenek. Ily eljárás mellett mentőponnyára és egyéb mentőeszközökre aligha kerülne egyáltalában sor. Ha egy pillanattal később veszem észre a tüzet, melyre engem az ablakaimon beözönlő füst tett figyelmeztel, az odavesztettek sorsára jutok. Híváló tisztelettel:
Dr. Boros Jakab, ügyvéd.

Külföldi tapasztalatai alapján szól hozzá a tűzrendészeti intézkedésekhez *Tiller Samu* főkonzul a következő levélben:

Sokat utaztam a külföldön, tengerentúli országokban is, és utazásaimban, mint Budapest székesfőváros bizottsági tagja, nagyon érdeklődtem a világvárosok közügyei, de különösen tűzrendészeti szabályai iránt. Tapasztalataim a következők: Minden tüzeset alkalmával, — legyen az akár nagy, akár kis méretű, — a tűzoltóság teljes lezereléssel tartozik a vész színhelyre kivonulni. Minden tüzeset alkalmával a tűzoltósággal egyidejűleg ugyanezt iparosokosin kömüvesek, lakatosok, kovácsok sat. iparosok, — kik tűzoltóságok vannak beosztva, — munkához készülve, teljes szerszámkészlettel vonulnak ki a célból, hogy ha a mentéshez lakal áttörése vagy betalazása, aajtó kinyitása, vasredőnyök, vasrások lefeztése sat. szükségesletis, a megfelelő iparosok, — kik e munkákat teljesítik — rögtön kéznél legyenek. Kivánatos, hogy a külföldi nagyvárosokban már rég gyakorlatban lévő ez intézkedések nálunk is sürgősen keresztülvessenek. Olyan égető szükséglet ez, melynek költségeit a fővárosnak nem szabad számálnia.

Tiller Samu, főkonzul.

Egy vidéki tűzoltó főparancsnok a következőkben foglalja össze a tűzkatasztrófa vonatkozó szakvéleményét.

Most ma'nd talán megteszik a szükséges intézkedéseket, mikor tizenkét ember éte semmisült meg! Erre volt szükség, hogy a főváros épikezési tanácsa felbrenjen s a tűzoltóság vezetőisége es leg újja szerveztesse. Pedig figyelemztesítésem elég lett volna a legutóbbi nagy hongeralmú tűz. Vidéken, ha gőzgéppel esepítik a gabonát, minden szükséges intézkedés megtesznek — tűzbiztonság szempontából. Kérdem, nem veszedelmesebb egy a Párisi Nagy Áruházhoz hasonló üzlet, mint egy szerű? Egyáltalán megfoghatatlan hogy a fővárosban, ahol már a vízvezeték a házakba be van vezetve, nem köteleztesnek a háziurak egy nagyobb vízmenyviségnek megelőző alkalmas vezetéket által való bevezetésére, mely tűzveszélyesetére ha kell, a legfelsőbb emeletől bőséges vízzel árasza az épületet. Ilyennek kellene lenni minden emeleten. E vízvezeték épp úgy, miként a vasuton a vészidő, csak a valódi vész esetére lenne igénybe vehető.

A fővárosi tűzoltóság legényegységének működése kifogástalan, amde ha a vezetőség kényelmes — arról ök nem tehetnek. Ama kifogás, hogy a parancsnok-

náz nem ismerhette az eléget épületben a viszonyokat, meg nem állhat hisz megismerésére — és tanulmányozására lett volna elég idő és alkalom. Miért nem alkalmazták a tüzőlőket a mentő csapatok — a Keszler-féle lakásban — az emberek számára a veszély ideje alatt, avagy a kihúzó létrát? Látna a veszély nagyságát, a tüzőlőparancsnok miért nem vette igénybe a kitűnő önkéntes, a gyári tüzőlőcsapatokat, látva azt, hogy a hivatásos tüzőlők száma elégtelen? Ez magyarázatja a maga mulasztását, hogy a bennsőrulakát a szomszédházak tűzfalainak áthontásával megmenteni meg sem kísérelték. Hiába hősiességek a legénység, ha a vezetés hibás, ha nincs meg a kellő körültekintés. Most a megtörtént katasztrófa után mindenki okosabb lesz, de mindezt meg lehetett volna előzni, nem lett volna szükséges, hogy a most már elhalasztott intézkedések megtételét, tizenkét árthatlan mártyr előzze meg. Ez nem vétkes gondatlanság, ez büns tehetetlenség.

Egy önkéntes tüzőlő.

A tüzőlőség vezetésében nyilvánuló szellemet kívánja megvilágítani a következő levél is:

A Párisi Nagy Áruház borzalmas katasztrófája alkalmából úgy a sajtó, mint a közvélemény vádjaik egész áradatát zúdítja a fővárosi tüzőlőségi nyakába; ez természetesen is, mert az illető közegek mulasztásai és hanyagsága egészen nyilvánvalók és kézzelfoghatóak. Egy azonban érthetetlen előttünk: hogyan tudunk mi mindeztől büszkék lenni a mi tüzőlőcsapatunkra, s hogyan tudott oly jó híre lenni a külföld előtt is, hogy akárhányszor jöttek hozzánk idegenek is tanulmányozni. Ennek megvilágítására legven szabad elmondanom egy rendőri hírek történetét. Néhány nappal ezelőtt a Rókus sarkáról nézegettem én is a leégett kolosszus romjait. Mikor aztán órámetr nyulok, — nem találok. Eszembe jut, hogy néhány másodperc előtt surott valaki. Sietve vizsgálódom körülöttem és feltűnik egy, bár jól öltözött, de gyanus tekintetű ember, hozzálépek és karját megfogva, erősen a szemé közé nézek. Az zavarba jön és kérdi: mit akar? Ekkor már a hang és viselkedés elárulta, hogy jó helyen kereskedem. Mindjárt megmondom, szóllam és erősen tartva rendőr után kullattam szememmel. Ezalatt észreveszem, hogy az én emberem valmit a kezéből eltűntetni igyekszik. Az óram volt, s amint rákiáltottam, ijedtében oda is adta. Most rendőrrel kezdek kibánni, s végre percek múlva nagy méltóságteljesen jött is egy, ki a jómádatat kezemből átvenni sziveskedett. Másnap aztán a lapok rendőri rovatában mindenütt bámulva olvasom, hogy némelyik szerint a *rendőrségnek*, mások szerint a *detektíveknek sikerült eljogni* Adjer Jakab lakatost, kinek az én óram megteztet. És ez az én jelentéktelen történetesem mit tanusít? Hogy a rendőrség, maga adván ki jelentéseit, megszerkeszti azt, hogy velük minden esetben nimbuszát növelje.

Es így van ez tüzőlőségünkkel is. Az intézmény taktikáiban, a jelentések pedig? — dicsőítő himnusz valamennyi!

V. B., joghallgató.

SZÍNHÁZ, ZENE

•• A beostület Enekes személyzetével ma játszották le Kreszdnyai népszínházi vendégjátékainak utolsóját, a Budai Színházban tehát drámai személynzete jutott szóhoz. Kipróbált személyzet ez. *Sudermann* első s e-ideig még mindig legnépszerűbb darabja, *A beostület* kevés magyar színtársulatban talál olyan kitűnő interpretálót, mint a budaiában. *Ternyei* Lajos mint Róbert, *Fáy* Flóra mint Leonora, *H. Borostyán* Sári mint Alma, *Rethely* Lajos mint Trast gróf és *Bartos* Gyula mint az öreg Heinecke: olyan elsőrangú együttes, mely a különben is népszerű darabot a legkényesebb közönség előtt is diadalra viheti. Ma este különösen *Ternyei* Lajosnak és *H. Borostyán* Sárinak volt nagy sikere. Az ő vállalkon nyugszik a darab s ambiciójuk nagyságával lépést tartott tehetségük gazdagsága. Egy mással megjártított jeleneteiket mély érzés, igazság, erő és invenció színezte. A legtöbb taps nekik szólt ezen az estén. A zsufolóság megtelt színház szívesen tapost a kitűnő partnereknek is, férfiaknak nőeknek egyaránt.

•• *Nemzeti Színház*. Holnap, kedden, megnyitó előadásul Rákosi Jenő ötfelvonásos verses vígjátéka, a színház egyik legvonzóbb műsor-darabja, *Aesopus* kerül színe a *Nemzeti Színházban* s a főbb szerepekben *Török* Irma, *Rákosi* Szidi, *Vizvárvány*, *Lendvayné*, *Váradi* Aranka, *Mihályi* Bakó, *Horváth*, *Gyenes*, *Rézsheryi*, *Molnár* László játszanak. — *Szerdán* a *Proletárok* a 64-ik előadását éri meg s ez az előadás 7 órasor kezdődik. — *Csütörtökre* *Berczik* Árpád népszerű vígjátéka, a *Himfy dalai*, van kitűzve a rendezés szereposztásában. — *Pénteken* a *Dolovai nádor lánya*. — *Szombat* az *Aranyember*. — *Vasárnap* pedig *Gárdonyi* Géza tavaly nagy sikert aratott vígjátéka, az *Annuska*, kerül színe, úgy hogy az új szezon első hetének minden napján hazai szerzők kiváló alkotásai vannak a műsoron.

•• *Népszínház*. *Rédy* Szidi, a *Népszínház* új tagja, mint szerződött tag holnap lép föl e ösör, a *Cigánybáró*ban játszza *Szafi* szerepét. A művésznő csütörtökön és szombaton a *Rip van Wink* e Lisbeth szerepét játszza. A *Cigánybáró* főszerepei közül *Kenedi* Jenő, *Barinkay*, *Ledovszky* Gizella, *Cyprát*, *Zsupánt* *Kovács* Mihály, a diákok *Raskó* Géza. *Jegyek* az előadásra a *Népszínház* két pénztáránál és *Szántó* M.

(*Kecskeméti-utca* 14.) és *Weisz* A. (*Károly-körut* 25. sz.) *dohánytözsde*ben válthatók.

•• *Porzsoló Kálmán*, a *Népszínház* igazgatója hazakerült külföldi tanulmányútról s ma újból átvette a színház ügyeinek vezetését.

•• *Tűzbiztonsági vizsgálat* a *Nemzeti Színházban*. Az állandó tűzbiztonsági-bizottság *Horváth* János tanácsnok vezetése alatt ma este tartotta meg az évente szokásos tűzbiztonsági vizsgálatot a holnap megnyitandó *Nemzeti Színházban*. A bizottság tagjai voltak: *Steinhardt* Antal, *Faksy* Béla és *Szalay* Mihály fővárosi bizottsági tagok, *Pekéry* József főkapitány-helyettes, *Scerbovsky* Szaniszló tüzőlőparancsnok, *Eberling* István kerületi mérnök és az előjáróság kiküldöttei. A színház részéről *Somló* Sándor igazgató és *Keller* műszaki felügyelő kalauzolták a bizottságot s adták meg a szükséges ölvilágosításokat. A vizsgálat a színpadot, a nézőteret raktárakat, mellékhelyiségeket és az udvart másfél órán keresztül a legalaposabb vizsgálat alá vette. Bebatóan megvizsgálta a villamos-berendezést, főleg az úgynevezett rövid zárlat szempontjából, amely tudvaleg a *Párisi Áruház* katasztrófáját okozta. Majd a raktárhelyiségek és színpad közti folyosókat és átjáróajtókat vették szemügyre s több jelentéktelenb intézkedést tettek a teljes biztonság érdekében. Ezután a nézőtérről a szabadba vezető rendes és vészkijáratokat tekintették meg s szintén több apró rendelkezést eszközöltek, amelyeket még a holnapi nap folyamán fog a színház igazgatósága végrehajtani. A bizottság, miután konstátálta, hogy a színházban tűzbiztonsági szempontból minden lehető óvintézkedés fogantatott, a *színház megnyitására megadta az engedelmet*. Tekintettel arra, hogy a vizsgálat esti 8 óráig tartott, a *Vigszínház* és a *Magyar Színház* vizsgálata, amely szintén mára volt kitűzve, holnapra maradt.

•• A cigányélet. A *cigányéletből*, *Dankó* Pista hátrahagyott népszínművéből javában folynak a próbák a *Népszínház* színpadán. A darab és az annak keretében megtartandó cigányzene-verseny már annyira elő van készítve, hogy annak bemutatója már a legközelebbi hét műsorára kerül. A cigányéletet karakterisztikusan tárgyaló népszínmű szereposztása a következők:

Marcsa — *Szentmiklóssy* Irén, *Darázs* Etel — *Balázs* Olga, *Dadó* Ruzsi — *Siposné*, *Promonáné* — *Láng* Etel, *Lajos* — *Szirmai* Imre, *Csicsó* — *Kovács* Lényi, *Polyva* Matyi — *Szabó* Antal, *Macska* — *Kiss* Mihály, *Tollas* Zsiga — *Ujvári* Károly, *Móric* — *Solymsó* Elek, *Tudomány* — *Pázmán* Ferenc.

•• A király araja. A *Nemzeti Színház* idei színpadja szánt eredeti darabok sorából tegnap tévedésből kiharadt *Földes* Imrénének a *király araja* című történeti vígjátéka, melyet az Akadémia a *Kőcsán-díjjal* tüntetett ki. A darabból a *Nemzeti Színházban* már folynak az előkészületek.

•• *Magyar Színház*. *Zoltán* Jenő, a *Magyar Színház* agilis és lelkes igazgatója, a színház színeit az ar használta fel, hogy a *Magyar Színház* nézőterét teljesen átalakította, még pedig olyan művészi ízléssel és finomsággal, hogy a legnagyobb fokú dícséret illeti meg érte. A színház belső falait, mennyezetét, csillárját, a színpad homlokzatát és oldalfalait a régi piros-sárga-kék szín helyett chamotsba hajló féhérszínre festették és a plasztikus díszítéseket dusan aranyozták. Az erkélyek, az összes pályók és a földszinti nézőtér körbefutó falait sárga, selyem-anyagu szövettel borították. Hasonló selyemszövet fedi a pályók egész belsejét. A pályók elválasztó talait préselt ezüsthimzésű szegélyvel díszítették és gadagon aranyozták. Az ilékek összes faferetei, az oszlopok, a pályók faváza, ajtók és tükrös *mahagóni* pácolást kaptak. A pályókban kényelmes kárpitozás, sárga, préselt bársonyból való karosszékeket és kereveket helyeztek el. Hasonló szintű és minőségű préselt bársonyból készült a földszinti és erkély-ülések támlája és ülőkéje. A bársony préselése virágformájú, modern munka. A világitások közül teljesen újjaszerelték a nagy csillárt, amelyet három kőrillanyámpával és rózsaválórsígtettek, ugyannyira, hogy a hatalmas világitótest valóóság nappali fényvel árszathatja el a nézőteret.

•• *Budai Nyári Színház*. A *Budai Nyári Színházban* holnap kedden kerül színe harmincötödösör *Gorkij* Maxim nagyiskerű drámája, az *Egyet menedék*. *Szerdán* *Gergely* Gizella vendég szerepével a *Lili* adja. *Vasárnap* lesz a bemutató előadás *Pentér* Irma, a kedvelt baritonista eredeti népszínművének a *falú rózsái*nak.

•• A drótosít. A *Magyar Színház* megnyitó előadása holnap este lesz. Színe kerül újra, ezáltal havanötödösör a színház népszerűi operette, *A drótosít*, amely azonnal minden este színekerül a nézet. A *Lehár* Ferenc operettnek *Iszperer* ezuttal is *Szentgyörgyi* Lenke, *Korrai* Berta, *Szikainé*, *Sziklai*, *Boross*, *Ráthonyi*, *Rubos*, *Giréty*, *Iványi* és *Szomori* játszzák.

•• Az *Ovodás kisasszony*. A *Népszínház* igazgatója még az elmúlt szezon alatt előadta előadásra az *Ovodás kisasszony* című népszínművet, melynek

szerezője nem, mint tévesen közöltük, *Lakos* István, hanem *Lukács* István, kinek egyik népszínműve már a legutóbbi *Porzsoló*-féle népszínmű-pályázaton is dícséretet nyert.

•• *Városligeti Színház*. A *Városligeti Színházban* holnap, kedden a *Pesti nőket* *Lehár* Ferenc bájos zenéjű operettjét ismétlik meg. Ez lesz a darabnak tizenkettedik előadása.

•• *Vigszínház*. A *Vigszínház* szombaton, szeptember hó 5-én tartja meg első premijerét. Bemutatásra kerül a *Korbács*, *Hennequin* és *Bilbaud* boházata. A főbb szerepeket *Góth*, *Hegedűs*, *Balassa*, *Vendrey*, *Szerémy*, *Tanay*, *Nikó* Lina, *Kortész* Ella, *Hunyady* Margit és *Harmat* Hedvig játszzák. Holnap, kedden az új szezon első előadásul a *Teknősbéka* *Gaudillot* híres bohózatát adja.

•• A *Tarka Színpad* pályázata. A *Tarka Színpad* pályázatának bíráló-bizottsága, melynek tagjai *dr. Atzél* Endre, *dr. Haász* István és *Böke* Alajos voltak, tegnap döntött. A pályázat eredménye a következő: beérkezett összesen 86 egyfelvonásos. Mint-hogy azonban ezek közül egyetlenegy sem találtak, amely az első 200 koronás díjat érdemelne, a bizottság az első díjat ezuttal ki nem adhatónak véleményezte. Az öt, viszonylag legjobbnak talált egyfelvonásos közül a második 100 koronás díjat a kapitány ur című egyfelvonásosnak, a harmadik, 50 koronás díjat pedig *A kis kacsica* címűnek ítélték oda. Az előbbi szerzője *Beér* Béla, az utóbbi *Göde* Jenő. Az ezuttal ki nem adott 200 koronás díjra a pályázatot november 15-iki benyújtási határidővel megújítja az igazgatóság. A benyújtott darabok délután 3-6 óra közt vehetők vissza az igazgatóságnál. A *Tarka Színpad* ezidei első üdönszaga *dr. Torkos* Káé a *kicsike* című darabja szombaton este óriási sikert aratott.

•• *Zeneiskolai beiratkozás*. *Szetojanovics* Jenő ismert zeneszerző és zenetanár Mintazeneiskolájában (VII. *Baross-tér*) a zongora, hegedű, cimbalom és magán énektanszakra való beiratkozások megkezdődtek s naponta délután 3-tól 6-ig tartanak. A tanítás az *Országos Zeneakadémia* tanterve nyomán történik.

VIDÉK

— (Nosz Gyula vádja.) *Igló*ról félhivatalosan táviratozzák: *Dr. Nosz* Gyula, a szépes-szombati kerület országgyűlési képviselője a helyigminiszterhez memorandumot intézett, amelyben Szepesvármegye törvényhatósága ellen külfönből vádakat emelt. A köztörvényhatóság egy bizottságot küldött ki saját kebeléből, hogy e vádakat megvizsgálja és a megejtett vizsgálat után tegyen jelentést. A kiküldött bizottság 30-án *Lőcsére* hívott egybe gyűlést, amelyre *Nosz* Gyula képviselőt is meghívták, aki azonban a meghívásnak eleget nem tett. A bizottság a főispán és a vármegye tisztikarával szemben emelt vádakat alapos vizsgálat alá vette és egyhangulag kimondotta, hogy a vádak alaptalanok.

— (Torontálmezők és a nemzeti követelések.) *Nagybecskerek*ről táviratozzák: *Torontálvármegye* törvényhatóságának mai napon tartott rendes közgyűlésén tárgyalás alá került a nemzeti követelmények tárgyalása *Debreczen* város köztörvényhatóságának átrata. Az átirat élelnek vitára adott alkalmat, melynek folyamán *dr. Babics* József és *dr. Pollák* Győző szóaltak fel az indítvány ellen, hangoztatva, hogy a megye már amájus havi közgyűlésében állást foglalt e kérdésben, amidőn az akkori miniszterelnök iránt bizalmat fejezven ki, annak a reménynek adott kifejezést, hogy a nemzeti követelményeket érvényre fogja juttatni, s tekintve azt, hogy egy újabb határozat félremagyarázásokra adhatna okot és megnehezítené a kibontakozást, ennélfogva az indítványnak napirendről való levételét ajánlották a törvényhatóságnak. Több írszólalás után *Dellimanicus* Lajos első-nőkli főispán szavazása bocsátotta az indítványt és a köztörvényhatóság tulajomó többsége határozott, hogy a *debreczeni átirat* fölött napirendre tér.

EGYESÜLETEK

(Kéményseprők gyűlése.) A magyarországi kéményseprők iparuk színvonalának emelése, a tűzrendszet teljesítése és saját érdekeik hathatósabb védelme céljából egyesülési óhajjában, *Budapesten* *Ronchetti* József elnökölke alatt már régebben nagygyűlést tartottak, melyen egy a budapesti kéményseprők-ipartestület, mint a felsőmagyarországi és alföldi kéményseprők ipartársulatok kebelébe tartozó, továbbá a testületi köteleken kívül álló többi kéményseprők iparosok az országos egyesület megalakításának szükségét egyhangulag kimondták és az alapvető munkálatok vég-ésére két bizottságot küldöttek ki. A szervező-bizottság *Ronchetti* Oszkár, az alapszabály-kiválasztó bizottság *Bauer* József Ferenc vezetésével megkezdte a megalakítását, a minap *Nyi-rán* újra összejött és megalakította a Magyarországi Kéményseprők Országos Egyesületének szervezőt. Az egyesület székhelye *Budapest* lesz és mintegy nyolcvanas önálló kéményseprők iparosok fog tagjai közé számlálni. A kéményseprőknek ez az elhatározása rendkívül fontos a tűzrendszet és tűzbiztonság szempontjából s amennyiben az egyesület a kéményseprők szakkerületi képzésére, a kéményseprői tűzrendszeti és építészeti szabályrendeletek előszerűsítésére, a tanonc- és segédképzésre, a rokkantak és elaggottak istápolására, a vidéki

kéménysopró-iparosok kellő ellenőrzésére nagy gondot fog fordítani, a hatóságok támogatására is bizony számíthat. Az alakuló közgyűlés szeptember havában Budapesten lesz, melyre az összes hazai kéménysoprók külön meghívót kapnak.

(Az orvosgyesületből.) Az orvosgyesület Szentkirályi-utca 21. számú helyiségében már megkezdődött a nyári ünnepség után az életük élet. Sokan keresik föl a nevelésüket az orvosnőket is gyakorlati orvosok közül. Az első felolvasó s beteg-bemutató ülés napját közelebb határozza meg a választmány, s az valszínűleg szeptember 12-én, szombaton délután 5 órakor lesz.

(Zrínyi Ilona - kör.) A budapesti VII. ker. polgári leányiskola és a vele kapcsolatban álló női kereskedelmi tanfolyam végzett növendékei meg akarják ünnepelni Rakóczi emléket és Zrínyi Ilona kör című egyesületet létesíteni. Az előkészítő bizottság felhívja mindazokat, akik 1878. óta a Kazinczy-utcai polgári, nemkülönben a vele kapcsolatos kereskedelmi tanfolyam növendékei voltak, hogy ebben a nemes egyesülésben résztvegyenek. A jelentkező nyilatkozatot az előkészítő bizottság jegyzőéhez dr. Kerékgyáró Elekhez (X., Hedervary-utca 29.) kell intézni.

Nyitlér.

Mannheimi Biztosító-Társaság

VI. Gyár-utca 7, Telefon 23—23.

Elvállal olcsón és a legelőnyösebb feltételek mellett:

I. Egyénenkénti és csoportos **baleset-biztosításokat.**

II. **Szavatossági biztosításokat,** gyárosok, iparosok, háztulajdonosok stb.-től.

III. **Betörés elleni biztosításokat.**

IV. Mindennemű szállítmány és értékbiztosításokat.

Részletes prospektusok kívánatra szolgálatnak. Helyben üzletszerzők, vidéken ügynökök kerestetnek.

A Párisi Nagy Áruház, Budapest Tisztelt vevőközönségéhez!

A tűzvész okozta nagy szerencsétlenség folytán, mely bennünket és családunkat oly rettenetesen sújtott, első kötelességünknek tartjuk mindazon tisztelt üzletfeleinknek és vevőinknek, kik a szomorú napok alatt részvétükkel és vigasztaló szavataikkal belénk még némi életet csöpögtettek, őszinte köszönetünket nyilvánítani.

Egyszermind értesítjük t. üzletbarátainkat, hogy a még fennálló 4 főközvetítőt, vidéki szétküldési osztályunkat, nemkülönben jól bevezetett norinbergi- és diszműaru üzletünket, utóbbi egy teljesen új külön ezen célra horendeztetett helyiségben, változatlanul tovább folytatjuk.

E helyütt még kijelentjük, hogy a ma történt kifizetésnél személynél egy részt a szétküldési- és nagybani osztály feladatát ismét újabb felvettük. Részünkről az eddig feladott összes rendelvények a szomorú eset következtében semmissnek tekintendők, újabb szükségleteinket ellenben legközelebb fogjuk feladni.

Tisztelettel

Goldberger Testvérek.

Nyitl levél.

Nagyságos

Zerkovitz Emil urhoz,

mint az Alkalmazottak Országos Egyesülete t. Elnökének, Budapestben.

A Párisi Nagy Áruház leigése alkalmával annak alkalmazottai hozzájárulása a Felsőszőlő és az egész ország nagyközönségétől segély-összegek lettek adományozva.

Mintegy nevezett áruházban én is egyik tisztviselője vagyok, az ezen befolyt és még befolyandó segélyösszegekből eszemre csak részt csakis annyiban kívánom igénybe venni, hogy azt az áruház leigése alkalmával szerencsétlenül járt és bennfőt alkalmazott Reichner Simon özvegyének ajándékozom és kérem neki azt ki is fizetni.

Nagyságosnak

Budapestben, 1903. augusztus hó 31-én.

őszinte tisztelője

Neuhaus Zoltán.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága Tisztán a kölcsönösség elvére alapszik. Utánfizetési kötelezettség nélkül. Résztvényesei nincsenek.

Összes vagyon 1902. december 31-én

1,981,516,483-42 frank.

Biztosítási állomány 1902. december 31-én

6,958,093,587-09 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, IV., Rár ty-körút 26.

Van szerencsém az igen tisztelt erdőbírtokos uraknak tudomásukra hozni, miszerint megbízásom van egy külföldi cégtől nagyobb területű tölgyes és bükkös erdőnek szerzésére, lehetőség vanit küszöbén.

Értesítve ajánlatokat kérek közvetlen hozam inóránt.

Rónai Samu

Egerben (Hevesmegye).

Mig eddig a régi börtömbetegségek, a legkülönbözőbb súlyos idegbeteg (nervus-asthenia, vit sine), a sápkór, a női aron lekéntető pattanás, a női nemű aron lekéntető fülafolyások kombinált hirtelen megbérsédesnek kezűlésénél csakoly értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabban

a PARADI ARSEN vízben

(vastartalommal)

olyan kincsünk van, mely minden eddigi arsen-vasas viznél (Roncolego, Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőbbkel orvosi tekintélyűek felkarolták s a fogyasztók egész serege kísérleti hatásait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend.

Gróf Károlyi Minály orvosi felügyelősége Parád.

Egy postaláda 7 palack parádi arsen vastartalmu gyógyvizet Magyarország összes postaállomásaira 5 korona 80 fillérrért bérmentesen szállít a Főraktár: **ÉDESKUTY L.** Budapest.

cs. és kir. udvari szállító

Ásványvíz-nagykereskedő.

Kapható minden gyógyszerárban és megbízható fűszerkereskedésben.

HITELÉRTESÍTÉS

A KERESKEDELMI TUDAKOZÁS

≡ SZERVEZETE ÉS JOGRENDEJE ≡

Dr. HAJDU MIKLÓS

SINGER ÉS WOLFFNER KIADÁSA BUDAPESTEN

KAPHATÓ MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSSEN

Megrendelhető a Budapesti Napló kiadóhivatalában

Ára két korona (Bérmentes megküldéssel: 2 korona 20 fillér)

Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjéért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT

Uzódverseny. A Balaton Uzó Egyesület jól sikerült uszódversenyt rendezett vasárnap a Császár-fürdőben. Minden száma bőségesen volt nevező s különösen a fiatal gárda veit szép számmal részt, máris szép bizonyosságát adván jeles képességeinek s biztatást a jövőre nézve. Az érdekes verseny a következő sorrendben folyt le:

I. Megnyitó verseny. 1. Anderlik E. (B. U. E.) 2. Nagelbauer M. (M. U. E.) 3. Baron E. (M. U. E.) II. Staféta uszás. Első a M. U. E. csapata a Balatonnal szemben. III. Előnökségi úszás 2 hossz. 1. Kiss László (M. U. E.) 50%. 2. Fried V. (B. A. K.) 3. Olasz Pal (B. U. E.) IV. Ijpasági verseny. a) 13—15 éves versenyzőknek. Két elő utam után. 1. Berkes Lajos. 2. Adam Aladár. b) 15 éves korig 1. Geszler L. 2. Baron J. 3. Németh L. V. Háton uszás 2 hossz. 1. Korn Sándor (Ó Budai T. E.) 2. Polnitsky Gy. VI. Fejveserő verseny. 1. Maresiak J. B. U. E.: 13:40 méter. 2. Székely G. 12:68 méter. VII. Nagy handcap 6 hossz. 1. Várady, 2. Karikás. 3. Lepniker. VIII. 15 hossznyi uszás. 1. Keller Tibor (B. U. E.) IX. Vigaszorő verseny. 1. Póntek A., 2. Horváth E. A többi szám a késő idő miatt elmaradt.

Budapesti lóversenyek. Holnap végre véget ér a szép nyári meeting s az utolsó nap is érdekes lesz, bár a nevezések kissé gyengébben sikerültek, mint az előző napokra. A holnapi versenyek főtémája a 10,000 koronás tenyésztők díja. Barna bimbó oly jól áll sulyban, hogy neki kell megnyernie Cipő vagy Ezerkilencszázegy ellen. Jelöltjeink:

- I. Ruggiero.
- II. Styria—Gyöngysziget,
- III. Barna bimbó—Cipő.
- IV. Ismerős—Fest-tich-ist.
- V. Kikelet—Ortuid.
- VI. Sebes—Curieuse.
- VII. Szemere-ist.—Három a tánc.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Bonmartini gróf gyilkosai. A bolognai dráma a jövő hó apban nyilván már az esküdttörősség elé kerül, a vizsgálat befejezése felő küzdelem. Ez alkalomból az olasz lapok újra bővebben foglalkoznak a bonyolult bűnöslettel, amelynek földelésére éppen a saját teite meg az első szolgálatot s később is hozzájárult derekasan a nyomozásához. A vizsgálóbíró eleinte úgy felre tudták vezetni a gyilkosok, hogy azt

hitte, a gróf valamely szerelmes kalandnak esett áldozatul. Akkor azonban a lapok, főként az *Avvenire d'Italia* gyanús és kompromittáló adatokat derítettek ki Bonmartini gróf özvegye, az asszony bátyja Murri Tullio ügyvéd és ennek barátja, dr. Naldi Pio és Naldi kedvese ellen s amikor ezek az adatok nyilvánosságra kerültek, egész más irányban kezdték folytatni a vizsgálatot.

A vizsgálóbíró letartóztatott még másokat is, akikre senki sem gondolt. Ezek közé tartozik Bonmartini grófné kedvese, dr. Secchi Angelo, akinek kihalgatása révén oly részletek derültek ki, amelyek hónapokig ismeretlenek maradtak. Secchi már gyermekkorában bejáratos volt Murri atyjának, a husas egyetem tanárának és szenátorának a házába, később el akarta venni az öreg Murri leányát, aki azonban gróf Bonmartinnak lett a felesége. Mindjárt az esküvő után, mint már megírtuk, szerelmi viszonya volt a grófnéval, aki a grófi palota közelében tereit lakást, ahol kedvesével találkozott.

A gyilkos asszony még most is szerelmes Secchibe amit bizonyítanak azok a levelek, amelyeket börtönéből akart kicsompészni hozzá, amelyeket azonban elgottak. Mig az asszony egyetlen szóval sem árulta el kedvesét, addig Secchi tudva, előleg rögtön Bonmartini grófné letartóztatása után mindegyiket megrettent, hogy a gyanút magáról elhárítsa és a Murri-testvérekre iordítsa. Csak Secchi kihalgatása után derült ki, hogy már régóta tervezték a gróf meggyilkolását. Secchi elmondotta, hogy külföldre méreggel kísérletezett átalakon, tisztán tudományos célokból s kísérleteinek eredményét közölte a grófnéval is, arról azonban fogalma sem volt, hogy a grófnéknak miért van erre szüksége. Találtak olyan leveleket is, amelyekben Secchi öözi a grófnéval, hogy bizonyos méreket jobb melőzön, mert könnyen megállapítható nyomot hagyunk az emberi testen. Dr. Secchi a lapok közönséges gazembernek mondják, aki hidegvérrel nézte, hogy házaságyóró kedvese mint készíti elő a gyilkosságot s csak arra volt gondja hogy ő maga ne kerüljön bajba s hogy magamagának használjon kiszolgáltatta a bíróságnak azt az asszonyt, aki ő miatta követte el a gyilkosságot. Még eddig nem tudjuk, hogy vajjon a vizsgálóbíró nyomára jutott-e már még egy bűnrészese-nek, akinek segítségével nekülly egy vélik a bűntettet nem lehetett volna elkövetni, gróf Bonmartint, mikor a lakásába belépett, fordúlással a földre vetették s azután még néhány szurással megölték. Kétségtelen, hogy Murri Tullio, aki nagyerejű és energikus ember a gyilkosságnál a főszerepet játszotta. Barátja, Naldi Pio, aki rögtön a gyilkosság után Firenzébe utazott hogy alibit szerezzen s akinél ott, amikor letartóztatott, nagy összeg pénzét taátak mig azelőtt sobasem volt pénze, bizonyára szintén jelen volt a gyilkosságnál, hogy a börtönt elűntetni segítse. De gróf Bonmartini egyik szobájában véryomokat találtak amelyek kétségtelemre teszik, hogy a gyilkosok egyike sok vért vesztett. Dr. Naldi szerint maradt Murri Tullionak volt egy sebe a karján s azt mondotta hogy ezt a sebet Bonmartini gróf öjtette rajta, aki egy szováltás után megtámadta. Megállapították azonban, hogy ezt a sebet maga Murri csinálta és pedig már jóval a gyilkosság után. Ebből azt következtetik, hogy a gyilkosságnál megsebesült ember volt a harmadik gyilkos, egy szőke férfi, akit a gyilkosság előtt gyakran láttak Murri és Secchi társaságában s aki a gyilkosság után Bolognából eltűnt. Azt hiszik, hogy Amerikába szökött.

§§ Pozsár Janost hegedűje. A Rigó Janosi szerencsés sok cigányt elorgatta a fejét. Pozsár Janosi is, aki jóideje a vidéki fertőnyagásnak nótáit huzta, egy napon arra a meggyőződésre jutott hogy ő tulajdonképpen nagyon csinos fia. Nyomban e fölfedezés után a hóna alá csapta a hegedűjét s feljött Pestre hogy itt elhegedüljön magának egy hercegnőt. A fiatal primás csakhamar bandát toborzott s a Nizza kávéháza szerződött, ahol estenkint szebb jövő reményében csillog szemekkel csalta ki hegedűjéből a tízes magyar nótákat. Olykor lopva tekintgetett az ajtó felé, hogy mikor lép be rajta a várvár, éjjel-nappal sovárgott hercegnő. És egy este megjött. Szőke volt, szép volt, és solem rubája csak ugy suhogott. Pozsár Janosnak megdobbant a szive. Nyomban odagrouit az asztalhoz, amelyhez a „hercegnő” letelepedett, és huzta a nótáit szépen, lelkességgel. Ugy játszott, mint még soha.

— Nagyon szép! — mondá a „hercegnő”.
— Ejjátszom a lakásán is — sugta a nekibátordott cigány.
— Hát jőjjön el! — sugta vissza a szőke szépség.
Mánsnap délelőt a cigányprimás elment a jelzett címre. Bizony csak egyszerű kis szobácska volt a „hercegnő” szállása. s csakhamar kiderült, hogy ő nagysága francia leckéket ad s ebből keresi meg a kenyerét. A leforrázott cigány öfőt-batott, de mit volt mit tenni? Ha nem jön hercegnő, hát ez is jó lesz. Megbarátkoztak, és néhány nap múlva közös lakást vettek. Az esetet meghalotta a cigány édesanyja, s nyomban feljött Budapestre, hogy a fiát a nő hálojából kiszabadítsa. Be is állított hozzá, de pórul járt. A nevelőnő bottal kergette ki a lakásból a szeretője anyját, az öreg Pozsár Máriát. A szegény öregasszony könnyű testi sértésért fölmentette a leányt, s a tárgyalás ma délelőt folyt le *Beszédy* bíró előtt.

KÜLÖNFÉLÉK

A föld rabjai.

Künn a zöldelő határba,
Hol a sárguló kalásza
Gyöngyös harmat hull a hajnalon;
Hol a föld érces göröngye,
Izzadással megöntözve,
Terem dúsan, gazdagon,

Hol a széles, nyílt mezőben
Tarkán, illatozó bőven,
A virágok hímes kelyhe nyit;
Hol a nap első sugára
Kemény munkában találja
A szorgalmas méhek ezreit:

Ott van a kincs, ott a bánya;
A föld íze garmadába
Gyűjti, mit a bánya méhe rejt.
S amíg fárads nappal éjjele,
Soha nem szűnő erőlyejele —
Önmagáért tenni elegeit.

Munkálkodik, szenved, ázik,
És meghordja roskadásig
A világ dús, fényes asztalát,
Barna kérges tenyerébe
Népek sorsa van letéve —
S önmagának kenyeret sem ad.

Ha úgy egyszer, nagy csudára
Az ekéje, a kaszája
Csökönyösen megkötné magát! —
Tán a föld nem is teremne —
Ugyan akkor mi is lenne...?!
Hallanánk-e majd a fűz szavát...?

Oszimadia Sándor.

† A osók, a pénz és a kolbász. A német birodalomban annyi az uralkodó herceg, mint nálunk a gróf vagy a báró. Csaknem minden nagyobb városra jut egy herceg, ahol pedig valamely nagyobb a helyőrség, az okvetlenül székhely lesz. A helyőrség legmagasabb rangú tisztje természetesen gyakran ad a fenségszerűen rangú tisztjére esték, ahova a herceg rendszerint elmegy és emeli megjelenésével az estély fényét. Egy ilyen délnémetországi garnizonban estett meg ez a kis mulatságos történet. Az ezredes estélyt adott és meghívta erre a herceget is. Az ezredes háza egy kert közepén fektült, a főbejárat előtt pedig lombos lák diszelegtek. A herceg egypár perccel a kitűzött idő előtt teljes katonai díszben már a kertben volt és mivel esős volt az idő, köpenyegébe burkolódzott. Eppen meg akarta hozni a csengettyűt, amikor az ajtó váratlanul kinyílt és egy bájos tünder jelent meg, szobaleánykötösbe öltözködve és a bá-

muló hercegnek a markába nyomott valamit, tüzes csókot nyomott az ajkára és ezekkel a szavakkal:

— Nesze husz plennig és ez a kolbász; nem jöhettek ma este, mert nagy társaság lesz nálunk — hirtelen eltűnt és becsapta a ház ajtaját.

A herceg elámulva és tanácstalanul szemlélte a pénzdarabot, meg a kolbászt és így szólt magában:

— Istenem, ilyet sem kap mindennap egy herceg és a osók is hogy éget.

Most már azonban tudta a herceg, hogy mit tegyen; kiment az utcára, körülnézett és csakhamar észrevett a szomszédház kapujában egy katonát figyelő állásban, éppen a saját századából.

— Kire vársz, fiam? — kérdezte a herceg.

— Parancsára, fenség, a kedvesemre.

— És hol szolgál a leány?

— Parancsára, fenség, itt mellettünk az ezredes urnál.

— Akkor helyes nyomon haladok. Nesze fiam, én velem küld a kedvesed husz plenniget meg ezt a darab kolbászt és azt üzeni, hogy nem jöhets ma, mert sok vendég lesz az ezredes urnál. De megállj — szolt újra a muskétásához, akinek ábrázata olyan vörös lett, mint a rák, — megállj csak fiam, a kedvesedtől még egy osókot is kaptam számodra; remélem azonban, nem kívánod, hogy azt is átadjam neked?

— Parancsára fenség, nem!

— No akkor fogd helyette ezt az ötmárkást

— szolt a herceg és otthagya a bámuló hadfit.

† A régi mértékek. A régiek a hosszúság mértékegységét az ember testrészeiről, a súlymértékét pedig a magvakról nevezték el. A gran (szemer) fogalom elterjedése a kis súly mérésénél arra vall, hogy a patriarkális őskorban buzaszemmelle (granum = buza-mag) mérték a tárgyakat. Általánosan ismert mérőegység a karat. Afrikában az aranynak, Kelet-Indiában a gyémántnak s nálunk ma is mértéke a drágakő súlyának. A karat eredetileg a Szent János-kenyér magját jelenti. A görögök e magot keratónak hívták, az arabok kiratnak nevezték ebből származott a spanyol kivlata, az olasz karalo s a többi európai nép karolya. A fogalom elterjedését az magyarázza meg, hogy a Szent János-kenyér magja századokon át volt aranyulsy-mérték. A drakme súlymérték eredetileg azt jelentette, amit egy kézzel meg lehetett markolni, a prise azt, amit két ujjal meg lehetett fogni; a görög talentum s a latin libra a telt mérő-szerpenyőt jelentette, a font és lat pedig magát az ércsúlyt.

† A drágakövek értéke. A legtöbb ember tévedésben van a drágakövek értéke felől, mert azt hiszi csaknem mindenki, hogy a gyémánt a legdrágább kő, pedig ez messze mögötte áll a smaragdnak,

a rubinnak és az igazgyöngynek! Mostan a legdrágább kő a smaragd és pedig azért, mert napról napra ritkábban találják. Egy szép zöldszínű, kö-zéptisztaságú smaragd, amely 6-8 év előtt 250 korona értékű volt, ma 1500 koronát ér és hibánakülülnek ára a gyémánttízszerezesen mulja felül. Manapság egy három karátos borsónagyású smaragd ára 7000 korona, míg egy ugyanolyan nagyságú gyémántot 1000 koronáért lehet megvenni. Pár év előtt a piros rubin drágább volt, mint a smaragd, most mindkettő körülbelül egyáru. A keleti-ceyloni, vérpiros és hibátlan rubin hatszor annyit ér, mint a számi vagy burnai sötétpiros kő és az igen ritka világos vérpiros, galambvérszínű rubinnak ára huszszerezesen haladja meg a gyémánt árát. A világpiacon a gyémánt mennyiségét a rubinnal és smaragddal szemben ezerszerre többre teszik, de azért a gyémánt értéke nem szállt alá, mivel annak értékét az igen sok időre és pénzbe kerülő csiszolás adja meg. Egy egykarátos gyémánt csiszolatlannal 50 K.-ba kerül és csiszolása több mint 150 koronába. A gyémánt után legértékesebb a világoskék zafir, utána legértékesebb az opál. Az igazgyöngy, ha hibátlan, egyszínű fehér, ugy értékesebb a gyémántnál. Nagy példány igen kevés van belőle a világon és egy akkora nagyságú, mint egy som, 250-300.000 koronát ér meg. Egy borsónagyású, hibátlan gyöngy ára 2500-3000 korona s így már e kisebb alkban is három-négy-szeresen haladja meg a gyémánt értékét. Igazgyöngy nemcsak fehér fordul elő, találunk rózsaszínűt, kékes fehéret, acélszürkét és teljesen feketét is, és ezek ára mesésnek mondható. Legdrágább erek között a fekete gyöngy, mi az ugyanolyan nagyságú fehér gyöngynél harmincszerezesen drágább s így csakis a leggazdagabb emberek szerezhetik meg. Az egyik legszebb és legcsodálatosabb színjátékú drágakő az igen ritkán előforduló alexandrit. Ez a kő nappal mély zöld színű és estelel vörös tüzszínűvé válik. E kő rendkívül drága ritkasága miatt és ezért soha sem jöhets általánosan használatba. A legszebb alexandrit az Ural-hegységből jön a piacon, de csak igen kis darabok kerülnek a forgalomba, mert a nagyobb és szebb darabokat az orosz főnemesség foglalja le elsősorban.

† Amerikai fizetések. Amerikában az előkelőbb üzleti alkalmazottak olyan mesés fizetéseket huznak, amilyenről az európai üzleti alkalmazottak nem is álmodnak. Most, hogy az acéltürost elnöknek szállárniat 100.000-ról 75.000 dollárra szállították le, néhány érdekes adatot közöl a newyorki sajtó más személyiségek illetékeiről. Azok éien, akik fizetést huznak, bizonyára vezető-helyet foglal el a Standard olajtársaság első jogtanácsosa, Dodd S. T. C., akinek évenként 250.000 dollárt utalványoznak ki. Az Amalgamated Copper Company elnökének Rogers H. Henriknek 150.500 dollár a fizetése, míg az American

REGÉNY

A szép özvegy

— REGÉNY —

Írta: KEVILL-DAVIES ALBERT

(14)

XIII.

A bizalom.

Másnap Harden ígérétéhez híven ellátogatott lady Feather házába és Effiét egyedül találta otthon. Valami sajtóságs változáson ment végbe az utolsó 36 óra alatt ez a fiatal nő, amióta a bálon találkozott vele. A vidám, szípkarkázó élenkség a tépő aggodalom kifejezésének adott helyet. Még az a magára kényeszerített mosoly is, amelyly üdvözölte őt a fiatal özvegy, elvesztette korábbi báját. A feléje nyújtott kéz hideg és mozdulatlan volt. Hangja mintha elvesztette volna csengését, oly színtelen és fagyos volt. Amikor a komorna kinyitotta az ajtót, hogy Hardent bejelentse, a szép özvegy összeresztett és ijedten tekintett az ajtó felé. Csak amikor már hallotta a komornától a Harden nevet, tért magához. Az öreg ur meglepődött a fiatal nő külseje és még inkább lénye felett.

— Nos? — kérdé Effie, miután Harden helyet foglalt.

— Mint a legtöbb amerikai nő, — kezdé Harden tettett vidámsággal, — ön is „nos”-sal kezd a beszélgetést.

— Nincs fontos kérdéni valóm öntől, — válaszolt Effie szárazon. — Ön felkért, hogy fogadjam önt ebben az órában egy fontos ügy megbeszélése végett. Csakis az ön kívánságára vagyok most itt. Hogy van Laura?

— Laura jól érzi magát, mint rendesen.

— Természetesen nem tudnak semmit erről az ügyről?

— Persze, hogy nem és kérem, az ő jelenlétében sohase tegyen említést sejtelméről. Ő mindig barátságos és kiméletes, smig minden rendben van. De nincs gyengéd természeté és ha sejténé, hogy mostani társadalmi állása valamiképpen fészegtetve volna, tühethetlenné válnék életem.

— Ő az én barátnőm, mister Harden. Ne beszéljen sokszor róla. Mily boldog házasság! De mit is várhatott ön mást, ön egy életes ur, rég túl a férfiein és feleségül vett egy leányt, aki az éveinek még harmadrészt sem élte át. Hogy bízhat csak egy pillanatig is, hogy Laura önt valóban szereti? Önnek tudnia kellett, hogy ő anyagi szempontokból ment önhöz férjhez, és ha kitűdnék, hogy az a vagon, amelyet ön lábai elé rakott, nem volt az öné, ne csodálkozzék rajta, hogy e miatt keserű haragot érezne. Erre gondoljon, mister Harden és ne ringassa magát abban a nézetben, hogy ön Laura iránt nagy jót teit, amidőn feleségül vette. Gondoljon borzasztó helyzetére, ha az a nagyszabású család, amelyet ön elkövetett, valaha kiderülne.

— Ez sohasem történhetik meg — kiáltott Harden hevesen — ezt meg fogom akadályozni.

— Természetesen ha tudja, — válaszolt Effie mosolyogva. — En többet tudok, mint ön sejt, és oly veszedelmeket látok ön körül, amelyekről önknek sejtelle sincs. Talán segítségére lehetnék és tanácsolhatnék önnök; de lehetséges, hogy magam is rövid idő múlva elhagyom Londont. A magam ügyei tekintetében sok megfontolni valóm van.

— Azt tudtam, hogy az ön szórakozottságát és aggódo tekintetét tépelődés okozta. Nem lehetnék-e segítségére, hogy gondjait eloszlassam és a gyönyörű homlokán mutatókód redőket elsimítsam? Ne beszéljen arról, hogy el fog utazni. Akkor igazán elhagyottnak érezném magamat. Maradjon itt és küzdjünk le ketten egyesült erővel mindent és ha az eseményék áramlata, mint ön

mondja, erősen bizonyulna, akkor is ráérünk még idegen országokban keresni menedéket, ahol sokkal boldogabb lesznek, mint itt, ha ön beleegyezne, hogy velem jön.

— Mister Harden, ön megfeledezik magáról, — vágott közbe Effie gyengéd, de szilárd hangon. — Ne beszéljen ilyesmikkel! Maradjon itt és álljon férfietlen az események elé. Akkor meg lehet győződve, hogy állhatatos barátját talál bennem. De hogy beszélhet ön menekülésről, még mielőtt a leggyengébb kísérletet sem tette az akadályok leküzdésére. Még nekem sem mondta el, mily természetűek azok, és mégis azzal a javaslattal áll előm, hogy meneküljünk együtt! Beszéljen el nekem mindent és aztán meglátjuk, mi a teendőnk.

Mialatt Effie így szolt, hangja szelidebb lett. Szemei nyájasan, de áthatóan tekintettek Hardene.

Harden egy pillanatig nyugtalanul felszkelődött helyén, aztán a karosszék háttára támasztotta fejét és aggódo pillantással találkozott az özvegyével. Szemben vele állt Effie, moroven, mint a halál. Fekete szemei élesen irányultak az öreg ur apró szürke szemei felé. Apró fehér keze megragadta a férfi barna kezét. Sápadtan és mozdulatlanul, de reszkető ajkakkal beszélt a Harden neki azt a történetet, amelyet évtizedek óta elitított mindenki előtt. Habozás nélkül, ismétlés nélkül és szünet nélkül, monoton hangon és le sem vére a nőről szemeit, beszélt el mindent. Amikor végre befejezte elbeszélését, Effie kérdésekkel ostromolta, amelyekre Harden nyíltan és habozás nélkül válaszolt. Mintha nem értette volna meg eléggé, hogy micsoda hatalmat tett le a nő kezeibe, amidőn elbeszélte neki a rémes történetet. A hipnózisal határos befolyás gyakorolt ez az idegen nő reá.

Amikor végre Effiének már semmi kérdéni valója sem volt és látva, hogy mindent tud, fölkelte helyéről és elhagyta a szobát.

Amikor egy negyedóra múlva visszatért, Harden az ablaknál állt és kitekintett. Effie közelített hozzá, odállt a jobbja mellé és halkan szolt.

Locomotive Works elnöke Calloway csak 100.000 dollárt kap. A General Electric Company vezetőjének 75.000 dollárral kell megelégednie. Az 50.000 dolláros fizetések oly sűrűn teremnek New-Yorkban, mint a pipacsok a buza földeken. Majd minden bankelnök kap ennnyit, s majd minden biztosító-társaság elnöke, sőt a közepes súlyú trösztök elnökeinek is ennyi a fizetése.

KÖZGAZDASÁG

A világ gabonatermése 1903-ban.

— A földművelési miniszter jelentése. —

Budapest, augusztus 31.

A világtérkép vonatkozó statisztikai adataikat vaskos kötetbe gyűjtve, ez évben újra kiadta a földművelési miniszter. A gabonát termelő és fogyasztó államokat ezúttal is két csoportra osztja s külön adja a bevételre szoruló és külön a fölösleggel bíró államok termésstatisztikáját. Csak azokról a helyekről nem közöl adatokat, amelyek az európai gabonakereskedelem szempontjából jelentőséggel alig bírnak. Ezek Mexiko, Japán, Perzsia, Cyprus, Tripolisz s a folyó évben a rossz termés következtében Ausztrália és a Földközi. Alább közreadjuk az érdekes számadatokat, amelyek tanúságot tesznek arról, hogy a magyar gazdasági élet föllendítésére illetékes helyen minden lehető és modern eszközzel törekednek. S méltó munkatársai a miniszternek a gazdasági tudósítók és a közgazdasági előadók, kik a belföldi, valamint a konzulok és a külföldi szaktudósítók, kik a külföldi részletes adatokat szolgáltatatták.

A jelentés szerint az aratás idején beállt esőzés a termésminőségét csaknem Európaszerte lecsökkentette. A sok eső csupán a gumós növényeknek és a tengerinek nasznált, amely termények általában Európaszerte jó termésre nyújtottak volna kilátást, ha a legutóbbi hetek aszályos időjárása e kilátást meg nem rontja; viszont a világ gabonafogyasztásának mérlege szempontjából figyelmet érdemel az a körülmény, hogy a gabonarakárakban nincsen elegendő készlet; a készletek ugyanis a tavalyi kitűnő termés dacára a szokottnál jóval csekélyebbek.

I. Gabonabevételre utalt államok.

1. Nagy-Britannia.

A bevett gabonaterület és különösen a buza-terület a letotvt évben ismét csökkent. A gabonaterület csökkenése a 70-es évek óta 10, pontos. Az idei termés előrelátólag még a tavalyinál is kisebb lesz,

— Amit én elbeszéltem neked, iszonyattal tölt el, de miként mondom, tölem telhetőleg segítségére leszek, kössünk ünnepélyes szövetséget. Nem hagyjuk egymást, bármelyikünk is érje veszedelem. Egyesült erővel helyt állhatunk és győzni fogunk, de elváltan talán el fogunk bukni. Eddig nincs szüksége rá, hogy aggódjék. De okosan tenné, ha készületben tartaná a pillanatnyi szökés és az életfogytiglan tartó száműzöttes eszközöket. A birtokot természetesen nem veheti magával. De felvehet rá egy nagy jelzőlogot. Még nincs rajta jelzőlog.

— Egy fillér sem, — válaszolt Harden.
— Jól van. Akkor tehát azt tanácsolom önnek, vegyen rá annyit föl, amennyit csak lehet és tartson készületben pénzt, úgy hogy mindenüvé elviheti magával. Természetesen óvatosan kell eljárnia.

— És ha menekülnöm kell, el fog kísérni?
— Ezt nem ígérhetem meg, de valószínű.
— Sohasem lenne bátorságom mindent itt hagyni és egyedül menekülni. Nem, ezt nem tehetném meg.

Harden kezére hajtotta fejét és mélyen felsóhajtott.

— Ne csüggedjen, — szólt Effie bátorítón és rátette kezét a férfi vállára. — Sohasem fog az bekövetkezni, amitől én félek, és talán az árnyéktól ijedtünk meg. Ha Munraven nem beszéli el lord Beachwillenek fogadott leánya történetét, akkor én biztos lehet minden gyanu ellen és Munraven ezt aligha fogja megtenni és pedig különböző okokból. A legfontosabb ok az, hogy semmit sem nyerne vele. Alicenak mint fogadott leányának és egyedüli örökösének megvan mindene, amit csak kívánhat és ha megkapná más által bitorolt vagyonát, ez csak válást jelentene. Alicenak Angliában kellene maradnia és alkalmasint angol férfival menne nőül és mert Munraven testületkeztül amerikai, ily jövőt nem kívánhat Alice számára. Ha egyáltalában el akarná beszélni a történetet, miért nem beszélte el már eddig?

(Folytatása következik.)

mert a vetések fejlődése több helyütt nem volt kedvező.

Várható termés:

buza	14.500.000 métermázsá
roz	550.000 "
árpa	16.350.000 "
zab	26.500.000 "

A bevételi szükséglet tehát az 1903—1904. év folyamán körülbelül így alakul:

buza	550—560 millió métermázsá
roz	05—06 " "
árpa	135—140 " "
zab	115—120 " "
tengeri	240—300 " "

2. Franciaország.

A statisztikai adatok szerint Franciaországban a bevett és így természetesen a learatott terület is kisebb volt, mint a múlt évben; jöhetett a tavaszi időjárás meglehetősen mostoha volt a termésátlag — különösen zabban — megközelíti a tavalyit. Vég-eredményben a gabonatermés kisebb a múlt événél. Az egybehangzó vélemények figyelembevételével Franciaország valószínű gabonatermése a következő mennyiségre tehető:

buza	910—930 millió métermázsá
roz	120—130 " "
árpa	110—115 " "
zab	414—420 " "
tengeri	67—72 " "

Franciaország tehát a most kezdődő gazdasági évben nagyobb bevételre lesz utatva a rendesnél.

3. Németország.

Az idei gabonatermés így alakul:

buza (ősi és tavasz)	35—36 millió métermázsá
tönköly	4—4,5 " "
roz	85—86 " "
árpa	30—31 " "
zab	71—72 " "

Burgonyát 440—445 millió métermázsát lehet várni és így a burgonyatermés ósága pótolja némileg a gabonatermésben mutatkozó csökkenést. A folyó esztendőben bár készletek még lehetnek meglehetősen, a német brodaomba élénk gabonabevételre van kilátás. Tekintettel a még létező készletekre is, lehetézetlhető hogy az 1903—1904-iki gazdasági évben Németország bevételi szükséglete körülbelül ez lesz:

buza	200—220 millió mázsá
roz	90—100 " "
árpa	100—110 " "
zab	35—38 " "
tengeri	120—130 " "

4. Ausztria.

Az előző évek terméseredményeinek figyelembevételével az idén várható termés tekintetével a vetések fejlődési állapotára és az aratási eredményekre, a következő mennyiségre tehető:

buza	125—135 millió métermázsá
roz	195—205 " "
árpa	145—150 " "
zab	180—190 " "
tengeri	35—40 " "

Ausztria összes gabonatermése a helfogyasztásnak mintegy 70 százalékat fedezi, 30 százalékot pedig máshonnan szerez be nagy részét Magyarországból. Az előző adatokból kitűnik, hogy Ausztria buzaszükséglete 26—28 millió métermázsá, rozszükséglete 21—22 millió métermázsá volt, vagyis a két kenyérből készülő 47—50 millió métermázsára tehető, amelyivel szemben az idei termés 32—33 millió métermázsá és mivel a buzakészletek alig vannak már, a kenyérmagvak beviteli szükséglete legalább is 15—16 millió métermázsá lesz amelyből buzára 13—14 millió mm. lehet számitani. Hogy azonban Ausztra buza-és rozsbevétele — különösen ha Magyarországon jó a termés — a 15—16 millió métermázsát jóval meghaladja tapasztalhatjuk a korábbi évek forgalmából. Nincs kizárva tehát az sem, hogy az idén a buza-és rozsbévétel Magyarországból Ausztriába 18—19 millió métermázsára fog ragni. Ez esetben esik buzára 15—16 és rozra 25—35 millió métermázsá.

5. Olaszország.

A bevett terület számottevően nem változott és mert a vetések jól telelek, de a tavaszi és nyári idő folyamán is elég jól fejlődtek, kivéve a milánói kerületet, ahol a termés alig közepes, valószínű, hogy a konzultások bemozdott termésbecslései a valószágot meg fogják közelíteni. Így a

buza termés	38 millió
roz	1 "
árpa	23 "
zab	26 "
tengeri	22—23 "

métermázsára lehet tenni. Ezenkint a szükséglet 43—52 millió métermázsá között ingadozik, vagyis általában: 47—48 millió métermázsá. Így tehát a folyó 1903—1904. gazdasági esztendőre néve a buzahány 10 millió métermázsára tehető. Mint hogy a többi termények terméshozamai sem tödözök a szokásos szükségletet, jöhet, hogy bevételre fog kerülni:

tengeri mintegy	2—220 millió métermázsá
árpa	010 " "
zab	040 " "
roz	010—020 " "

6. Németalföld.

Ez évben kisebb termés volt, mint tavaly.

buza	1.200.000 métermázsá
roz	3.300.000 "
árpa	950.000 "
zab	2.700.000 "

Mert a termés itt is kisebb, valószínű, hogy a bevétel nagy lesz és legalább is a két utóbbi esztendő bevételének színvona-án fog mozogni.

7. Svájc.

Ez évi gabonatermése hozzávetőleg a következőre becsülhető:

buza	1.140.000 métermázsára
roz	430.000 "
árpa	330.000 "
zab	1.035.000 "

A kisebbedő termés a lakosság számának és fogyasztóképeségének növekedése a fogyasztási évről-évre növele. Így tehát a most kezdődő évben a gabonaforgalom ismét meglehetősen és előrelátólag meg fogja haladni az előző évi forgalmat. A szaktudósítók, akinek véleménye alaposnak látszik a folyó 1903—1904. évre nézve a hányt a következőre becsüli:

buza	470 millió
roz	010 "
árpa	020 "
zab	120 "
tengeri	060 "

8. Belgium.

A várható összes terméseredményeket a beílyt adatok figyelembevételével a következő mennyiségre lehet becsülni:

buza	360—380 millió
roz	50—520 "
árpa	100—110 "
zab	600—620 "

métermázsá. A hiány megközelítő számításal lenne tehát buzából 11—12 millió métermázsá (a tranzitforgalommal együtt mintegy 15—16 millió métermázsá), rozsból 100—100.000 métermázsá, árpából 2—22 millió, zabból 200—300.000 és tengeriből 26—28 millió métermázsá.

9. Dánia.

A valószínű termés:

125 millió métermázsá buza,	
489 " " roz,	
550 " " árpa,	
780 " " zab,	
260 " " keverék,	

A hiány:

buzából	900.000 mm.
rozsból	1200.000 "
árpából	500.000 "
zabból	200.000 "
tengeriből	450.000 "

10. Svédország és Norvégia.

Egybefoglalva a két állam termelési és forgalmi statisztikáit megállapított, hogy Svédországban és Norvégiában az idén közepetemesű esztendő mellet várható:

buzából	130—140 millió mázsá
rozsból	570—580 " "
árpából	580—600 " "
zabból	1250—1300 " "

A terméseredményeivel szemben a valószínű szükséglet és hány a következő:

szükséglet hiány	
millió métermázsá	
buza	38—40 25—26
roz	90—91 33—34
árpa	75—77 12—13
zab	115—135 —
tengeri	06—07 05—07

11. Spanyolország.

Az 1903-iki termés valószínű eredménye, hogy ha a barceónai főkonzul által bejelentett területi adatok helyesek — és ez valószínű is — a következő képp becsülhető:

buza	330—340 millió
roz	60—60 "
árpa	130—140 "
zab	27—30 "
tengeri	60—65 "

métermázsá. Ezzel szemben pedig a valószínű hiány:

buza	250 millió
roz	005 "
árpa	016 "
tengeri	070 "

métermázsá.

12. Portugália.

A termelési statisztikai adatok hiánya nagyon megnehezíti a termés megállapítását, mindazáltal valószínű, hogy a folyó évi gabonatermés eredménye, a tavalyihoz hasonlítva, a következők volt:

1903-ban	1902-ben
millió métermázsá	
buza	150 175
roz	030 040
árpa	130 150
zab	040 050
tengeri	150 180

13. Görögország.

A termés az idén sem elegendő a saját szükséglete kielégítésére és a hiány leginkább búzában mutatkozik, noma a buzaatermelés a többi terményekkel szemben jóval jelentékenyebb. A kimutatott termés-eredményekre nézve a konzul adatai elfogadhatóknak látszanak, noba előzőleg más oldalról a buzaatermelésre nézve kisebb, a roz- és zabtermésre nézve jóval

magrabb becslések is tétettek. Így tehát a valószínű terméseredmény lenne:

buzából	2.650.000 métermázsá
rozsból	230.000 „
árpából	504.000 „
zabból	56.000 „
tengeriből	814.000 „

A hiányt pedig a következőkre lehet becsülni:

buza (liszt)	1.800.000
rozs	15.000
árpa	100.000
zab	80.000
tengeri	400.000

métermázsá, mivel készletek nincsenek és Görögország már közel három hónap óta csak idegen buzaan állt. A görög piacokat nagybőrra Oroszország látja el.

14. Egyiptom.

A múlt évben, amint ez a végleges termésbecslesekben kivehető volt, termelt összesen 3,600.000 métermázsá buza, 2 millió métermázsá árpa és 5,600.000 métermázsá tengeri. Ennyire lehet becsülni az idei termést is.

Függőlethez, hogy a folyó 1903-1904-iki esztendőben a valószínű hiány keresztámban ez lesz:

buza (és liszt)	1.000.000 métermázsá
tengeri	200.000 „
árpa	150.000 „

II. Gabonát exportáló államok.

1. Oroszország.

A vetések sokideig eléggé biztatóan állottak; a termés mindazonáltal mégütem maradt egy a várakozásnak, mint a múlt évi eredményeknek. Sok kárt tett az árvíz főleg a Visztula mentén és a gyakori nagy jégeső és végül a hosszantartó szárazság és hőség. Az idei gabonatermés különösen a délnyugati részekben, Kiev vidékén gyengébbek, mint remélték, itt körülbelül 1/3-ad részsel kisebb a termés a tavalyinál; még gyengébb az eredmény a birodalom keleti és északkeleti felében, ahol alig középek az átlagok. A déli részekben, Krim szigetén és általában a tengerpartokon szintén csak gyenge közepes termés volt, sőt részben még annál is kisebb.

Oroszország (továbbá a Kaukázus és Szibéria) összes termése:

	1903-ban valószínű eredmény	1902-ben	1901-ben
m é t e r m á z s á k b a n			
buza	142 50	165 30	115 80
rozs	200 00	230 11	190 10
árpa	70 00	73 60	52 00
zab	120 00	115 10	90 10
tengeri	12 75	12 30	17 80
Összesen:	564 25	616 41	465 80

A folyó esztendői termés tehát még mindig 90 millió métermázsával nagyobb, mint az 1901-iki termés volt, amely évről évre kétségtelenül igen gyenge, sőt lehet mondani, hogy nagyon sok vidékre nézve inséges volt.

2. Magyarország.

Magyarországban a múlt év őszén csaknem ugyanazok a bajok voltak, amik Európá nagy részében beolyasítottak a vetési munkálatokat. Előbb nagy esőzések, azután szárazság és hirtelen minden átmenet nélkül zord idő, aminek következtében sokhelyütt kifagyott az éke a földből és természetesen a vetési munkálatokkal sem lehetett mindenütt idejében késznek a gazdák. A tél elején megenyhült időre azonban folytatott és nagybőrra be is fejezték az őszi vetést. Mindazonáltal a rendellenes időjárásban egyenetlenül, sőt néhol eleinte csorogtam keletre ki a vetések; volt, ahol nem is seprizáltak egész a tavaszi melegebb időjárással beálltáig, amikor elég sok eső is volt. A zord tél után jóformán minden átmenet nélkül hirtelen meleg lett és a vegetációs idő előtt és ország-szerte fejlődésnek indult ugyanarra, hogy a vetések csekély kivételével már március havában mindenfelé jól kikelve üde, zöld színben pompáztak.

A gazdasági tudósítók szakszerű termésbecslései megbízható alapot nyújtanak az ország gabonatermésének fölbecslésére. Föltevézve, hogy a bevett terület még mindig megfelel az 1900-iki állapotnak és hogy a bevett terület az őszi vetések egy kis részének kiszámításán feüli aratásig nem károsodott többlet, mint 25%-kal, a kalászosok és a tengeri területe a következő volt:

	összes bevetett terület volt	maradt telt leartásra	levonásba jut elemi csapásokra
k a t a s z t e r h o l d			
buza	5.877.378	227.378	5.650.000
rozs	2.004.450	112.000	1.892.450
árpa	1.828.300	45.700	1.782.600
zab	1.766.800	43.900	1.722.900
tengeri	4.000.000	100.000	3.900.000

Igy tehát a folyó esztendő gabonatermés valószínű eredménye a gazdasági tudósítók által folyó év augusztus hó 20-ig beszolgáltatott adatok alapján a következő volt:

buza	41.226.700 métermázsá
rozs	12.467.800 „
árpa	13.349.700 „
zab	11.798.000 „

Ezzel szemben az 1902-iki termés volt:

buza	46.507.113 métermázsá
rozs	13.004.722 „
árpa	13.575.100 „
zab	12.019.477 „

Ha figyelembe vesszük, hogy az idei termés az 1901-iki eléggé gyenge esztendő termését több mint 13 millió métermázsával meghaladta; és hogy minőségileg is kedvezőbb a termés, mint amire a sok eszes folyama alatt számítottak, amikor még a gabona képében, keresztben künn fektült, akkor a folyó esztendő terméseredményével országos átlagban meg lehetünk elégedve és azt nagybőrra jó közepesnek jelezhetjük. Gabonánk minőségéről is befrkeztek már a tájékoztató adatok, amelyek nyomán immár megállapítható az is, hogy az idei gabona a rendes átlagnál súlyosabb és mert a szemek többnyire szép nagyok — bár színre nézve nem mindenütt elégítik ki a gazdákat — azért általánosságban többnyire jók és részben kitünők; csupán az árpa színére lehet sok panaszt hallani.

A tengeritermés-kilátások nagybőrra még elég jók, de az eső hiánya, továbbá a nagy szárazság és gyakori szélvihar miatt sokat szenvedett és így habár még mindig közép- s részben jó közepesre lehet számítani, a várható eredmény az ezelőtt reméltnek aligha fog megfelelni. Ha még elegendő eső lenne, hogy a tengerinél a szemfejlődés teljes legyen, ez esetben megközelítő számítással várni lehetne körülbelül 37-40 millió métermázsá tengerit, ellenkező esetben pedig ezen jóval alul marad az eredmény, de leszálhat egészen 30-32 millió métermázsára.

Horvát-Szlavonországban, amint ezt a zágrábi statisztikai hivatal igazgatója közli, a gabonatermés a múlt évi jó eredményénél is kedvezőbb.

3. Románia.

Gabonából a terméskilátások egész június hó végéig nagyon jók voltak; azontul azonban az esőzések folytonosak lévén, a reménybeli termés is kevesbedett, bár az eredmények így is kedvezőek, sőt a múlt évi búzából és árpából valamivel, zabból jóval meghaladják. A rozstermés a múlt évi eredménynek alatta maradt. A buza minősége a sok eső dacára általában jó, sőt egyes vidékeken kitünő. A valószínű terméseredmény a folyó 1903/1904-iki gazdasági évben:

buzából	70-80 millió métermázsá
rozsból	0 85 „
árpából	2 5-2 8 „
zabból	2 5-2 6 „
tengeriből	15 5-16 0 „

4. Bulgária és Kelet-Rumélia.

Megbízható adatok nem igen vannak, de általában az a nézet úgy gazda-, mint kereskedelmi körökben, hogy az idei termés meghaladja a múlt évit.

5. Szerbia.

Itt is teljesen hiányoznak a terméssziszttikai adatok. Csak becslésen alapul tehát az a vélemény, hogy az idei termés 30%-kal több a tavalyinál.

6. Törökország.

Törökországban a kelő adatok hiányában még a hozzávetőleges becslés is alig eszközölhető. Az idei termést kiélegetőnek mondják.

7. Kelet-India.

Az indiai kormány hivatalos termés-becslése szerint Kelet-India főbb tartományában a buza ugy minőségileg, mint mennyiségileg jó közepes termést adott.

8. Az Amerikai Egyesült-Államok.

Az amerikai földmívelésügyi kormány által legutóbb közzétett a rendelkezésemre boosított adatokból kitünik, hogy a gabonatermés, viszonyítva a múlt évi eredményhez, általában kisebb. Már magában véve az a tény, hogy a buza terület jóval nagyobb volt, mint a múlt évben, és a termés mégis kisebb lett, mutatja az idei év kedvezőtlenebb voltát. A hivatalosan is közzétett adatok szerint be volt vetve:

buzával	20.206.000 hektár
zabbal	11.231.000 „
tengerivel	37.370.000 „

A várható eredmény pedig volt:

rozsban mintegy	173-175 millió mm.
rozsban	7 „
árpában	30-31 „
zabban	180-135 „
tengeriben	525-530 „

9. Kanada.

A montreali főkonul jelentí, hogy Kanada minden részében és különösen Manitobában, továbbá a Nordwest-területekben a terméskilátások általában jók, sőt nhol a múltévi eredményénél is, amely pedig kitünő volt, jobbák. Így tehát az idén ismét nagyon élénk gabonakivitelre van kilátás.

10. Argentína.

A buza-termés, bár kereskedelmi körökben nagyon eltérnek a vélemények, — általában kiélegető, sőt egyes kerületekben kitünő volt. A hivatalosan is első ízben január hó folyamán közzétett adatok szerint, a búzával bevetett terület volt 3.599.101 hektár. Január hó elején, amikor az aratás megindult várak 81 millió métermázsá termést. De meri aratásokban rendkívül nagy esőzések és viharok továbbá árvíz is pusztítottak, ennél fogva a reménybeli termés körülbelül 3-5 millió métermázsával csökkent. A termés valószínű eredménye tehát körülbelül 27 millió métermázsá. Ugyanez áll Onileről és Uruguayról is.

Összefoglalás.

A világ gabonatermése, hozzávetőleges számítás-sal, ismét jó, bár a múlt évvel szemben a rozs és tengeri terméseredménye valamivel kedvezőtlenebb. A

világ gabonatermésének ez évi átlagos eredményei, szemben az előző évvel, a következők:

	1903-ban millió métermázsá	1902-ben millió métermázsá
buza	822.62	825.24
rozs	384.63	425.46
árpa	264.29	272.10
zab	510.80	502.63
tengeri	720.31	770.33
Összesen	2.702.55	2.796.36

A folyó évrre nézve a valószínű fogynászási szükséglet az 1902-1903. évrhez viszonyítva következőleg becsülhető:

	1903. millió métermázsá	1902. millió métermázsá
Buza	823 06	808 97
Rozs	400 85	408 57
Árpa	273 87	267 7
Zab	522 24	485 81
Tengeri	725 20	778 51
Összesen:	2.745 22	2.744 05

Ipar és kereskedelem.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet kiállítása.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet szeptember 5., 6., 7. és 8-ik napján kiállítást rendez Kolozsvárt. A kiállítás jelentősége már befejeződött, még pedig oly eredményvel, mely az eddigi kiállításokhoz képest nagymérvű és szép haladást mutat, úgy, hogy az idei kiállítás rendkívül gazdag anyaga legszobgy képét fogja felárni az erdélyrészi gazdasági élet örven-deles fejlődésének. Az állatképzés a kis- és nagy-gazdák 260 szarvasmarhá, 80 lovat, 150 sertést, 180 juhot jelentettek be. Nagyzebakús lesz a gépek kiállítása, a kettős- és négyes-igotak bemutatása is igen érdekesnek ígérkezik. Az országos jeleltű baromfi-kiállításra mintegy 1000 darab különböző faj-baromfi van bejegyezve. A kiállítás megnyitása szeptember 5-ikén történik ünnepeles keretben. Esténként hatalmas ivámpák fogják megvilágítani a kiállítás területét a Lövölde melletti helyiségekben. Minden látogató belépőjegy mellé egy sorsjegyet is kap díjtalanul a sorsolásra kerülő 50 darab nyerményhez. A gépképzés területén tisztítják is lesz. Az Erdélyi Gazdasági Egylet kérvényrely járult a kereskedelem-ügyi miniszterhez féárva vasúti igazolványok engedélyezése iránt, a kiállítás meglátogatni óhajto gaz-dák és egyesületek részére. Még egy nevezetes mo-zzanata lesz a kiállításnak, a gyűlések és értekezletek a kiállítási jury-pavilonban a következő programmal: 1. A látványesséti felügyelők értekezlete. 2. Gazda-tiszti egyesület választmányi gyűlése. 2. Állattenyész-tési értekezlet az erdélyi magyar szarvasmarha tenyészésének fellendítése érdekében.

Kereskedők tanulmányutja. A Magyar Kereskedelmi Csarnok november 5-ikén tanulmányi kirándulást rendez Zsolnára a felső-magyarországi iparképzés megtekintésére. A zsolnai kirándulás-sal kapcsolatban a kirándulók a rózsahégyi textil-ipargyár telepét is meglátogatják. A kirándulás 2 napot vesz igénybe. Indulás Budapestről szeptember 5-én, szombaton este. A Magyar Kereskedelmi Csarnok elnöksége a kirándulásban való részvételre a rokon kereskedelmi és ipari egyesületeket is felhívta és a már eddig is mutatkozó érdeklődés arra enged következtetni, hogy a kirándulás a várakozásnak megfelelően fog sikerülni. A kirándulásra vonatkozólag bővebb értesítésekkel szolgál a Magyar Kereskedelmi Csarnok titkársága (V., Szabadság-ter 12 sz.) és az Idegenforgalmi és utazási vállalat (IV., Vigadó-ter 1.)

Árnyképművek Keletre. A Dunagőzhajrási Társaság közli, hogy a Konstantinápoly, Dedeagatsch, Szaloniki sibi. törökországi kikötőbe feladott árúki-leményeket összes állomásairól pontosan továbbítja, s hogy az erre vonatkozó monetrendt kívánatra ingyen megküldi. A társulat igazgatósága a szállítási díjak tárgyában hozzá intézett tudakozásokra késze-ségeen szolgál felvilágosítással.

Szeaszlet. (A Budapesti Napló tudósítójától.) A szeaszletés-tési központ felállításának eszméje, mely-től az összes érdekeltek az ipar nagymérvű fellendü-lését remélték — sajnosan — elejételt és a szeptem-ber elején kezdődő termelési évad a régi üzleti rendszer mintájára fog megindulni. A helyzet képe az lesz: az egyesült ipari szeszgyárak meghatáro-zott árjegyzéseivel szemben állanak majd a tulsúly-ban levő és ocsóbban termelő hazai mezőgazdasági szeszgyárak, a galiciai és egyéb osztrák szeszgyárak, melyek ocsóbb ajánlataikkal elaraszták az országot és az egyesült ipari szeszgyárak eladásí körét mindinkább szűkebb és szűkebb körre szorítják. Kezdődik ma-d megint az árlejtés lejelé, hiszen szeaszletés-két mind-kenki iparközi eladni és ilyenkor mindig az marad a győztes, ki ocsóbban adja árját. Elyelőre ezen versengéstől nem kell tartani, mert a mezőgazdasági szeszgyárak most még szűnetelnek, új árval nem jönnek a piacra és ezért valószínű, hogy a mai árak a jövő hónapra is érvényben maradnak. Árjegyzések: sfnomított szesz nagyban, adózza: 145%-146, adózzalánul: 46%-47. kicsiben adózza: 147-148, adózzalánul: 48-49 korona. — Denaturált szesz nagyban: 84-84½, kicsiben: 35-36 koro-nával, hordóval együtt, helyben.

Szén, szalma, takarmány. (Fuchs József jelen-tése.) A hetivásáron szénában és szalmában kevés behozatal és jó kereslet volt. Eladatot: középmi-nőségű, jobb és elsőrendű széná 2.20-2.80, muhar 2.50, alomszalma 1.30, szuprszalma 1.60, zsecska 2.-, per 50 kiló fuvaronként házhoz szállítva. Préselt széná 2.40-2.60, préselt szalma 1.20-1.40 60 kiló, a jöszet-városi pályaudvaron. Gabonamétek: zab 5.50-5.80, tengeri 6.40, rozs 6.25, árpa 5.70 kor.kint.

Színházak, szórakozó helyek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. szeptember hó 1-én.

Aescopus.

Vigjáték 5 felvonásban. Irta Rákosi Jenő.

Személyek:

Aegous	Bakó	Dorsus	Körösmezői
Diodor	Horváth	Darthanus	Paulay
Xantus	Molnár	Aesopus	Mihályfi
Castus	Pethes	Nyola	Lendvayné
Samios	Gyones	Erota	Török
Alkias	Rózsahegyí	Trandusia	Rákosi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. szeptember hó 1-én.

A teknősbéka.

Bohózat 3 felvonásban. Irta Gandillot Leon. Fordította Fái J. Béla.

Személyek:

Champalier	Góth	Gibouleau	Rózsaszéki
Kéonic	Haraszthy	Giboueauné	Hunyadi
Lemaquisné	Nikó	Juliette	Fábián
Briguet	Balassa	Angéle	Pécsi
Jumard	Hegedüs	Signol	Gyöző
Adolphe	Tapolczai	Charbounin	Kazaliczky

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. szeptember hó 1-én.

A cigánybáró.

Nagy operette 3 felv. Jókai után írta Schnitzer I. Németből ford. Gerő Károly és Radó Antal. Zenéjét szerzerzte Strauss János.

Személyek:

Zsupán	Kovács M.	Barunkay	Kenedich
Arzéna leánya	Harmath	Cipra,	Ledófszky
Mirabella	Krecsányi	Szaifi, a leánya	Rédei
Ottokár a fia	Pázmán	Gábor diák	Raskó
Carnero gr.	Szerdánelyi	Minna	Nagy M.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. szeptember hó 1-én.

A drótosítót.

Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Irta Leon Viktor. Fordították Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzerzte Lenár Ferenc.

Személyek:

Günther	Boross	Pfefferkorn	Sziklai
Mici	Kornai	Zsuzsika	Szentgyörgyi
Jankó	Rubos	Milós	Ráthonyi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. szeptember hó 1-én.

Szerbia.

Irta: dr. Strausz Adolf.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. szeptember hó 1-én.

Éjjeli menedékhely.

Jelenetek a mélységből 4 felvonásban. Irta Gorkij.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁROSLIGETI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1903. szeptember hó 1-én.

Pesti nők.

Operett 3 felvonásban. Irta Lehár Ferenc.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Ős-Budavára

Nyitva d. u. 6 óráig reggeli 4 óráig.

Ma kedden, szeptember 1-én.

Tündéres kivilágítás

A nagy variété színpadon a szenzációs új szeptemberi műsor:

Helga Dumont	Granté és Mand
fantasztikus tüdőny.	drótkötél művésze.
Romulus Trio	The 3 Rozsinis
örönlüveszők.	amerikai excentrikusok.
Little Aurlight	Ferenczy Zsófia
japán légjátékos.	a magyar pacifista.

Elaine Ravensberg

angol Opera énekesnő az ő csodaszép magyar énekével.

Folies Comiques-ban

új magyar és német bohózat és Steinhardt.

Katonazene és különféle zenekarok.

Belpop d. u. 6 óráig.

Kedvezményes jegyek a városi tőzsdékben kaphatók.

Csütörtökön, szeptember 3-án Steinhardt új

találjátéka.

FŐVÁROSI ORFEUM

VI., Nagymező-utca 17.

Ma és mindennap

Helia Vulcain

(Goldreich)

világhírű lázujhegyművésze.

Remek dialétek és világitási hatások

Bianca Braselly

lavina-énekes.

Ki a kicsike?

A Tarka színpad

nagysikerű udonszaga

Irta: Dr. Török Béla.

valamint a kitűnő különlegességi műsor.

A telikeriben reggeli 5 óráig Vörös Elek előzenekara hangversenyez.

Szerdán, szeptember hó 16-án visszavonhatatlan utolsó előadás

CIRCUS Cesar Sidoli

a Városligetben.

Ma kedd, szeptember 1-én este 8 óraker

nagy díszelőadás

különösen változatos műsorral.

Színre kerül az 5 képből álló kiállítású némajáték

MAROKKÓ.

Előadja 300 személy és 56 ló, 2 ballet 70 növél.

LOVAS IZSÓ, tanár

zene konzervatoriuma

Gyár-utca 5. I. em. Andrassy-ut mellett.

Tanárok: zongora: Lovas, igazgató: Ludányi Adél, zongoraművésznő; hegedű: Vallerit Mátyas, a magy. kir. Opera tagja; cimbálom: Kiss Soma cimbálművész; ének: Neményi Ilona, a Selymosszi zenei iskola énektanárja.

Tanszakok az összes fuvó- és vonós hangszerre.

Beiratás kezdődik augusztus 24-én délelőtt 9-5l este 8-ig az intézet helyiségében.

Női felügyelet! Külön órák!

Bennlakók felvétetnek.

Prospektust kívánatra ingyen és bérmentve küld az igazgatóság.

Aki szeret egy jó csésze teát, mindentől a világ legfinomabb, legjobb teáját, az

Indra-Teát

kérj. Melango Kina, India és Ceylon legfinomabb teáiból. Valódi csak eredeti csomagokban. Raktárak a tairagyszéken felülről.

A beírások

Vámos Gizella államilag képesített zenetanár zeneiskolájában folyamatosan vannak. A beírások eszékölhetők naponta d. e. 9-1ig és d. u. 3-0ig; vasár- és ünneppnapokon csak d. e. 9-1ig az intézet helyiségében: Erzsébet-kört 8. I. em. (a New-York-palota átellenében).

TANZSÁKOK: ének, zongora, hegedű, gordonka és cimbálom.

Beírási és egyéb mellékdíjak 6 korona.

Tandíj az énekre 14, a többi tanszakra 10 korona havonta. Felhítték számára esti tanfolyam.

A 1904. számú

„Szabályozható rázó szerkezet” című, 1900. május 10-éről kelt magyar szabadalomra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatokat „W. H. 5595.” jel. alatt továbbít

Mosse Rudolf, Hécs I., Seilerstápte 2. sz.

1903-4. ISKOLA-ÉV.

Csász. és kir. udv. szállító.

Alapított 1845. évben.

NEUMANN M.

férfi-, nő- és leánykaruha-telepe

Budapest, IV., Múzeum-körut I.

ISKOLA-öltönyei

készen és mérték szerint

kitűnnek legnagyobb tartós-

ság, kitűnő állás, szolid munka

és olcsó szabott árak által

Videki megrendeléseknél előzendő a kor megnevezése.

Képes árjegyzék ingyen.

ÜZLETEM szombaton este 10 óráig nyitva van.

Meglátja,

hogy igazunk van. Olcsó

arany és ezüstelődés: egyetlen forrás, ahol jutányosan lehet vásárolni. Mi alkalmi vételek után szoktuk beárulni, hat és ezért abban a helyzetben vagyunk, hogy igen olcsón eladhatjuk a vevőinknek és megadjuk: 12 személyre való komplett evőeszköz 13 arton ezüsthől 150 frt, 6 személyre való 65 frt, az legjobb, 12 árú 13 lates oros ezüst evőeszköz 8 frt 25 kr. Továbbá dug vándorokban arany fűrt és nőcsérek, fűrt, gyémánt, brilliánt eszerek és minden a szakmába nagy cikkek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldünk. Észereket: csomag rászéttétetésre is, de csak helyben átnékel

A legjobb hangu iskola-hegedűt

a nagy, kir. Zene-Akadémia szállítójánál

Reményi Mihálynál

8 frt 50 krtól feljebb minden darabban lehet beszerezni

Budapest, Király-utca 44/c.

Mesterhegedűk, gordonkák,

az összes fa-, fűz-, fűz- és ütő-hangszerek — legválogatottabb nagyraktára. — Cimbálmok — zongzetes nagy hanggal — javított szerkezettel. Harmoniumok európai és amerikai legújakkal, 5 évi jótállás mellett. — A legfinomabb „Weichold” és Quittizsa-tartós „Burmester” hangverseny húrok,

!!! Hangfokozó gerenda !!!

mely által bármely hegedű vagy gordonka sokkal szebb, erősebb és kellemesebb hangot nyer. Kezeség minden egyes hangszertel. Elismervények bármikor megtekinthetők.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Grünberger Armin Béla

örököséi.

IV., Váci-utca 30. I. em. 23. (Hárts-bazár).

Vesdünk és becsorolunk aranyat és észereket.

Haszonbérlet.

Az Első es. k. sz. Dunagőzhajózási társaság tulajdonát képező ó-budai hajógyári szigeten fekvő

130 kataszt. hold kiterjedésű szántóföld és rétek,

a melyek kivált konyhakerti gazdálkodásra alkalmasak, a hozzájuk tartozó épületekkel együtt 1904. január hó 1-től haszonbérbe adók.

A haszonbérlo a földet már az idén is megmunkálhatja.

A részletes feltételekről értesítést ad az ó-budai hajógyári gondnokság, melynél a haszonbérleti ajánlatok a f. é. október 1-ig írásban 1000 kor. bánatpénzzel beadandók.

Az ajánlatban kiteendő a kataszt. holdankint ajánlott haszonbér és a haszonbérletre kívánt idő.

A haszonbérlo tartozik a bánatpénzt a szerződés megkötésekor a haszonbérösszeg feléig kiegészíteni s a szerződés tartama alatt óvadéku visszahagyni.

Budapest, 1903. augusztus hó 29-én.

A magyarországi forgalmi igazgatóság.

Színházak heti műsora.

	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Főv. nyári színház
Szerda	A proletárok	Dupont	Hektor kisasszony	A drótosítót	Lili
Csütörtök	Himfy dalai	Osztrigás Mici	Rip van Winkle	A drótosítót	Éjjeli menedékhely
Péntek	A dolovai nábob leánya	Mici hercegnő	Kisérlet	A drótosítót	Troubadour
Szombat	Az aranyember	A korbács	Rip van Winkle	A drótosítót	Éjjeli menedékhely
d. u. Vasárnap este	Annuska	A korbács	Vereshaju	A drótosítót	Fokról-fokra

Olcsó butor.

250 engedménnyel adom el összes raktáron levő szilárd gyártmányú asztalos és kárpitos butor-készletemet.

Nagy választék háló-, ebédlő-, szalon-, uriszoba, valamint minden a lakberendezéshez szükséges tárgyakkban, a legegyszerűbből a legdíszesebb kivitelig.

Dósa Kálmán

asztalos és kárpitos

Budapest, Kerepesi-ut 28. sz., félemelet.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

